

NOTULEN van de vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 9 juli 2020 vanaf 14.00 uur in de raadzaal van De Paauw, te Wassenaar.

Voorzitter: de heer Ch.B. Aptroot, waarnemend burgemeester.

Griffier: de heer B.J. Urban.

Aanwezige leden: de heren A.E.T. Andringa, J.Ph. Bos, mr. drs. C. Bremmer, A. Deuzeman, drs. S.W.C. van den Dool, C.J. van der Elst en A.B. de Graaf, mevrouw drs. E.C. van Herk, drs. P. 't Lam, B. Lavrijsen, P.P. Lippinkhof en E.M.I.H. Maassen, mevrouw K.S. van Meenen, de heer M.P.A. van Oostrum, mevrouw M.H.R. Persoon, de heer B.W. Reinke, mevrouw J.C. Schroot en de heren A.A. in 't Veen, G. Zeelt en R.J.M. Zoetemelk.

Afwezig: de heer J.A.E.L.M. van Rixtel.

Aanwezige wethouders: de heer mr. M.N. Cramwinckel, de heer P. de Bruijn en mevrouw Spil.

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

De **voorzitter:** Ik open de vergadering. Hartelijk welkom. We vergaderen weer in raadhuis De Paauw in Wassenaar. Dat blijven we voorlopig nog even doen, rekening houdend met de regelingen ter bestrijding van corona. U heeft allemaal het protocol gekregen. Het is belangrijk dat we ons aan de 1,5 meter houden. U heeft van de griffie informatie gekregen over de ruimte waarin uw fractie tijdens de schorsingen verblijft. Houd u daaraan. We doen het ook weer zo: we letten op als we door dit gebouw lopen, we houden afstand en na afloop gaan we allemaal direct naar huis. Ik vraag u om de apparatuur op uw tafel niet te verschuiven, omdat die gelinkt is aan de cameraposities. Als u met het apparaat schuift, bent u straks misschien niet meer in beeld. Dat wilt u vast niet.

Er is een afmelding ontvangen van het raadslid de heer Johan van Rixtel. Ik wil in het bijzonder welkom heten de heer André in 't Veen en mevrouw Esmee van Herk. Ze zijn allebei enkele maanden afwezig geweest in verband met gezondheidsredenen. Fijn dat u er beiden weer bij bent.

De fracties van Voorschoten Lokaal en Voorschoten Sterk hebben aangegeven als één fractie verder te gaan. Ze hebben daarvoor een nieuwe naam aangegeven: Voorschoten Lokaal Sterk. Fractievoorzitter is mevrouw Marleen Persoon. Conform zo'n reglement gaat na zo'n melding de eerstvolgende raadsvergadering de nieuwe naam in. Dat is dus vandaag. Dus dames, ik zou zeggen: gefeliciteerd, u bent nu één fractie en u hebt de door u gekozen naam.

Gaat u allen akkoord met de agenda? Dat is het geval.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Algemene beschouwingen Kadernota 2021

De **voorzitter:** We beginnen met de algemene beschouwingen. U stelt de kaders vast. Die worden gebruikt voor het straks vaststellen van de conceptbegroting die het college komend najaar gaat presenteren en die u als raad als hoogste orgaan van de gemeente uiteindelijk uiteraard weer vaststelt. De sprekersvolgorde is aangegeven. Hiervoor staat per fractie maximaal zeven minuten. Het is de bedoeling dat ieder zijn verhaal ongestoord, dus zonder interrupties, kan houden. Als er vragen zijn, kunnen direct na korte vragen gesteld worden, graag met korte antwoorden, want we hebben een stevig programma voor de boeg. De eerste fractie is de CDA-fractie bij monde van de heer Zoetemelk.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Ik begin mijn verhaal met de slogan "Voorschoten moet je laten vieren". In 1615 verwierf Voorschoten de zelfstandige status toen in het Ambachts- en Bal-

juwhuis voor het eerst recht werd gesproken. Ik feliciteer daarom allereerst u en alle Voorschotenaren met het 405-jarig bestaan van Voorschoten als zelfstandige gemeente. Om dit te vieren heb ik een taart meegenomen, met als opdruk het Ambachts- en Baljuwhuis en twee andere mooie objecten uit Voorschoten. Ik stel voor om die taart straks in de pauze aan te snijden en een lekker stukje taart te nemen, want ik denk dat we daar straks wel aan toe zijn.

Het is vandaag een belangrijk moment. Vandaag leggen we de basis voor de programmabegroting 2021 en de meerjarenbegroting. De Kadernota ademt onzekerheid uit. U hebt het over "een financieel rustig vaarwater" maar legt veel onzekerheden en pm-posten neer. Moeten we niet vaststellen dat de begrotingsbehandeling dit jaar belangrijker is dan de behandeling van de Kadernota, omdat dan financieel meer bekend is?

Nee, het is niet rooskleurig. De duurzaam vooruitstrevende passie van deze coalitie lijkt daarmee een beetje verdamppt. Nou schijnt dat niet zo vreemd te zijn in deze coronatijd. In veel latrelaties is de passie verdwenen. Landelijk komen de financiële problemen van gemeenten steeds scherper naar voren. In Voorschoten hebben we de afgelopen jaren al stevige keuzes gemaakt. Maar we hebben nu - jammer genoeg niet vier jaar geleden - de provincie Zuid-Holland aan onze kant, die aandacht vraagt voor de financiële positie van de gemeenten en zegt soepeler de toezichtregels te hanteren. Het CDA vindt het belangrijk om het echte financiële verhaal te laten zien. Alle gemeenten hebben het moeilijk door de decentralisatie van taken, die gepaard gaat met een gebrek aan middelen, de opschalingskorting, de beperkte omvang van het Gemeentefonds, en dan ook nog eens de coronacrisis. Voorzieningen staan steeds meer onder druk, terwijl die juist iets zeggen over de staat van het land, de provincie en de gemeente. Want wat is welzijn zonder voorzieningen? Een zwembad, een bibliotheek, cultuurvoorzieningen en subsidies aan het verenigingsleven zijn geen luxe zaken maar zijn noodzakelijk voor het welzijn, de verlevendiging van ons dorp en de gezondheid van onze inwoners.

Het college stelt voor om de komende jaren € 100.000 uit te trekken voor verlevendiging van het Centrum. Het is niet structureel, maar wat zou het een mooi dekkingsmiddel zijn voor een multifunctionele accommodatie. Zo'n accommodatie past namelijk precies bij wat u wenst: het verbeteren van kwaliteit en multifunctionaliteit van de openbare ruimte en een publiekstrekker waarmee we de identiteit van het Centrum versterken, passend bij het Voorschotens DNA. Dit past ook heel goed bij de visie van onze ondernemers en onze wens om het Centrum te versterken. U steunt dan niet alleen de ondernemers maar tegelijkertijd ook ons verenigingsleven en de culturele sector. Belangrijk hierbij is wel de locatie. Creëer geen tweede winkelstraat maar concentreer alle loop in de Schoolstraat. Wat is uw visie daarop?

We zijn overvallen door de verlaging van de raming van de nieuwbouw van de Fortgensschool van € 2,7 miljoen naar € 1,5 miljoen, terwijl we hier kortgeleden over hebben besloten. Zonder enige toelichting is dit in de Kadernota opgenomen. Geld voor onderwijshuisvesting zou te allen tijde beschikbaar moeten zijn. Het is een wettelijke taak. Daarnaast trekt u voor een eigen gebouw gewoon € 2,8 miljoen uit; ik heb het over de werf. We praten hier over onderwijs en de basis van goede jeugdzorg. Scholen spelen daarbij een belangrijke rol. Over dit onderwerp dient het CDA dan ook twee moties en een amendement in. Het gaat hierbij onder andere om het starten met een reservering Integraal Huisvestingsplan en het zoeken naar alternatieve kostendragers bij nieuwbouw. Het amendement, dat mede wordt ingediend door Voorschoten Lokaal Sterk, ONS Voorschoten en de PvdA, luidt:

"Amendement 102.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

gezien het raadsvoorstel nr. Z/20/0404808/194265,

overwegende dat uit het door de raad vastgestelde IIIP blijkt dat in de komende jaren vervangende huisvesting voor drie scholen noodzakelijk is;

constaterende dat:

- a. de gemeente Voorschoten een wettelijke zorgplicht heeft voor onderwijshuisvesting;*

- b. de gemeente Voorschoten voor de uitvoering van deze zorgplicht op jaarbasis circa C.1 miljoen in de algemene uitkering ontvangt;

van mening dat:

- a. de gemeentelijke zorgplicht ten aanzien van de onderwijshuisvesting met zich meebrengt dat voor vervangende nieuwbouw een reserve in de begroting zou moeten worden opgenomen, zodat aan deze zorgplicht adequaat uitvoering kan worden gegeven;
- b. de uitvoering van de gemeentelijke zorgplicht ten aanzien van onderwijshuisvesting niet afhankelijk zou moeten zijn van alternatieve kostendragers;

Besluit:

In het voorgestelde besluit onder nummer Z/20/040808/194265 de volgende beslispunten toe te voegen, die als volgt luiden:

- In de begroting 2021 en verder een reserve onderwijshuisvesting in te stellen waaruit de kapitaallasten voor nieuwbouw kunnen worden gedekt;
- De reserve onderwijshuisvesting te voeden uit de exploitatie met € 75.000 per jaar met ingang van 2021."

Motie 157, die mede wordt ingediend door de PvdA, ONS Voorschoten, Voorschoten Lokaal Sterk, GroenLinks en D66, luidt:

"Motie 157.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

constaterende dat:

- a. de instelling van een schuldenplafond van € 53 miljoen met zich meebrengt of met zich mee kan brengen dat de bekostiging van onderwijshuisvesting afhankelijk is van alternatieve kostendragers;
- b. de raad een kaderstellend IHP heeft vastgesteld waarin is opgenomen dat vervangende nieuwbouw voor 3 scholen in Voorschoten noodzakelijk is;
- c. het college heeft besloten af te wijken van de ramingen in het IHP, zodat voor de nieuwbouw van de Fortgensschool in 2023 geen € 2,7 miljoen maar slechts € 1,5 miljoen beschikbaar is;
- d. bouwen in 2023 met zich meebrengt dat in 2021/2022 moet worden gestart met de bouwvoorbereiding;
- e. de Nutsbasisschool eveneens moet worden gerenoveerd of vervangen, naar verwachting in 2027;

van mening dat de bouw van een dubbele school (t.b.v. de Fortgensschool én de Nutsbasisschool) wellicht tot kostenbesparingen kan leiden die mogelijk niet worden bereikt indien beide scholen afzonderlijk van elkaar (in plaats en tijd) worden gebouwd;

verzoekt het college:

1. voortvarend te starten met een onderzoek naar de inzet van alternatieve kostendragers om daarmee vervangende nieuwbouw voor de drie basisscholen in Voorschoten (deels) te bekostigen;
2. de raad in het voorjaar van 2021 te informeren over de uitkomsten van het betreffende onderzoek naar alternatieve kostendragers en de financiële effecten daarvan;
3. de mogelijkheden en financiële effecten van een 'dubbele nieuwbouw' voor de Fortgensschool en Nutsbasisschool te onderzoeken en de raad hierover in het voorjaar van 2021 te informeren;
4. een voorbereidingskrediet van € 100.000 in de begroting 2022 op te nemen voor de nieuwbouw van de Fortgensschool en/of een combinatie van de Fortgensschool en Nutsbasisschool."

Motie 159, die mede wordt ingediend door ONS Voorschoten en Voorschoten Lokaal Sterk, luidt:

"Motie 159.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

constaterende dat:

- a. in de recente rapportage over het accommodatiebeleid van BBN-adviseurs een investeringsvolume van € 2,8 miljoen is genoemd voor vervanging van de gemeentewerf van de gemeente Voorschoten;*
- b. het college het investeringsvolume van € 2,8 miljoen voor de vervangende nieuwbouw van de werf onverkort heeft overgenomen in de investeringsplanning, dienstjaar 2022;*
- c. de raad een kaderstellend IHP heeft vastgesteld waarin een investeringsvolume voor de Fortgensschool is opgenomen van € 2,7 miljoen in 2023;*
- d. het college heeft besloten af te wijken van de ramingen in het IHP als gevolg waarvan in de investeringsplanning voor de nieuwbouw van de Fortgensschool in 2023 geen € 2,7 miljoen is opgenomen, maar slechts € 1,5 miljoen, waarbij de afschaling door het college mondeling is gemotiveerd door te verwijzen naar alternatieve kostendragers en/of bijstelling van de kwaliteit van de accommodatie ('prefab');*

van mening dat onderscheid maken in de bekostiging en/of kwaliteit van accommodaties met een (semi)publieke functie (zoals een gemeentewerf of school) de gemeente Voorschoten niet past;

verzoekt het college:

- 1. een onderzoek te starten naar de mogelijkheden van afschaling van de kwaliteit van vervangende nieuwbouw voor de gemeentewerf evenredig aan de afschaling van de kwaliteit van de onderwijshuisvesting in Voorschoten;*
- 2. een onderzoek te starten naar alternatieve kostendragers voor bekostiging van vervangende nieuwbouw van de gemeentewerf (zoals ook wordt beoogd bij onderwijshuisvesting);*
- 3. de resultaten van genoemde onderzoeken in het voorjaar 2021 voor te leggen aan de raad;*
- 4. geen onomkeerbare besluiten te nemen over kwaliteit van de nieuwbouw van de gemeentewerf totdat de raad daarover een besluit heeft genomen."*

Als het mis gaat met de jeugd, is goede zorg daarbij belangrijk. Wij kunnen ons vinden in het standpunt dat de focus moet liggen op het verlagen van het aantal cliënten in de jeugdzorg. Dit mag echter niet ten koste gaan van de juiste zorg. We verwachten daarom veel van de voortzetting van de inzet van de praktijkondersteuner.

Dan het onderwerp participatie, de kracht van samen. Voorschoten is groot en mooi geworden door de nauwe samenwerking tussen burgers, ondernemers en het gemeentebestuur. Voor kwaliteit en groei heb je elkaar nodig. Prachtige voorbeelden in onze gemeente zijn de Cultuurfabriek, de Alliantie Burgers, de Taskforce Centrum en de Voorschotenaren die de renovatie van Berbice trekken. Deze laatste groep laat zien dat veel door de groep zelf is te regelen als er financiële middelen voorhanden zijn. Mooie en nuttige initiatieven stuiten namelijk vaak op ambtelijke inzet en kosten. Door deze initiatieven zelfstandig financiële ruimte te geven, krijgen ze meer armslag en beperken ze misschien die ambtelijke kosten. Voorschoten moet je laten vieren. Je moet dus ruimte geven aan de initiatieven die er zijn. Daar kan veel uitkomen. Ik hoor graag wat u daarvan vindt en welke rol de gemeente daarin kan vervullen en of bijvoorbeeld een gemeenschapsfonds ingezet kan worden. In dit kader vermeld ik nog het amendement dat door het CDA is ondertekend over een actieve houding en ondersteuning van initiatiefnemers voor het ondergronds brengen van de hoogspanningskabels.

Ook dit jaar vraag ik aandacht voor onze trots, de passie voor Voorschoten. Trots en plezier zijn namelijk de basis voor succes. Het gemeentebestuur en de ambtenaren moeten midden in Voorschoten staan, een veilige partner zijn en consistent zijn in gedrag en serviceverlening. Het is namelijk kennen en gekend worden. Ik noem dat "de dienende organisatie" en, nog concreter, "de dienende ambtenaar". Daarom moet ik u complimenteren met het besluit om weer een eigen ambtelijke beleidsorganisatie te bouwen. Het vraagt wel om een reorganisatie maar door die spanning zal nieuwe positieve energie ontstaan. Voorschoten moet je vieren. Je werkt niet bij Voorschoten,

je bent Voorschoten! Misschien is dat wel een mooie slogan voor de reorganisatie. De reorganisatie is ook een goed moment om het samenspel van de diverse niveaus binnen de gemeente weer eens onder een vergrootglas te leggen en zo nodig aan te scherpen en te verbeteren. Ik dien namens het CDA hierbij een motie in om de diverse rollen en verbindingen tussen raad, griffie, college en ambtelijke ondersteuning verder te verbeteren. De motie, die mede wordt ingediend door de PvdA, ONS Voorschoten en Voorschoten Lokaal Sterk, luidt:

"Motie 155.

"De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

overwegende dat:

- a. het functioneren van een gemeentebestuur afhangt van het samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie;*
- b. goede samenwerking leidt tot een beter samenspel en checks-and-balances;*
- c. het duidelijkheid geeft over de verschillende rollen en verantwoordelijkheden binnen de gemeente;*
- d. voor de gemeente als geheel geldt dat het adequaat inrichten van de sturing- en beheersingsinstrumenten, van de planning en controlcyclus en van de verhouding opdrachtgever-opdrachtnemerschap noodzakelijk is voor de verbetering van het politiek bestuurlijk proces en het samenspel met het ambtelijk apparaat;*

verzoekt het college:

- a. bij de herinrichting van de ambtelijke organisatie de rollen van de raad en het college te betrekken en zo te komen tot een beter samenspel tussen ambtelijke organisatie, college en raad;*
- b. de adviezen hierover van de RKC mee te nemen."*

Ik sprak eerder over spanning die energie genereert. Wethouder Lamers is afgetroffen omdat ze vond dat ze te weinig steun kreeg vanuit de coalitie. Haar portefeuille kwam er qua ondersteuning kargig vanaf. Vandaar ons amendement bij de jaarrekening om € 345.600 toe te voegen aan de reserve duurzaamheid. Of zien de coalitiegenoten dat als verspilling? Van onze kant nog een klein steuntje in de rug: we dienen vandaag een motie in over het dimmen van de openbare ledverlichting om daarmee geld te besparen en om dat te reserveren in programma 2, Verkeer en Vervoer. De motie, die mede wordt ingediend door GroenLinks, Voorschoten Lokaal Sterk, de PvdA, D66 en ONS Voorschoten, luidt:

"Motie 158.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

overwegende dat:

- a. Voorschoten over circa 4.400 stuks openbare verlichting beschikt;*
- b. in 2019 in Voorschoten 850 armaturen zijn vervangen, en daarbij zijn uitgevoerd in led (blz. 129 Jaarrekening 2019);*
- c. in 2020 (260 k), in 2021 (110 k), in 2022 (80 k) en in 2023 (70k) vervangingsinvesteringen zijn voorzien in openbare verlichting waarbij armaturen in led worden uitgevoerd;*

constaterende dat:

- a. de elektrakosten van openbare verlichting in Voorschoten vanaf 2020 structureel met 32 k per jaar stijgen (Voorjaarsnota 2020, taakveld 2.1);*
- b. ledverlichting kan worden gedimd;*
- c. een energiebesparing op openbare verlichting van circa 30% kan worden gerealiseerd door het instellen van een dimregime vanaf:*
 - 21.00 uur naar 70 %;*
 - vanaf 23.00 uur naar 50%;*
 - vanaf 05.00 uur naar 70%;*

- vanaf 06.00 uur naar 100%;
- d. de effecten van het voorgestelde dimregime met blote oog niet tot nauwelijks waarneembaar zijn;

verzoekt het college:

1. de introductie van een dimregime openbare verlichting in Voorschoten ambtelijk te onderzoeken;
2. de raad hierover te informeren voor eind 2020, en, indien nodig, een voorstel ter zake voor te leggen;
3. de mogelijke financiële effecten te verwerken in programma 2 van de begroting."

Over elkaar helpen gesproken: het sociaal domein kraakt nog steeds en is de afgelopen tijd zwaar beproefd. De afhankelijkheid tussen jong en oud en tussen gezonde mensen en risicogroepen wordt tijdens de coronacrisis op een scherpe wijze zichtbaar. Onvoorzichtigheid van de één kan de dood betekenen voor de ander. Beter worden we door het verbinden van belangen. En omdat we bouwen op het verleden en groeien naar de toekomst, zijn we met elkaar meer dan ooit Voorschoten. Laten we het wel vieren, want binding en trots zijn onze belangrijke energiebronnen.

Tot slot een dankwoord aan de ambtelijke organisatie, een kwalitatief sterke gemeenteraad, het college en zeker ook mijn bruisende CDA-fractie.

De **voorzitter**: Ik zie geen vragen. Dan is het woord aan de fractie van de VVD, mevrouw Van Meenen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Samen bouwen aan de toekomst van Voorschoten, ons mooie groene woondorp midden in de Randstad. Dat was de inzet van ons verkiezingsprogramma van 2018 en deze wens is ook nu nog actueel. Het college heeft de afgelopen twee jaar al veel gerealiseerd. Ten behoeve van de zelfstandigheid en betaalbaarheid zijn onder andere de financiën en de financiële sturing op orde gebracht. Het subsidiebeleid is aangepast aan wat de gemeente kan betalen en in het sociaal domein worden de effecten van de implementatie van de brede welzijnsorganisatie onder andere zichtbaar bij het beperken van de instroom in de jeugdzorg. Bouwplannen op de Beresteijn- en Intratuin-locatie zijn goedgekeurd om meer woningen voor starters en ouderen te realiseren. En omdat tegen overlast moet worden opgetreden zijn er extra BOA's aan de slag gegaan. Helaas heeft de coronacrisis dit jaar tot vertraging geleid. Het is nu tijd om na te gaan welke ambities als gevolg van de omstandigheden prioriteit moeten krijgen.

Naast het vaststellen van de plannen door de raad moet er ook oog zijn voor de uitvoering van de plannen. Bij de behandeling van de Jaarrekening 2019 hebben we als raad geconstateerd dat er toch weer een heel aantal zaken in de uitvoering zijn blijven liggen. Argumenten die het college hiervoor aanvoert, zijn de onzekerheid in de WODV over hun toekomst en het grote aantal vacatures dat hierdoor open staat. Gelukkig is inmiddels door de colleges van Voorschoten en Wassenaar een besluit genomen over de toekomst van de organisatie. Het is de bedoeling dat de voorgestelde wijzigingen per 1 januari volgend jaar worden doorgevoerd. De VVD raadt het college aan om in het vormgeven van de wijzigingen ook met betrokkenen vast te stellen wat de capaciteit van de organisatie is om projecten te draaien. Dan hoeven we niet aan het eind van het jaar met teleurstelling te constateren dat van de uitvoering van onze plannen nog weinig terecht is gekomen.

Na deze beschouwingen over wat we bereikt hebben, wil ik het college graag wat aandachtspunten vanuit de VVD meegeven voor de focus van de activiteiten in 2021. Vanzelfsprekend gaan we door met het uitvoeringsprogramma. Vanuit de huidige omstandigheden wil ik echter aandacht vragen van het college voor de economie. Door de coronacrisis is deze geheel en nu nog goddeloos stil komen te liggen. Dit is zorgelijk voor de ondernemers en organisaties die getroffen zijn en is voor de levendigheid van Voorschoten bijzonder onwenselijk. Wij streven naar een bruisend dorp waar je elkaar in het Centrum kunt ontmoeten. Na wat verwarring rondom de interactie tussen visie op horca en het vaststellen van de startnotitie Economische Agenda is begin dit jaar gestart met het voornemen om een update van de huidige economische visie op te stellen, met opvolging in de Economische Agenda. Tot op heden is het nog niet gelukt om een bijeenkomst hiervoor te houden. De VVD vindt het van groot belang om deze bijeenkomst op korte termijn te organiseren, zodat vanuit één visie de krachten in het dorp kunnen worden gemobiliseerd om samen te gaan bouwen. Gedurende de coronacrisis hebben we immers veel inventiviteit en creativiteit gezien bij organisa-

ties en ondernemers. Wij willen graag dat die aanpak verder de ruimte krijgt. Tot nu toe wacht de raad nog op uitvoering van onder andere het opstellen van het beeldkwaliteitsplan voor de Voorstraat, volledige uitvoering van de goedgekeurde plannen voor het Centrum en aanstelling van een matchmaker die de spil kan zijn tussen pandeigenaren, ondernemers en de gemeente en zo de leegstand helpt verkleinen. Deze zaken hebben voor de VVD veel meer prioriteit dan de voorgestelde optie om de gebruikersbelasting van de ozb niet-woningen bij de eigenaren te leggen. De VVD gaat ervan uit dat dit jaar al een start gemaakt wordt met de uitvoering van de acties vanuit de beschikbaar gestelde middelen en dat het college verdere plannen maakt en meer geld vrijspelt om het Centrum aantrekkelijker te maken.

Samen bouwen aan de toekomst van Voorschoten betekent ook dat we daadwerkelijk willen bouwen. De raad wacht nog vol ongeduld op het vernieuwde voorstel voor het Arsenaal/Segaar-terrein en er wordt uitgekeken naar een ontwikkelvoorstel voor Starrenburg III. Voor het vormen van verdere plannen heeft de raad de afgelopen raadsvergadering de ontwikkelstappen voor het accommodatiebeleid goedgekeurd. Nu kunnen we door met de ontwikkeling van een aantal locaties in het Centrum, iets waarover al jaren wordt gesproken maar waar nu actie kan komen. De VVD hecht eraan om nog dit jaar de benodigde besluiten te nemen, zodat volgend jaar verdere stappen kunnen worden gezet. Wij denken dan met name aan het ontwikkelen van een multifunctionele accommodatie waarin ook de bibliotheek kan worden gehuisvest, het vrijspelen van het MOC-terrein ten behoeve van huisbouw en de ontwikkeling van sociale huurwoningen op het Churchillplein.

Met de wens tot bouwen komen we automatisch ook toe aan klimaat- en milieuplannen. Veel plannen worden immers mogelijk geblokkeerd door de plicht om de stikstofuitstoot te verminderen. De VVD is voorstander van het nemen van concrete betaalbare maatregelen die eerder stimulerend dan verbiedend zijn, ter beperking van milieu- of klimaatschade. Wij hebben al eens voorgesteld om de straatverlichting versneld te vervangen door ledverlichting. Verder denken wij aan het plaatsen van laadpalen voor elektrische auto's. Andere concrete zaken kunnen zijn: het planten van bomen en het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed. Laten we ons vooral richten op zaken die we op Voorschotense schaal kunnen oppakken. Voor het goedkeuren van de extra gelden zoals voorgesteld voor klimaat en milieu, vindt de VVD het van belang dat er concrete maatregelen worden voorgesteld.

De VVD is niet gecharmeerd van de suggestie van het college om lastenverhoging te overwegen om de begroting sluitend te maken. Gezien de huidige financiële toestand, die toch overwegend tot sluitende begrotingen leidt voor in ieder geval drie van de vier jaren van de meerjarenbegroting, is het niet wenselijk om onze inwoners en ondernemers nog verder op kosten te jagen, zeker omdat de gaten in onze begroting vooral worden veroorzaakt door de openeinderegelingen van Wmo en jeugdzorg. Wij verzoeken het college om verder in te zetten op de lobby richting het Rijk, maar ook op het beperken van de instroom door extra focus op de Praktijk Ondersteuner Jeugd, betere filtering via Voorschoten Voor Elkaar, jeugdconsulenten, passend onderwijs en normalisering van de jeugdzorg, waarbij verantwoordelijkheden ook weer teruggelegd worden naar de ouders, als die daar horen.

De **voorzitter**: Rondt u af?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ja. Rekening houdend met deze aandachtspunten zien we uit naar de begroting gebaseerd op de Kadernota 2021.

De **voorzitter**: Nog drie seconden over; perfect!

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Graag willen wij om te beginnen stilstaan bij het feit dat de wereld en daarmee ook Nederland en daarmee ook de gemeente Voorschoten in een volledig andere situatie terecht zijn gekomen dan wij aan het begin van dit jaar konden verwachten. De gevolgen van deze pandemie zijn voor velen helaas ingrijpend. Wij willen graag respect uitspreken voor iedereen die draaiende houdt, op zijn of haar persoonlijke manier, om onze samenleving zo goed mogelijk draaiende te houden. Dat betreft ook de medewerkers van de ambtelijke organisatie en het college en vanzelfsprekend de mensen van de RDOG.

In de Kadernota is een voorstel verwoord om tot een sluitende begroting voor 2021 te komen. Wat opvalt, is dat we te maken hebben met significante begrotingsposten, zeker ook voor de jaren na 2021, die met de nodige onzekerheid zijn omkleed, zowel bij lasten – denk aan het sociaal domein

- als bij baten: denk aan de bijdragen uit het Gemeentefonds. Het maatschappelijk debat over de vraag of en, zo ja, hoeveel de centrale overheid meer moet bijdragen aan gemeenten, wordt op dit moment nadrukkelijk gevoerd. Daarbij gaat het lang niet alleen om bijdragen aan dekking voor coronagerelateerde kosten. Het meerjarenbeeld van deze Kadernota is nog niet sluitend. We gaan in financiële zin waarschijnlijk onveranderd een lastige periode tegemoet als het Rijk zijn verantwoordelijkheid niet neemt. En dat vinden wij onacceptabel.

De fractie van ONS Voorschoten waardeert het dat het college terughoudend is in het opstellen van voorstellen voor nieuw beleid in 2021. Er is in financiële zin nauwelijks ruimte. Het college geeft er blijk van dat te zien en dat getuigt wat ons betreft van realisme.

De WODV zal anders worden ingericht, beleidstaken komen dichterbij de gemeente Voorschoten zelf te liggen en de oriëntatie op de Leidse regio is in volle gang. De zelfstandigheid van de gemeente Voorschoten is daarmee nog niet voor de lange termijn gegarandeerd. Wij zijn van mening dat je op dit moment redelijkerwijs het college de ruimte en de tijd moet geven om deze omvangrijke transitie verder vorm te geven. Deze transitie sluit aan op ons verkiezingsprogramma.

Er zijn meer wensen dan wat er budgettair gezien kan. Dat is een constatering die al voor een lange reeks van jaren toepasbaar is op Kadernota's en begrotingen. Wat betreft taken waar de gemeente wettelijk toe verplicht is, kunnen we kort zijn: uiteraard moet je die doen. Wat er aan ruimte overblijft - dat is steeds minder - daar kunnen we het beleidsmatig over hebben. Het dwingt tot zuinigheid, zoals al vaak is gezegd. Een schoner milieu, beschikbaarheid van duurzame energie, een voortreffelijke infrastructuur, een robuust Waterketenplan, schoon viswater met weer gezonde vissen in vijvers en sloten, meer subsidiebudgetten ter beschikking: het is niet moeilijk om een lange lijst met wensen te maken. We zullen moeten kiezen.

Er zijn voorlopige begrotingsposten in deze Kadernota opgenomen waar wij kritisch over zijn. Een nieuwe steiger aan de Hofvliet: wij zijn niet overtuigd van de noodzaak. De voorlopig geplande investeringen in wegen: we willen uiteraard geen onveilige situaties op wegen, maar de vraag rijst: kan dat nou echt niet anders? Eigenlijk kunnen we die kosten niet dragen, gelet op de vele andere dingen die we ook nog willen. Gelukkig heeft het college in antwoord op vragen van ONS Voorschoten kortgeleden laten weten dat de ruim 6 ton die eerder was begroot voor nieuwe bruggen aan de Valkeweg, nader bekeken wordt. Misschien kan het toch anders. Minder duur dus.

ONS Voorschoten heeft hoog op de wenslijst staan: het Cultureel Centrum niet sluiten voordat er een alternatief is; dat kan eventueel een tijdelijk onderkomen zijn. Het einddoel is: een nieuwe multifunctionele accommodatie. Het ligt voor de hand dat hierbij een combinatie gezocht wordt met de eveneens belangrijke bibliotheek en wellicht andere culturele organisaties. Wij herkennen de intentie van het college om daarmee nu vaart te maken en onderschrijven de noodzaak daartoe.

Zo zien wij ook de noodzaak om betaalbare woningen in Voorschoten te bouwen. De eerste contouren staan, de woningen nog niet. Jammer is het om te constateren dat de finale besluiten over bouw op het Arsenaal/Scgaar-terrein keer op keer vooruitgeschoven worden. Verheugend is het daarentegen dat de nieuwe verbindingsweg in de nieuwe wijk op het Intratuingebed realiteit lijkt te gaan worden. Deze weg kan dan eindelijk de lang gehoopte verlichting van verkeersdruk op het noordelijkste deel van de Leidseweg geven.

Door middel van een eerder amendement van ONS Voorschoten is het onder de grond brengen van de hoogspanningsleidingen tussen de Engelse school en de noordkant van onze gemeente uitgesteld om dat te bespreken rond deze Kadernota. Helaas zien wij dat het college op voorhand van dit traject wil afzien. Als je iets graag wil, moet je er wel eerst je best voor doen voordat je concludeert dat iets niet kan. Daar is wat ons betreft nog geen sprake van geweest. Wij dienen daarom samen met de PvdA, Voorschoten Lokaal Sterk en het CDA een amendement in.

Het college heeft besloten tot het voorstellen het Ambachts- en Baljuwhuis te verkopen. Daarmee is nog niet besloten om te verkopen. Het verschil is klein, maar daarbij niet minder essentieel. Wij zijn tegen verkoop. Mede op verzoek van ONS Voorschoten wordt nu niet besloten tot verkoop. De gemeenteraad en het college gaan meer tijd nemen om de voors en tegens af te wegen.

Zonder meer kritisch zijn wij ten aanzien van twee punten; we roepen het college dus ook op om het daar beter te gaan doen. Ten eerste zien wij dat zaken die sneller kunnen worden opgepakt,

om onduidelijke redenen worden uitgesteld. We begrijpen niet waarom de tussentijdse evaluatie van het fietsverbod in de Schoolstraat maar niet loskomt. We dienen daarom in afwachting van de eind dit jaar te realiseren evaluatie een motie in: beperk het fietsverbod zo snel mogelijk tot vrijdag en zaterdag van 09.00 uur tot 18.00 uur en tijdens evenementen, en sta het fietsen in de Schoolstraat buiten die tijden gewoon weer toe. De motie, die mede wordt ingediend door de PvdA, het CDA en Voorschoten Lokaal Sterk, luidt:

"Motie 149.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen op 9 juli 2020,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. een toezegging is gedaan voor een tussentijdse evaluatie van het fietsverbod in de Schoolstraat;*
- b. het plan was om met de evaluatie in maart 2020 te starten en deze vóór de zomer van 2020 af te ronden;*

overwegende dat:

- a. tot op heden geen evaluatie is uitgevoerd en geen opzet van de evaluatie met de raad is gedeeld;*
- b. dat ondanks herhaalde vragen vanuit de raad het college geen duidelijkheid heeft gegeven over een planning van de evaluatie en geen opzet heeft gedeeld;*

van oordeel dat:

- a. in de huidige onzekere tijden alle hulp voor ondernemers in het Centrum belangrijk is;*
- b. inwoners van Voorschoten niet in onzekerheid gelaten mogen worden over de beloofde tussentijdse evaluatie;*
- c. er niet meer gewacht kan worden met het zoeken naar een passende oplossing gebaseerd op data;*

roept het college op:

- 1. vooruitlopend op de plannen in de begroting voor 2021 en in afwachting van de eindevaluatie eind 2020 de tijden van het fietsverbod in de Schoolstraat te beperken tot de tijden waarop er veel winkelend publiek in de Schoolstraat is;*
- 2. bij het ontbreken van een evaluatie van de bezoekersstromen, de drukke tijden vast te stellen op vrijdag en zaterdag tussen 09.00 uur en 18.00 uur en tijdens het plaatsvinden van evenementen;*

en gaat over tot de orde van de dag."

Net zo min begrijpen wij waarom het onderzoek naar de onveilige verkeerssituatie op de rotonde voor het gemeentehuis niet afgerond is. Er blijven regelmatig ongelukken plaatsvinden.

Ten tweede zien we onbenutte kansen voor het college om meer met onze inwoners samen te werken, in gesprek te gaan, bijvoorbeeld met de nieuw opgerichte huurdersbelangenvereniging, waarbij inmiddels honderden huurders zijn aangesloten. De gemeente heeft de regie in het proces van overleg tussen woningcorporaties en huurdersorganisaties. Daar is echt nog winst te behalen. Er is ooit een voornemen geweest om wijkgericht inwoners te gaan benaderen om te proberen hen meer te betrekken bij dingen die hen zelf aangaan. Ook daar is nog meer te doen. En over niet of te laat gehoord worden komen vanuit de samenleving regelmatig signalen.

Ten slotte, voorzitter, spreken we graag onze waardering uit voor het feit dat u bereid bent het waarnemend burgemeesterschap op u te nemen. We zijn dan wel een fantastisch dorp waar iedereen wel burgemeester van wil worden, maar u had oorspronkelijk andere plannen. En toch, voorzitter - u begrijpt vast wel hoe wij dit bedoelen - zien wij uit naar de terugkomst van onze eigen

kroonbenoemde burgemeester waar wij zo trots op zijn. Wij wensen daarom, ter afronding van onze inbreng, Pauline Bouvy heel veel succes met haar verdere herstel deze zomer.

(Geroffel op de tafels.)

De **voorzitter**: Dank u wel. Vooral met dat laatste deel ben ik het zeker eens. Van de aardige woorden voor mij neem ik kennis. Ik kan niet zeggen dat ik het daarmee eens ben, maar ik vind het wel aardig van u. Maar wij hopen zeker dat mevrouw Pauline Bouvy snel terugkeert. Ik moet u zeggen dat het er wel naar uit ziet dat dat kort na de zomer gaat gebeuren.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. In mijn studietijd - dat is alweer wat langer geleden dan ik eigenlijk wil weten - leerde ik enkele Roermondse studenten kennen. Zij hadden zich vlot aangepast aan het leven hier en waren enthousiast over de vrijheid die een afgetrapte studenten-fiets hun gaf. Dat ging prima, tot we weer eens een winter hadden met een dik pak sneeuw. Sneeuw, ja, dat kenden ze wel. Maar een fiets die door ijs en spoorvorming nukkig en onvoorspelbaar wordt, dat was wel spannend. Ze deden dus wat natuurlijk lijkt: steeds langzamer en voorzichtiger fietsen. Iedereen die ooit in de winter naar school fietste, weet wat er dan gebeurt. Als je te langzaam gaat, ga je op een gegeven moment ongenadig onderuit.

"Onvoorspelbaar en nukkig" is een milde omschrijving voor het jaar 2020. COVID-19 overviel ons. In Voorschoten zijn we helaas elf dorpsgenoten verloren. De maatregelen die we moesten nemen, zijn sociaal en economisch ontwrichtend geweest. Het dagelijks leven wordt misschien langzaam weer gewoner, maar dit nieuwe normaal is kwetsbaar en de gevolgen zullen nog lang voelbaar blijven. Een gevolg van deze crisis is dat prioriteiten schuiven. Soms worden zaken daarmee verhelderd in perspectief gezet. Voorbij het crisismanagement moet de gemeente gaan denken over het faciliteren van herstel, economisch en maatschappelijk. Met alle onzekerheid zal de insteek pragmatisch moeten zijn, waarbij vooral gekeken wordt hoe we inwoners praktisch en effectief verder helpen. In die geest dienen wij motie 151 in over de sollicitatieplicht voor mensen die richting hun pensioen gaan. De motie, die mede wordt ingediend door de SP, luidt:

"Motie 151.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. ouderen (veelal 60-plussers) die eenmaal in de Participatiewet zijn beland, moeizaam aan een baan komen;*
- b. veel oudere werklozen ontelbare sollicitaties hebben verstuurd waar zij in de meeste gevallen niet eens een reactie op krijgen;*
- c. het SCP in een onderzoek eind 2019 niet heeft kunnen constateren dat een verplichting bijdraagt aan het vinden van werk;*
- d. de komende tijd als gevolg van de voorspelde economische crisis een verhoogde werkloosheid te verwachten valt, ook in Voorschoten;*
- e. er meer gemeenten (Enschede, Rotterdam) zijn waar deze sollicitatieplicht is losgelaten;*

overwegende dat:

- a. veelvuldig solliciteren voor deze doelgroep zouden tot resultaat in de vorm van een betaalde baan leidt;*
- b. de verplichting tot verplichte sollicitatie zonder reëel zicht op een betaalde baan tot frustratie en nutteloze activiteiten leidt;*
- c. begeleiding van werklozen door de gemeente vooral gefocust moet zijn op diegenen (ongeacht de leeftijd) die gemotiveerd zijn om een betaalde baan te vinden en zodoende de ambtelijke inzet zo effectief mogelijk ingezet moet worden;*
- d. het participeren in de maatschappij ook heel goed kan in de vorm van vrijwilligerswerk en/of mantelzorg en dat daar in voorkomende situaties op gestuurd zou moeten worden;*

verzoekt het college om de sollicitatieplicht voor 60-plussers in het kader van de Participatiewet los te laten, als de betrokken bijstandsgerechtigde dat ook wenst,

en gaat over tot de orde van de dag."

Daar kunnen we het alleen niet bij laten. Het fietspad ligt er nu bijzeld bij. Voorzichtigheid en een stevige hand aan het stuur zijn geboden. Maar we waren onderweg op een flink aantal onderwerpen en zullen nu ook door moeten. Het is daarom goed om te zien dat de Kadernota dit jaar financieel gunstig is. Gozicn het punt waar Voorschoten vandaan komt en de financiële problemen die gemeenten door het hele land hebben, is dat een compliment waard. Natuurlijk komt dat ook doordat wij de afgelopen jaren al pijnlijke maatregelen moesten nemen. Bovendien zijn er grote onzekerheden: de coronacrisis zelf, een herverdeling van het Gemeentefonds, de oplopende kosten bij jeugdzorg en gemeenschappelijke regelingen, om er maar een paar te noemen. Desalniettemin lijken we financieel in balans. Dat geeft ruimte om te kijken naar de lange termijn. Dat doen we bijvoorbeeld met de herijking van de ambtelijke organisatie, die op dit moment uitgewerkt wordt. GroenLinks hoopt dat we hiermee onze ambtenaren beter in stelling kunnen brengen en zo ook slagvaardiger worden. Voor de geloofwaardigheid van de gemeente is het ontzettend belangrijk dat we tijdig en voorspelbaar kunnen reageren.

We zijn ook blij met de vooruitgang die in het afgelopen jaar is geboekt op de Regionale Energiestrategie en het Milieubeleidsplan, waarnaar al een tijd uitgekeken werd. Wat onze fractie betreft wordt in het proces van de RES een zinvolle invulling gegeven aan de stip op de horizon voor de energietransitie in het coalitieakkoord. De doelstellingen hadden daarbij wat GroenLinks betreft ambitieuzer mogen, maar we zien de waarde van een breed gedragen regionale aanpak, een aanpak bovendien waarmee de energietransitie nu ook in Voorschoten vorm krijgt. Daarbij hoort dan natuurlijk wel een ambitieuze inzet op de implementatie ervan.

Zo'n ambitie klinkt in deze Kadernota door op een aantal onderwerpen. Scholenbouw is niet alleen een wettelijke taak, maar is ook belangrijk om Voorschoten aantrekkelijk te houden voor jonge gezinnen. Met de naderende sluiting van het Cultureel Centrum moet er een reëel perspectief gegeven worden aan culturele instellingen die ons dorp en zijn centrum levendig houden. Zelfs met de veelbelovende ontwikkelingen bij Intratuin en Starrenburg III, zal er verder gewerkt moeten worden aan voldoende betaalbare woningen in ons dorp, investeringen in de gemeentewerf, het riool en het Centrum. Dat zijn stuk voor stuk belangrijke projecten, met zichtbare effecten voor Voorschoten, projecten die allemaal vragen om flinke investeringen. In de nota Schuldenbeheersing is hiervoor in 2018 een raamwerk opgezet, waarbij een maximale schuldenlast is vastgesteld die de gemeente financieel verantwoord kan dragen. Dat is een verstandige aanpak, maar die zet de gemeente nu wel voor dilemma's. Want we zien dat er niet genoeg ruimte is om al deze projecten zonder meer te financieren.

Dat betekent allereerst dat Voorschoten moet blijven zoeken naar slimme oplossingen, zoals bij de redding van het zwembad. Dat vraagt om duidelijke doelen, pragmatisme en meedenken door en met betrokken partijen. Het college geeft op die wijze vorm aan het accommodatiebeleid. Motie 157, die wij mede-indienen, vraagt om eenzelfde praktische insteek op gecombineerde scholenbouw.

Maar dit betekent ook dat wij als raad vaker moeten nadenken over wat we concreet wel en niet willen en dat wij ons niet moeten verliezen in procedurele en financiële details. Want alleen als we weten wat we willen, kan samen met inwoners gekeken worden hoe we dit realiseren. Daarom vraagt onze fractie het college richting de begroting in amendement 101 om uitwerking van het economisch beleid en in motie 150 om verdere uitwerking van het Milieubeleidsplan. Als we aan de slag kunnen, blijkt er vaak meer te kunnen dan we denken. Waar een oplossing niet gevonden kan worden, zullen we soms de moed moeten opbrengen dat te accepteren en dan knopen door te hakken. De motie, die mede wordt ingediend door D66, luidt:

"Motie 150.

*De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,
gehoord de beraadslaging,*

constaterende dat:

- a. in het raadsvoorstel Voorlopig Ontwerp Milieubeleidsplan van 11 juni 2020 voorgesteld wordt een bedrag van € 652.000 ter beschikking te stellen in de Kadernota 2021 ter uitvoering van voorgestelde maatregelen;
- b. in de voortliggende Kadernota 2021 voorgesteld wordt een bedrag van € 450.000 ter beschikking te stellen, waarbij reeds vermeld wordt dat dit onvoldoende zal zijn om de voorstellen uit het Voorlopig Ontwerp Milieubeleidsplan te realiseren;

overwegende dat:

- a. Voorschoten voor belangrijke uitdagingen staat op het terrein van energietransitie, duurzaamheid en milieu, terwijl het hiervoor beschikbare budget niet in verhouding staat met de opgaves waarvoor wij ons gesteld zien;
- b. er op het gebied van duurzaamheid, naast de noodzakelijke ambtelijke capaciteit, grote behoefte is aan praktische maatregelen;
- c. waarschijnlijk juist in die praktische uitvoering gesneden zal moeten worden bij gebrek aan middelen;
- d. bij afwezigheid van een concreet uitvoeringsplan hierover geen behoorlijke afweging gemaakt kan;
- e. eventuele financiering van plannen in principe volgend zou moeten zijn op uitwerking ervan;

verzoekt het college om in de aanloop naar de meerjarenbegroting 2021-2024 te komen tot een concrete uitwerking van de maatregelen in het kader van het Voorlopig Ontwerp Milieubeleidsplan en die met financieringsvoorstel aan de raad voor te leggen,

en gaat over tot de orde van de dag."

Het is wat dat betreft als met fietsen in de sneeuw: uiteindelijk zit er weinig anders op dan goed af te zetten, tijdens de rit te zien hoe het verdergaat en daarbij ondanks alles de vaart erin te houden, want anders weet je zeker dat je valt.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Vandaag staan wij, Esmee en ik, voor het eerst hier als de partij Voorschoten Lokaal Sterk. Welkom allemaal, ook voor dogen die meekijken maar vooral voor mevrouw Bouvy, want ik weet dat u meekijkt. Ik hoop dat het goed gaat met u en dat wij u na de zomer weer terugzien. Het is fijn dat de heer Aptroot u vervangt, maar wij zien toch liever een vrouw aan het roer staan.

De coronacrisis heeft ons allemaal overvallen. Hierdoor heeft iedereen zich moeten aanpassen. Daar willen wij dan ook onze waardering voor uitspreken, natuurlijk eerst en vooral in de richting van onze griffie, die alles heeft gedaan om de gemeenteraad te blijven ondersteunen. Maar natuurlijk ook voor het college en de ambtelijke organisatie, met name de mensen van ons Uitvoerend Bedrijf, dat ervoor zorgde dat onze openbare ruimte schoon en toegankelijk bleef. Maar ik wil hiermee natuurlijk anderen niet tekortdoen.

Maar vanmiddag de Kadernota 2021. Laten we beginnen met aan te geven wat de kaders van Voorschoten Lokaal Sterk zijn. Als eerste vinden wij dat inwoners of ondernemers die schriftelijk of mondeling vragen stellen, op tijd en correct beantwoord moeten worden. Niet op tijd of niet correct antwoorden is niet alleen duurder, maar doet ook afbreuk aan het draagvlak, dat de gemeente zo hard nodig heeft. Wij dienen hier dan ook een motie voor in. De motie, die mede wordt ingediend door het CDA, de PvdA, ONS Voorschoten, luidt:

"Motie 154

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

overwegende dat het helaas nog te vaak voorkomt dat inwoners te laat of zelfs geen antwoord krijgen op hun vragen of verzoeken;

roept het college op:

1. *alles in het werk te stellen om waar mogelijk binnen twee weken, doch uiterlijk binnen de wettelijke termijnen inhoudelijk afdoende op verzoeken van inwoners en bedrijven te reageren;*
2. *dit vast te leggen in een protocol dat als richtlijn gehanteerd wordt door de organisatie,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Daarnaast willen wij dat er meer gebruikgemaakt wordt van de kennis en expertise van onze inwoners. Door dit niet te doen, laten wij mooie kansen liggen. Ik noem een voorbeeld: de gemeente heeft het voornemen om de armaturen van de gaslampen in de Voorstraat te vervangen door led-lampen. Daar was in de begroting voor 2020 een bedrag van € 100.000 voor geraamd. Een ondernemer bood de gemeente aan dit voor minder dan de helft te willen doen. Dit kon hij zo aanbieden doordat Voorschotense bedrijven hierin zouden samenwerken. Dat is een onwijs mooi voorbeeld van betrokken inwoners. Tot op heden heeft hij niets gehoord. Dat is frustrerend. De gemeente had geld kunnen besparen. Ook hier dienen wij een motie voor in, opdat er meer gebruikgemaakt gaat worden van de kennis en expertise van onze inwoners. De motie, die mede wordt ingediend door het CDA, de PvdA en ONS Voorschoten, luidt:

"Motie 153.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

overwegende dat:

- a. *betrokkenheid van inwoners en bedrijven van groot belang is voor draagvlak bij besluiten;*
- b. *de kwaliteit van besluiten kan verbeteren door gebruik te maken van de kennis en ervaring bij onze bevolking en ondernemers;*
- c. *participatie begint met het delen van zorgen en ambities en niet met het uitleggen van oplossingen;*

roept het college op vanaf 2021 participatie zodanig in te zetten dat begonnen wordt met een open gesprek over zorgen en ambities, in plaats van met oplossingsrichtingen,

en gaat over tot de orde van de dag."

Wij zagen bij de jaarrekening dat werk uit 2019 niet gerealiseerd kon worden. Daarvan wordt voorgesteld om het door te schuiven naar 2020. Ditzelfde zagen wij ook al in 2018! Ook daarvan werden projecten doorgeschoven naar 2019. Wij zien aankomen dat uit het lopende jaar 2020 weer doorgeschoven gaat worden naar 2021. Dat vinden wij niet realistisch begroten. Wij roepen het college op om alleen dat op te nemen in de begroting waarvan het college overtuigd is dat het ook uitgevoerd kan worden.

In dit licht vinden wij het ook onverteerbaar dat de lokale lasten voor de inwoners weer verhoogd worden. Wij begrijpen dat de dekking van afval en riool in een gesloten systeem zit en dat het college de kosten niet mag dekken uit een andere bron. Maar niets staat u in de weg om de verhoogde afval- en rioolheffingen te compenseren met een verlaging van de ozb. De inwoners kijken toch vooral naar het totaalbedrag van hun nota.

De paragraaf over nut, urgentie en uitvoeringsniveau in de Kadernota bevat onvoldoende onderbouwing. Dit zou beter kunnen. Kijkt u bijvoorbeeld naar investeringen in bruggen. Hiervan wordt niet duidelijk gemaakt over welke bruggen het gaat. Of kijkt u naar investeringen in wegen. In antwoord op de technische vragen schrijft het college: "Er zijn op dit moment nog geen locaties aan te geven waar wegen vervangen moeten worden". Hoezo "urgent" dan? En kijkt u naar de investeringen voor vervanging van tractie. Ook hier kan het college niet aangeven over welke voertuigen het gaat. Dit kan het college toch geen duidelijke onderbouwing van het nut en de urgentie van investeringen noemen? Wij willen als gemeenteraad niet op de stoel van het college gaan zitten. Wij willen ons ook niet bemoeien met de bedrijfsvoering. Dat is echt onze intentie niet. Waar Voorschoten Lokaal Sterk op doelt, is dat het college de gemeenteraad uitlokt hoe het tot de keuzes komt welke projecten door kunnen gaan op basis van de toetsing van het nut en de urgentie. Het gaat dan om alle projecten die nog niet begonnen zijn maar wel in het verleden genoemd zijn.

Waarom kiest het college voor deze projecten? Waarom moeten deze doorgaan. Kunnen ze niet uitgesteld worden? In 2015 is de motie-Van den Dool over nut en urgentie in de gemeenteraad aangenomen. De bedoeling was om te bezuinigen door goed kritisch te kijken welke werken wel en welke niet uitgevoerd moesten worden. Dat komt nog niet goed uit de verf. Daarom dienen wij een motie in. U mag deze zien als een aanscherping van de motie Van den Dool uit 2015. De motie, die mede wordt ingediend door het CDA en de PvdA, luidt:

"Motie 152.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

overwegende dat:

- a. *de huidige paragraaf over nut, urgentie en uitvoeringsniveau van de Kadernota te onvoldoende onderbouwd wordt. Voorbeelden daarvan zijn:*
 - *investeringen in bruggen. Hiervan wordt niet duidelijk gemaakt om welke bruggen het gaat;*
 - *investeringen in wegen. In antwoord op de technische vragen was het college niet in staat om aan te geven om welke wegen het gaat.*
 - *investeringen vervanging tractie. Ook hier kan het college niet aangeven over welke voertuigen het gaat.**Kortom het nut, noch de urgentie wordt hier aangetoond;*
- b. *op 30 april 2015 is de motie 100283 Uitvoering Nut Urgentie en uitvoeringsniveau aangenomen. Daarin wordt aangegeven minimaal jaarlijks voor de begroting 2016 een risicoanalyse aan de raad voor te leggen voor de meerjarige investeringen in infrastructurele projecten en vervangingen, volgens de kenmerken Nut, Urgentie en Uitvoeringsniveau en de raad naar aanleiding daarvan het meerjarig uitvoeringsprogramma, investeringsplan en bijbehorende financiële kaders te laten prioriteren en vaststellen;*
- c. *op grond van de huidige informatie in de Kadernota kan er dus geen toestemming gegeven worden aan het uitvoeren van projecten. Toch zal er het een en ander moeten gebeuren. Om het college tegemoet te komen, bieden wij de mogelijkheid om alsnog met projecten te starten, mits deze alsnog goed onderbouwd met nut en urgentie aan de gemeenteraad worden voorgelegd.*

spreekt uit dat voor iedere investering met een waarde van meer dan € 50.000 een separaat raadsvoorstel wordt voorgelegd waarin het actuele nut, urgentie en uitvoeringsniveau worden aangegeven, alvorens tot uitvoering overgegaan mag worden,

en gaat over tot de orde van de dag."

Wij zijn zeer enthousiast over uw mededeling dat vanaf 2021 de Werkorganisatie ontvlochten is en Voorschoten weer zijn eigen ambtelijke organisatie zal hebben. Wij begrijpen dat dit niet meer in de Kadernota meegenomen kon worden; de tijd was te kort.

Wij wensen het college veel wijsheid bij het uitwerken van de begroting binnen de nu meegegeven kaders. Als het college kan toezeggen dat de lokale lasten niet verhoogd worden, heeft u Voorschoten Lokaal Sterk aan uw zijde. En als u zich afvraagt waar die € 40.000 vandaan moet komen, wijs ik u op de overschotten van 2018 en 2019. Laat nu de burgers maar zien dat zij al genoeg betaald hebben. Voor het overige kunnen wij instemmen met de beslispunten in het raadsvoorstel.

Samenvattend. Wij willen dat inwoners op tijd en correct bediend moeten worden. Wij willen geen lastenverhoging voor de burgers. Wij vinden ook dat wij beter moeten luisteren en gebruikmaken van voorstellen en ideeën van onze inwoners. Wij juichen toe dat Voorschoten zijn eigen ambtenarenorganisatie terugkrijgt. En wij willen meer grip op uitgaven in de openbare ruimte.

Voorschoten is een fijn en prettig dorp om in te wonen. Dat horen wij van vrijwel iedereen. Laten we er samen voor zorgen dat dit ook voor de komende generaties geldt.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. Twee jaar zit er inmiddels op sinds de verkiezingen en nog twee jaar hebben we te gaan tot de volgende. Dit is dus een goed moment om een tussenstand op te maken. Laten we eens terugdenken waar we stonden toen deze coalitie het stokje overnam van

de vorige en wat er sindsdien is veranderd. Voorschoten stond onder financieel toezicht van de provincie, omdat we er jaarlijks niet in slaagden om een sluitende begroting op te stellen en uit te voeren. Dat toezicht is inmiddels opgeheven omdat de boeken op orde zijn.

Het Wedde moest haar deuren gaan sluiten, omdat de subsidie voor het zwembad was wegbezuinigd. Dat besluit hebben we teruggedraaid, waardoor het zwembad nu nog volop wordt gebruikt.

Huizen werden nauwelijks gebouwd en projecten liepen vast in besluitvorming. Inmiddels worden de eerste daken bedekt in Roosenhorst en zetten we stappen op weg naar bijvoorbeeld Starrenburg III. Daarbij maak ik de kanttekening dat D66 wel graag zou zien dat er naast die grote bouwprojecten meer ruimte komt voor particulier opdrachtgeverschap. Daartoe dienen we vandaag motie 162 in. De motie luidt:

"Motie 162.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

constaterende dat:

- o *er naast de bekende grote behoefte aan nieuwe woningen in Voorschoten ook vraag is naar een passender aanbod met maatwerk;*
- o *de grotere ontwikkellocaties voor woningbouw in en rondom Voorschoten voor het grootste deel in handen zijn van marktpartijen;*
- o *particulieren in onze gemeente momenteel nog weinig mogelijkheden benutten om een woning op eigen kavel te (later) ontwerpen en bouwen of om een bestaand pand om te vormen tot een of meerdere woningen;*
- o *de extra Voorschotense ambtelijke capaciteit voor woonopgaven bijna volledig ingezet wordt voor de grote projecten;*
- o *het project 'nieuwe percelen' in Leiden een inspirerend voorbeeld is voor het presenteren van potentiële bouw mogelijkheden in een gemeente;*
- o *nieuwe ontwikkelingen en een creatieve aanpak bijdragen aan het in beweging brengen van de Voorschotense woningmarkt;*

overwegende dat:

- o *een groep mensen behoefte heeft aan meer zeggenschap over de wijze waarop hun eigen woning (af)gebouwd wordt;*
- o *specifiekere woonbehoeften zoals tiny houses en woongemeenschappen nauwelijks een kans hebben bij reguliere projectontwikkelaars;*
- o *de investeringskosten van woningen, door bijvoorbeeld zelfwerkzaamheid, lager kunnen zijn, hetgeen interessant is voor met name starters en het middensegment van de woningmarkt, omdat woningen betaalbaarder worden;*
- o *iedere kans om gebruik te maken van kennis en kunde in de regio Holland Rijnland om de druk op woningmarkt te temperen, benut moet worden;*

verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

- o *waar mogelijk in regionaal verband aan te haken bij initiatieven voor particulier opdrachtgeverschap;*
- o *waar mogelijk ontwikkelaars te attenderen op zelfwerkzaamheid van toekomstige bewoners om, met name in het onderste marktsegment, woningen betaalbaarder te maken;*
- o *de raad uiterlijk in het eerste kwartaal van 2021 te informeren over de voortgang,*

en gaat over tot de orde van de dag."

Terug naar twee jaar geleden. De gezamenlijke ambtelijke organisatie leed onder een slecht opgezet en slecht functionerend bestuursmodel. Daardoor konden te veel goede ideeën niet gerealiseerd worden en liepen inwoners en ondernemers vast in een bestuurlijke spaghetti. Inmiddels is de verschuiving van het sociaal domein richting de Leidse regio ingezet en maken we slagen om onze ambtelijke organisatie ook weer echt te laten werken voor Voorschoten.

We hebben een brede welzijnsorganisatie opgezet. We zijn met nieuwe energie aan de slag gegaan om betere maatschappelijke accommodaties te realiseren. We hebben een nieuw subsidiestelsel gelanceerd dat niet de pijn van de noodzakelijke bezuinigingen hoeft kunnen wegnemen, maar dat er wél voor zorgt dat beschikbare subsidies zo goed mogelijk bijdragen aan het maatschappelijk leven in Voorschoten.

Ik zal niet het hele coalitieakkoord langsgaan, maar het mag duidelijk zijn dat D66 trots is op de behaalde resultaten. Daarvoor zijn we dan ook de vele ambtenaren dankbaar die vaak onder moeilijke omstandigheden toch het maximale hebben gedaan om de soms onbescheiden ambities van Voorschoten te realiseren. En daarbij wil ik in het bijzonder dank uitspreken voor de afdeling Financiën, die de afgelopen twee jaar bergen heeft verzet.

Toch is ons werk bepaald niet af en kan deze bijdrage niet slechts een hosannaverhaal worden. We moeten ook eerlijk zijn en erkennen dat onze financiële situatie nog altijd niet riant is. De begrotingen sluiten en de boeken zijn op orde, maar de ruimte om nieuw beleid te maken, is er nauwelijks. Ik kan dan ook eerlijk zeggen dat ik me stoer aan de toonloosheid van mijn partijgenoot en minister van Binnenlandse Zaken, die zich als enige in Nederland niet lijkt te realiseren hoe kwetsbaar de financiële positie van gemeenten is. Die kwetsbare positie vraagt ook om realistisch beleid; dat zal ONS Voorschoten als muziek in de oren klinken. Voor het reserveren van middelen voor goede ambities, zonder dat er al concrete plannen zijn, hebben we geen ruimte. We moeten juist nu investeren in een vitaal en bruisend Centrum en in een duurzaam en groen dorp. Maar het is wel zaak dat de bijbehorende plannen snel concreet gaan worden. Dat gaat D66 nog niet snel genoeg en daarom zullen we vandaag voorstellen steunen die helpen om onze duurzame en economische plannen concreter te maken.

Ook moeten we ervoor zorgen dat het onderwijs in Voorschoten niet alleen goed is vanwege de toewijding en professionaliteit van het onderwijsveld – dat is het namelijk al – maar dat we daar ook als gemeente aan bijdragen met hoogwaardige huisvesting en faciliteiten. We trekken vandaag dan ook graag op met het CDA om de lat op het gebied van onderwijshuisvesting in Voorschoten hoger te leggen.

De rol die gemeenten spelen in het dagelijks leven van inwoners, wordt steeds groter. Ooit was Nederland sterk gecentraliseerd, maar een kour aan decentralisaties heeft daar verandering in gebracht. Die beweging zet verder door. Een van de domeinen waarin we dat zien, is de openbare orde en veiligheid. BOA's nemen steeds meer de rol op zich van een gemeentelijk politiekorps. D66 zal er komend jaar een spoorpunt van maken om erop toe te zien dat de BOA's hun werk veilig en verantwoord kunnen doen, voor henzelf én voor de samenleving.

Die steeds belangrijkere rol van gemeenten vraagt ook om het steeds beter betrekken van inwoners bij de keuzes die we maken. Dorpsdialogen zoals bij het subsidiestelsel, Huize Bijdorp, Intratuin en het zwembad hebben wettelijk bijgedragen aan de kwaliteit van besluitvorming. Gelijktijdig was ik teleurgesteld om te moeten concluderen dat het woord "participatie" slechts één keer in de Kadernota voorkwam: in de uitleg dat er vanwege de coronacrisis géén participatie is toegepast. Maar de coronacrisis heeft juist laten zien dat er voldoende innovatieve manieren zijn om digitaal te participeren. Daarop verwachten we komend jaar dan ook meer resultaat en daarom dichen we vandaag motie 161 in. De motie luidt:

"Motie 161.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. de gemeenteraad vorig jaar de Nota Burgerparticipatie 'Samen maken we Voorschoten' heeft vastgesteld;*
- b. de coronacrisis bedrijven en overheden in het hele land heeft laten zien dat er diverse manieren zijn om digitaal aan besluitvorming en discussies deel te nemen;*
- c. de gemeenteraad in Voorschoten zelf ook in hoog tempo heeft geleerd om digitaal te werken;*

overwegende dat:

- a. de gemeente Voorschoten de komende maanden en jaren verregaande besluiten zal nemen over de toekomst van Voorschoten, zoals over maatschappelijke accommodaties en de bestuurlijke samenwerking in de Leidse regio;
- b. digitale middelen het mogelijk maken om de focus te verschuiven van een simpele voor/tegen-vraag naar de vraag hóe bepaalde voorstellen het best uitgevoerd kunnen worden;
- c. we er als gemeente Voorschoten nog altijd niet voldoende in slagen om innovatieve manieren te vinden om participatie te vergroten;
- d. er gelijktijdig wel goede ervaring is opgedaan met vormen van participatie, zoals de digitale bijeenkomst over verduurzaming voor de Bloemwijk en de diverse dorpsdialogen over andere het subsidiestelsel, Huize Bijdorp, Intratuin, het zwembad en de toekomst van de Leidse Regio;
- e. er succesvolle voorbeelden zijn van digitale burgerparticipatie in diverse gemeenten, zoals Tip in Heerlen en Argu in Hollandse Kroon;

verzoekt het college:

1. om voor de zomer van 2021 bij een concreet voorstel gebruik te maken van een pilot op het gebied van digitale burgerparticipatie, waarbij sprake is van 'cocreatie' van beleid of ontwerp ruimtelijke ordening;
2. om die pilot samen met de Taskforce Burgerparticipatie vorm te geven;
3. om daarvoor dekking te vinden binnen het budget voor participatie, dan wel binnen het budget van het betreffende voorstel;

en gaat over tot de orde van de dag."

Ik rond af. D66 kijkt met enige trots, maar vooral met dankbaarheid terug op alles wat er de afgelopen twee jaar is gerealiseerd in Voorschoten. Het dorp staat er aanzienlijk beter voor dan toen we, samen met GroenLinks en de VVD, het stokje van de vorige coalitie overnamen. Het zijn echter onzekere tijden, waarin inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zich zorgen maken over hun gezondheid, hun inkomsten en hun toekomst. Het is aan ons als gemeente om te doen wat we kunnen om onze Voorschotense samenleving wondbaar en weerbaar te maken en zo die onzekerheid weg te nemen waar we kunnen. Laat dat komend jaar ons doel zijn, want samen zijn we Voorschoten en samen maken we de toekomst van Voorschoten.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Nu we in deze zaal zitten voor onze algemene beschouwingen en niet in onze eigen raadzaal, is het goed om te weten dat bestuurlijke samenwerking tussen Voorschoten en Wassenaar een lange geschiedenis heeft. Een van de eerste voorbeelden daarvan was de Papewegse polder. Deze polder werd in 1625 gesticht, deels op Voorschotens en deels op Wassenaars grondgebied. In de stichtingsakte werd daarom vastgelegd dat drie bestuurders uit Voorschoten afkomstig zouden zijn en één uit Wassenaar. Dit leidde regelmatig tot conflicten. Eén daarvan was een langlopend conflict over de vraag of de molen in de winter de polder droog moest malen. De Wassenaarders wilden in de winter natte polders, de Voorschotenaren wilden blijven malen. Dit liep zo hoog op dat de Wassenaarders in 1718 zelfs dreigden om de dijken in de winter door te steken. In 1739 kwam dit conflict tot uitbarsting, toen het polderbestuur definitieve toestemming vroeg aan het hoogheemraadschap om de polder ook in de winter te bemalen. De Wassenaarse polderbestuurder was het eens met dit verzoek, maar ondertekende geen enkel verzoekschrift. Bij navraag bleek dat hij met lijfstraf was bedreigd door de baljuw van Wassenaar. Aangezien die baljuw in dienst was van de graaf van Wassenaar, tevens lid van de ridderschap van Holland én president van het College van Hoogheemraden, werd dit een delicate kwestie. Uiteindelijk besloot het hoogheemraadschap dat er 's winters niet gemalen mocht worden. Wassenaar kreeg gelijk. Maar het was een salomonsoordeel, want het hoogheemraadschap besloot ook dat het bestuur van de Papewegse polder dit besluit mocht herroepen met een tweederdemeerderheid. Aangezien Voorschoten een meerderheidsbelang van 75% had, geschiedde dit. Ik wil maar zeggen: vergeleken met oerdere situaties valt de discussie over de Werkorganisatie Duivenvoorde best mee. De SP is blij met de stappen die worden gezet in de gemeentelijke organisatie: een kleine, gezamenlijke backoffice, inhoudelijke medewerkers apart bij de gemeenten. Op deze manier kan

Voorschoten weer met haar eigen mensen werken. De toekomst van Voorschoten ligt in de Leidse regio, als zelfstandige gemeente.

Ik zeg niets bijzonders als ik zeg dat we een bewogen periode achter de rug hebben. De wereldwijde corona-uitbraak en de noodzakelijke quarantainemaatregelen hebben enorme effecten op ieders dagelijks leven, ook in Voorschoten. Er zijn Voorschotenaren overleden. Er zijn Voorschotenaren geweest die op de intensive care hebben gelegen en hebben gevochten tegen deze hele nare ziekte. Hun leven zal voor altijd zijn veranderd. Veel andere mensen hebben op een andere manier de gevolgen van de coronacrisis ondervonden. Zij raakten hun baan kwijt of hun bedrijf moest dicht. Ze konden maandenlang niet hun verzorgingshuis uit. Er zijn heel veel verschillende verhalen. Er is ook heel veel onzekerheid. Niemand kan voorspellen wat de nabije toekomst zal brengen. Komt er een tweede golf? Hoe hard zal de economie instorten? Veel mensen hebben erg veel last van deze onzekerheid. Uit diverse onderzoeken blijkt dat vooral de mensen met de lage inkomens en een lage opleiding de harde gevolgen van de crisis ondervinden. De mensen met tijdelijke contracten raakten hun banen als eersten kwijt. De onzekerheid over de toekomst is het grootst bij lager opgeleiden. Thuiswerken gaat natuurlijk een stuk lastiger als je in een productiecentrum werkt.

Het bepalen van de koers is essentieel. Hoe komen we straks uit de crisis? Staan we toe dat het rijkste groepje mensen nog meer rijkdom heeft weten te vergaren toen iedereen noodgedwongen binnen zat? Of kiezen we voor solidariteit? Samen uit de crisis? Ook in Voorschoten moeten we deze vraag stellen en moeten we solidariteit toepassen. Want het waren de verzorgenden die in de maanden maart, april en mei gewoon aan het werk bleven en die mensen thuis zorg bleven bieden, terwijl er niet eens mondkapjes voor hen beschikbaar waren. Het waren de verzorgenden in de verzorgingshuizen die onder deze zware omstandigheden de crisis het hoofd boden. En laat ik de supermarktedewerkers niet vergeten; terwijl heel Nederland de voorraadkasten volstouwde met houdbaar voedsel en toiletpapier, werkten zij snoeihard voor een paar euro per uur, ook bij de supermarkten in Voorschoten.

Juist nu we tot de coronacrisis achter de rug hebben, juist nu we niet weten of er een volgende golf gaat komen, juist nu we niet weten hoe groot de economische impact van de crisis zal zijn, juist nu is het tijd voor solidariteit, ook in het gemeentelijke beleid. Er is de afgelopen maanden snoeihard gewerkt om de noodmaatregelen uit te voeren. Complimenten daarvoor aan alle ambtenaren. Er zijn bijvoorbeeld tablets uitgereikt, zodat alle schoolkinderen thuisonderwijs konden volgen, ook als hun ouders geen tablets konden betalen. Er is een hoop goed gegaan, maar wij zouden daar nog een aantal maatregelen aan willen toevoegen, zodat we de crisis op een eerlijke manier kunnen aanpakken. Om te beginnen wil de SP graag de bezuiniging op beschut werk schrappen. Juist in de huidige periode is moeilijk te overzien hoe hard we die voorziening in de toekomst misschien nog nodig hebben. We horen graag van het college hoe het dit voor zich ziet. Is het niet zo dat we dit geld juist nu even apart moeten houden, zodat we het in de toekomst misschien voor beschut werk kunnen inzetten? Wij willen daar nu niet op bezuinigen. Het amendement luidt:

"Amendement 103.

De raad van de gemeente Voorschoten in zijn vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

gezien het raadsvoorstel nr. Z/20/040808/194265,

overwegende dat beschut werk een belangrijke voorziening is voor mensen die zichzelf moeilijk redden op de arbeidsmarkt;

Besluit:

het voorgestelde besluit te wijzigen door beslispunt 2D te schrappen."

Ook stellen wij samen met GroenLinks voor om de sollicitatieplicht voor 60-plussers met een uitkering te schrappen. Deze mensen komen nu al nauwelijks nog aan het werk. Met de mogelijke groei van de werkloosheid in de nabije toekomst nemen hun kansen op de arbeidsmarkt zeker niet toe.

Ten slotte stellen wij voor dat Voorschoten zich gaat inzetten voor verhoging van het minimumloon naar € 14. Dat betekent een echte beloning voor al die verzorgenden en verplegenden die zo hard hebben gewerkt, voor de mensen die in onzekerheid zitten en niet te vergeten de supermarktme-

dewerkers. Het is geen zaak die we in Voorschoten kunnen veranderen, maar het is wel een zaak die veel mensen in Voorschoten zal helpen, want het is tijd voor solidariteit. De motie luidt:

"Motie 160.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

constaterende dat:

- a. het Nederlandse minimumloon veel lager is dan de Europese norm van 60% van het mediane inkomen;*
- b. 220.000 Nederlanders kunnen worden gekwalificeerd als 'werkende armen';*
- c. de inkomenskloof groeit: de rijkste 10% verdiende in 1977 5,1 keer zoveel als de onderste 10% en in 2011 was dat al 8,2 keer zoveel;*
- d. honderdduizenden mensen ervoor zorgen dat onze samenleving blijft functioneren in moeilijke tijden, terwijl ze zelf rond moeten komen van minder dan € 14 per uur;*
- e. op steeds meer plekken in Nederland mensen opstaan voor een eerlijke verdeling van de welvaart, te beginnen met een minimumloon van € 14;*
- f. steeds meer economen de voordelen zien van een verhoging van het minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen;*

overwegende dat:

- a. wij als gemeente een sociale zorgplicht hebben voor alle inwoners van Voorschoten;*
- b. wij ons daarvoor inzetten met de middelen die we hebben;*
- c. we tegelijkertijd ook afhankelijk zijn van landelijk beleid;*

verzoekt het college om middels een brief aan te dringen bij de landelijke regering om het minimumloon te verhogen naar € 14 per uur en de raad te informeren over de resultaten,

en gaat over tot de orde van de dag."

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Bruisen of voortkabbelen, dat is het thema van deze algemene beschouwing halverwege deze coalitieperiode. Als we terugkijken naar het coalitieakkoord van de VVD, GroenLinks en D66, dan lezen we over een bruisende en innovatieve economie, over meer woningen voor starters en senioren, over 25% sociale huur, over groen dat groen blijft en een energieneutraal Voorschoten in 2030. Het gaat ook over toekomstbestendige voorzieningen op het terrein van cultuur, over goede zorg met één organisatie, één loket en één telefoonnummer. Waar staan we nu? Hebben we een dynamisch bruisend gemeentebestuur of kabbelen we met elkaar maar een beetje voort?

Een concreet resultaat waar we blij mee zijn, is in ieder geval het ontstaan van Voorschoten Voor Elkaar, dat ene loket dat zo belangrijk is als startpunt van zorg en welzijn. Mooi is ook dat het zwembad nog een paar jaar open kan blijven. Maar hoe staat het nu eigenlijk met hele grote uitdagingen, zoals met die bruisende en innovatieve lokale economie, met duurzaamheid, met woningbouw en met die toekomstbestendige culturele voorzieningen?

Laten we eens beginnen met de versterking van onze lokale economie en van ons Centrum. In ons Centrum zijn bankjes geplaatst, is de Schoolstraat opnieuw bestraat en zijn leilindes weggehaald. Dynamisch bruisend is het beleid nog allerminst. Gelukkig ontvingen we twee jaar na de verkiezingen - dat had wat eerder gekund, maar toch - de Startnotitie Economische Agenda, maar die is zo algemeen dat die eigenlijk volstrekt nietszeggend is. Maar het college krijgt een herkansing in de Economische Agenda. Dat zou dan een agenda moeten zijn van een actieve gemeente met concrete actiepunten ter versterking van de lokale economie en voor een bruisend centrum. Kan het college vertellen wanneer die agenda aan de raad wordt aangeboden?

Een tweede grote uitdaging is milieu en duurzaamheid. Hier kunnen we kort over zijn. Op 11 juni van dit jaar lag er dan eindelijk een voorlopig ontwerp-Milieubeleidsplan. Maar is het wel een beleidsplan met concrete doelstellingen, tijdspaden, instrumenten en middelen? Nee, dat is het niet. Het is veelal een achtergronddocument met veel informatie. Inmiddels zijn twee van de vier jaren van dit college verstreken.

Woningbouw is een volgende concrete uitdaging. Plannen hebben een lange aanloop nodig alvorens tot ontwikkeling kan worden overgegaan. Zo is het gewoon, maar toch overheerst teleurstelling. De plannen die in uitvoering zijn genomen, gaan over dure bouw. Starrenburg III, daar wachten we al jaren op en toen de PvdA aan de wethouder vroeg zich in te spannen voor 25% sociale huur, wilde hij dat niet doen. Arsenaal/Segaar duurt wel heel lang. Intratuin gaat hopelijk wat sneller. De PvdA zit nog steeds met de vraag hoe het nu zit met die 25% sociale huur. In december kregen we een overzicht van de plannen met daarin zo'n 100 sociale huurwoningen. Recent zagen we een overzicht waarin stond dat er maar liefst 250 nieuwe sociale huurwoningen komen. Maar waar die gebouwd gaan worden, dat mag Joost weten en onze vragen zijn nog steeds niet beantwoord.

En hoe staat het met de toekomstbestendige culturele voorzieningen? De subsidiebezuinigingen kwamen volledig bij de cultuursector terecht en je kunt je afvragen of dat bijdraagt aan toekomstbestendigheid. Het heeft wel geleid tot het initiatief voor een samenhangend accommodatiebeleid. Maar dat staat met een pm niet hoog op de prioriteitenlijst van de Kadernota.

Kortom: ambities genoeg. Er gebeuren ook best wel dingetjes, maar is het bruisend, is het innovatief of is het voortkabbelend? Ik ben bang dat het het laatste is. Maar niet getreurd: de vier jaren zijn nog niet voorbij en we willen dit college en deze coalitie graag helpen om over twee jaar met een beetje goed gevoel terug te kunnen kijken op deze collegeperiode. Maar met alleen deze Kadernota zal dat volstrekt niet lukken. We zouden een goede stap in de goede richting zetten als het college kan toezeggen dat we de komende maanden concrete agenda's en uitvoeringsplannen vaststellen voor elk van de vier uitdagingen die ik net heb genoemd. Graag een reactie van het college daarop. Ik noem ze nog een keer.

1. Er moet een economische agenda zijn waarin staat hoe we zorgen voor een structurele versterking van onze lokale economie en van ons Centrum. En we moeten aan de slag met het horecabeleid, want daar zitten we ook nog steeds op te wachten.
 2. Het Milieubeleidsplan, dat ons voor dit najaar is toegezegd, moet nu eens echt concrete doelstellingen met mijlpalen, tijdpaden en financiële randvoorwaarden bevatten. Het is ons vorig jaar al toegezegd, maar het is er nog steeds niet.
 3. We willen concrete informatie over woningbouwprojecten en de manier waarop de gemeente dit stimuleert. Waar komen die 25% sociale huurwoningen en waar komen die woningen voor starters en senioren?
 4. Beschrijf wat de eerste stappen zijn, gericht op het samenhangend accommodatiebeleid en de daarvoor noodzakelijke en beschikbaar te stellen financiële middelen.
- Als dit tijdig gebeurt, kan er een vertaling plaatsvinden naar de begroting voor 2021. Zo niet, dan is ook 2021 een verloren jaar en kabbelen we verder voort.

Ten slotte nog een enkel woord over de bestuurscultuur. De Voorschotense bestuurscultuur en de invulling van burgerparticipatie zijn nogal traditioneel. Vaak blijven we steken in oplooppjes in het Bondsgebouw en sinds kort in het moderne fenomeen van de internetenquêtes. Maar beide gaan mank aan het euvel van "roept u maar" en het college kan eruit halen wat het wil. Neem de oplooppjes rond het subsidiebeleid in het Bondsgebouw waarbij deelnemers later zeiden dat ze weinig van het besprokene konden terugvinden in de uiteindelijke plannen. Of de internetenquête over het Milieubeleidsplan: je vult een enquête in en de ontvanger kan er een keuze uit maken. Kortom: wat ermee gebeurt, mag Joost weten.

De PvdA zou graag met raad en college willen spreken over burgerfora en burgerberaden; zie ook het artikel in de NRC van afgelopen zaterdag of de vele andere publicaties die hierover de afgelopen jaren zijn verschenen. Of google op "G1000 University" en lees over het concept van deliberatie, over burgerfora of burgerberaden. Kenmerkende onderdelen hiervan zijn:

1. Het gaat niet alleen over hoe bepaalde voorstellen het beste uitgevoerd kunnen worden, maar ook om het bepalen van welke voorstellen uitgevoerd moeten worden en moeten worden aangepakt.
2. Het gaat niet alleen om het roepen; het gaat ook om het met elkaar afwegen van bepaalde voorstellen ten opzichte van elkaar.
3. Het gaat om betrokkenheid vanuit de gehele gemeenschap en niet vanuit een bepaalde kring van ons dorp.

4. De afspraak moet zijn dat de conclusies uit dat soort fora en beraden integraal worden voorgelegd aan de raad. Zouden we daar niet eens mee aan de slag moeten? Ik ben benieuwd naar de reacties van collega's en college hierop.

De toelichting op onze amendementen en moties volgt overigens in de eerste termijn, later vanmiddag.

De **voorzitter**: Dat was het einde van de algemene beschouwingen.

3. Schorsing intern beraad fracties en college

De **voorzitter**: Er was een pauze van een halfuur gepland. Ik stel voor dat we dat doen. We lopen iets voor. Misschien kunnen we afspreken dat we om 15.25 uur doorgaan. Ik constateer dat de raad daarmee instemt.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

4.1. Inhoudelijke beraadslaging Kadernota 2021 – eerste termijn raad (raadsregistratienummer Z/20/040808/194265)

De **voorzitter**: Tijdens deze beraadslaging over de Kadernota 2021 krijgen de fracties gelegenheid om op elkaar te reageren. Voor dit onderdeel van de vergadering was zes minuten per fractie uitgetrokken. Met de spreektijd voor de andere nog komende onderwerpen is in totaal per fractie twaalf minuten beschikbaar. Ik stel voor dat we vanaf nu die totaaltijd bekijken. Dan kan ieder dat bekijken. Als u voor dit onderwerp wat meer neemt, heeft u later vandaag wat minder tijd over.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Het is altijd lastig om als eerste na zo'n termijn weer te starten met een algemene beschouwing over de algemene beschouwingen. Ik wil in ieder geval in het algemeen zeggen dat ik de Kadernota op zich weinig vindt zeggen. Je ziet ook dat er weinig amendementen en moties zijn, gewoon omdat er nog weinig valt te kiezen. De begroting wordt straks een belangrijk moment, maar die begroting moet naar mijn gevoel, kijkend naar de gemeente en de organisatie daarachter, meestal half augustus, begin september klaar zijn om het hele traject te doorlopen. Ik ben dus benieuwd of dat een haalbare termijn is om dit te regelen.

Ik ben uitgedaagd door D66. Er werd een soort schijnbeeld gecreëerd, waarbij gezegd werd: we hebben het een stuk beter gedaan dan de vorige coalitie. Maar ik denk dat door de vorige coalitie de kolen uit het vuur zijn gehaald. We hadden uiteindelijk per jaar € 1,2 miljoen over en ik kan wel stellen dat dat bedrag nu volledig verdampt is. Ik ben niet zo tevreden en ik vind het beeld niet zo rooskleurig. Er zijn ook veel pm-posten en onzekerheden. Laat ik dus in ieder geval vaststellen dat het vorige college een enorme grote stap heeft gezet om de financiën van Voorschoten op orde te brengen. Ik ben benieuwd of dit college komt van een ronde naar een gezonde begroting. Ik denk dat dat nog heel moeilijk wordt. Ik heb al gezegd dat de termijn kort is. De begroting moet er straks liggen. We zijn nu met de Kadernota bezig. Ik vind het aantal onzekerheden buitengewoon groot. Het is opvallend hoe weinig moties en amendementen er zijn. Dat zegt ook iets over de keuzes die we nu kunnen nemen.

Nu even per fractie. De VVD merkte vooral op dat de uitvoering blijft liggen. Ik heb al gezegd dat er geen moties en amendementen van de VVD zijn. Dat ben ik niet gewend. Meestal ligt er wel iets over de toegankelijkheid van het dorp, bijvoorbeeld het Lammenschansplein. Ik zie altijd wel iets voorbijkomen, zeker op de laatste dag. Vaak is dat een beetje laaghangend fruit. Ik heb dat nu niet gezien en dat vind ik opvallend. Is de Kadernota dit keer niet interessant genoeg? Ik vind het bijzonder. Ook in het kader van het blijven liggen van de uitvoering hoorde ik zeggen "We wachten af". Drie keer hoorde ik zeggen "We wachten af". Er zit weinig vaart in. Dan denk ik bij mezelf: de VVD maakt onderdeel uit van dit college; doe er dan iets aan, want er is inderdaad het nodige te doen. Het CDA wacht nu eigenlijk ook; daar komt het op neer.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Zulke vragen over ons beleid om geen moties en amendementen in te dienen, vragen natuurlijk om een reactie. Wij hebben de vernieuwde aanpak van de algemene beschouwingen bij de Kadernota ook aangegrepen voor een vernieuwde aanpak. Wij kunnen onze wensen en bedenkingen prima kwijt in de algemene beschouwingen. Dus waarom allemaal moties

indienen over zaken die toch nog uitgevoerd en uitgewerkt moeten worden in de begroting? Wij wachten dus af, op die begroting.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Dat is dan jammer, want op zich hebben we hiervoor gekozen en dan verwacht ik inderdaad ook een actieve houding in dit verhaal. Maar goed.

Ook ONS Voorschoten heeft gesproken over de nodige onzekerheden, heeft gezegd dat dit een lastige periode is en vraagt om realisme. Het fietsverhaal van de Schoolstraat wil ik nog even aanhalen. Ik vind het een goed voorstel om dat inderdaad op vrijdag en zaterdag te doen. Je hoeft er maar één bordje onder te hangen om aan te geven dat het voor vrijdag en zaterdag geldt. Het kost ook niet zoveel en het is zo geregeld. Ik noem ook nog even ons voorstel over fietsveiligheid. Het dimmen van de verlichting valt terug in programma 2. Daar kunnen we dus ook iets mee doen voor de bekostiging van nieuwe bordjes en aan de andere kant ook voor fietsveiligheid. Ons voorstel voor het dimmen van de verlichting kan hier dus mooi voor gebruikt worden.

Dan GroenLinks. We hebben het over fietsen gehad. GroenLinks fietst graag, heb ik begrepen; het is alleen uitkijken voor gladde wegen. Ik denk inderdaad dat de begroting op dit moment een hele gladde weg is en dat we inderdaad moeten uitkijken dat we niet vallen. Ik zou dus zeggen: GroenLinks, doe een helm op en pas vooral op stoeprandjes en dat soort zaken, want deze begroting is op dit moment naar mijn gevoel niet veilig.

We hebben het ook even over het Milieubeleidsplan gehad. Wij willen binnen de jaarrekening graag € 345.000 reserveren voor het Milieubeleidsplan. Ik vraag me af hoe GroenLinks daartegenover staat, want GroenLinks heeft niet me ondertekend. Dat vind ik bijzonder. Wij willen daar graag iets meer aan doen en wij willen de wethouder daarmee een steuntje in de rug geven. Ook hier hebben we dus gezocht naar een slimme oplossing, want GroenLinks houdt van slimme oplossingen. Ik vind dit een slimme oplossing. Ik ben dus benieuwd wat de reactie daarvan is van GroenLinks.

Bij Voorschoten Lokaal Sterk was het eerste wat mij opviel: "een vrouw aan het roer". Bij het CDA gaat het vooral om: de beste aan het roer. Dat mag in het kader van de Grondwet iedereen zijn. Als we een flinke golfslag hebben, moeten we altijd de beste aan het roer hebben. Dat kan inderdaad makkelijk een vrouw zijn; waarom niet?

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Wanneer gaan jullie mannen nou eens weten dat vrouwen gewoon de besten zijn?

De heer **Zoetemelk** (CDA): Dat zal ik niet ontkennen. In veel gevallen zijn vrouwen de besten. Ik heb daar ervaring mee. Ik ben wat dat betreft niet verrast over de opmerking dat vrouwen heel goed kunnen zijn.

Lokale lasten niet verhogen vind ik een lastige. We weten allemaal dat de gemeente erg weinig mogelijkheden heeft om de financiën op orde te krijgen. Dat blijft dus een lastig punt. Als je meer uitgaven voor de openbare ruimte wil doen, zal je het geld toch ergens vandaan moeten halen. Dan maar hopen op het Gemeentefonds, maar daar heb ik niet al te veel vertrouwen in.

Over D66 heb ik al even gesproken. Ik denk inderdaad dat we van rond naar gezond moeten. Ik zie daar nog geen grote stappen in gemaakt worden met deze Kadernota. Ik ben dus benieuwd hoe dat straks bij de begroting is.

Wij zien wel iets in digitale participatie. Ik denk dat die op zich een nieuwe toekomst heeft. We hebben nu in de coronacrisis gezien hoe belangrijk digitale verwerking van de vergaderingen is. Het gaat goed. We kunnen op die manier inderdaad iets doen. Daar zijn we op zich dus wel voorstander van. Ook het bouwprogramma, het bouwen door participeren, is een initiatief dat wij kunnen ondersteunen. Ik denk dus dat dat goede initiatieven zijn.

De SP: bouwen op het verleden. Ik noemde dat ook in mijn verhaal: maak gebruik van de kracht uit het verleden en bouw aan de toekomst. De opmerking over "in de Leidse regio als zelfstandige gemeente" deed ons heel erg goed. Daar zijn we altijd blij mee, vooral met het laatste. Wat beschut werk betreft: ik denk dat het college goed heeft gemotiveerd waarom het met € 30.000 minder kan. We zullen dat amendement dus niet steunen.

Dan nog even de 60-plussers. Ik ben dat bijna. Ik moet eerlijk zeggen dat ik liever zou zien dat werkgevers en ondernemers meer doen om 60-plussers in dienst te nemen dan dat we 60-plussers vrijstellen van solliciteren. Ik ben trouwens ondernemer; dat scheelt een stuk. Als u zo het aanvult dat er tegelijkertijd een inspanning moet zijn om ondernemers en werkgevers zover te krijgen dat ze meer 60-plussers in dienst nemen en aan de andere kant mensen die het lastig hebben om op de arbeidsmarkt te komen, zodat zij dezelfde rechten hebben als andere mensen op de arbeidsmarkt, dan kan ik met deze motie instemmen. Maar daar moet dan dus wel aan toegevoegd worden dat er meer ruimte moet komen voor 60-plussers.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Voor mij is dit de eerste Kadernotabespreking. Ik heb al gezegd: een nieuwe werkwijze. Ik heb bij de fracties heel veel dezelfde zaken gehoord. We vinden gelukkig allemaal een heleboel dingen belangrijk. Ik denk aan de steun voor de woningbouw, het investeren in het Centrum, het aanjagen van de economie en ook onze focus op het realisme ten aanzien van de capaciteit van de organisatie. We moeten niet te veel willen met elkaar.

Ik ga kort in op de moties en de amendementen. Zoals gezegd was er voor ons niet veel aanleiding om voorstellen in te dienen. Van de amendementen vinden we alleen het amendement over de ozb aantrekkelijk. We hebben al gezegd dat we niet staan te springen om de ozb niet-woningen van de gebruikers naar de eigenaren te verschuiven. Dat amendement vinden we dus aantrekkelijk.

Verder zijn er veel moties waarvan wij denken: wat is het nut van deze moties en voegen zij echt iets toe? We zijn ook benieuwd naar de reactie van het college op bepaalde moties. We hebben al begrip voor het indienen van de motie over het fietsverbod in de Schoolstraat. De manier waarop het college op de verzoeken van de raad is ingegaan om een eerdere evaluatie te doen van het fietsverbod, is eigenlijk teleurstellend; ik mag wel zeggen: bijzonder teleurstellend. Wij krijgen vaak te horen dat de raad de baas is, maar soms krijgen we toch duidelijk niet waar we om gevraagd hebben. Dat is jammer. Het loopt alleen wel erg op de zaken vooruit om het fietsverbod te beperken tot alleen maar vrijdag en zaterdag. We hebben er als doel van dat fietsverbod juist op gefocust dat we de Schoolstraat meer een winkelstraat willen laten zijn. Daarvoor moeten voetgangers dus de ruimte krijgen om te flaneren door die straat. Als je dat alleen op de twee drukste dagen doet, kun je dat gevoel niet uitbreiden en kun je daarmee dus ook niet de winkels aantrekken die daarvan profiteren. Dat gaat ons dus te ver en we zullen die motie dan ook niet steunen.

Op de overige zaken zal ik op een later tijdstip ingaan. Ik denk dat we een goede uitwisseling hebben gehad. Ik wacht de toelichting op de moties van andere partijen en de reacties van het college af. Dan reageren we verder.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Ik reageer op de inbreng van de geachte collega's. Bij het CDA herkennen we veel. Deels hebben we het ook zelf uitgesproken. Er is niets wat ik tegen de inbreng zou willen inbrengen. We willen graag hartelijk danken voor de laart, waarbij we en passant het A&B-Huis wel hebben opgegeten. Dat was misschien een beetje te veel eer, maar goed.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Het was misschien ook wel symbolisch: je kunt het maar één keer aansnijden en dan ben je het kwijt.

De VVD brengt in dat veel fracties zojuist hetzelfde hebben ingebracht. Ja, hoe minder beleidsruimte je krijgt, hoe minder kleuren er over zijn en hoe meer het op elkaar gaat lijken. Dat is een wetmatigheid. Ik ben het er dus mee eens dat we het zo met elkaar eens zijn. Ik weet niet hoe het zit met de interne bewoording van zo'n dubbele bevestiging, maar het is helemaal waar; het klopt.

De VVD bracht ook in dat in 2019 veel niet is gedaan en dat er een stuwmeer is ontstaan. Dat is ook door andere fracties genoemd. Dat klopt. Tot mijn stomme verbazing gaat de VVD er niet in mee om nou eindelijk eens iets te doen aan dat vermaledijde fietsverbod, want nou gebeurt er dus wéér niks, VVD. Als u verder wilt dat er meer gebeurt, nodig dan nog eens een wethouder uit in het fractieoverleg, want u maakt wél deel uit van dit college. De kansen zijn er dus. Van dat flaneren van maandag tot en met donderdag in de Schoolstraat begrijp ik helemaal niets. Er zijn al zo weinig mensen. Ze flaneren daar niet. Ze doen hun boodschappen en dan zijn ze weer weg.

De heer **Maassen** (SP): Misschien vergeet de heer Van der Elst dat er ook mensen in de Schoolstraat wonen. Dat zijn vaak oudere mensen. Zij willen graag veilig wandelen in hun straat, gewoon

als ze naar hun huisdeur lopen en weer terug. Hoe gaat hij hun uitleggen dat hij de gevaarlijke fietsen weer terug wil brengen?

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Die uitleg is simpel: zo vreselijk gevaarlijk is het niet. Zo druk is het er sowieso niet. En het zijn juist de oudere inwoners van Voorschoten die ons keer op keer benaderen om dat fietsverbod op te heffen, want veel mensen die slecht ter been zijn en willen winkelen, komen nu niet meer bij die winkels daar. We hebben het dus over dezelfde doelgroep.

De heer **Maassen** (SP): Dan heeft de heer Van der Elst de gestuurde brieven heel selectief gelezen, want er zijn ook verschillende brieven gestuurd door ouders die zeggen dat zij niet meer fietsen, omdat zij dat niet meer veilig vinden, en dat ze regelmatig van de sokken werden gereden in hun eigen straat als zij naar hun voordeur liepen, maar dat dat nu gelukkig niet meer gebeurt.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Dan wil ik herhalen wat ik net in de richting van de VVD zei: dan zijn we het toch eens, maar je moet in de politiek soms keuzes maken. Dat zal de heer Maassen niet ontkennen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik denk dat deze uitwisseling van zojuist een mooie illustratie is van waarom je een besluit niet plotseling maar weer terug moet draaien nog voordat je überhaupt hebt kunnen evalueren wat er gebeurd is.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): We stellen al zoveel dingen uit. Dat zegt iedereen. Mevrouw Deuzeman, u heeft zojuist ingebracht: laten we wel vaart houden en dus dingen doen, want anders vallen we om. En wat stelt u voor? Vertragen, uitstellen en laten we er nog eens een nachtje over slapen. Maar dat terzijde. Verder herken ik veel in uw inbreng. Dat vaart houden moet ook gedaan worden. U verwees vast ook naar eind 2019, naar het stuwmeer dat ontstaan is.

Ik heb een heel concrete vraag aan mevrouw Persoon van Voorschoten Lokaal Sterk. Zij zei: als je een begroting of een Kadernota opstelt, moet je daarin zaken opnemen waarvan je echt zeker bent dat je die gaat doen. Dat is voor mij een nieuw fenomeen bij hoe een begroting in elkaar gestoken moet worden, want je weet pas zeker dat je iets gedaan hebt als het jaar erop zit. Daar wil ik dus graag een toelichting op hebben. Ik begreep ook niet hoe het kan dat u geen verhoging van lokale lasten wil, maar tegelijkertijd wel voor het in stand houden van een gesloten systeem bent. Dat vind ik toch ook wel een lastige. Bovendien komt er een niet-structureel dekkingvoorstel uit de hoge hoed. Dat snap ik ook niet, want u was ook voor structurele dekkingvoorstellen.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Volgens mij zegt ONS Voorschoten altijd: "realisme is de toon". Dingetjes inplannen als we zeker weten dat we het toch niet redden, zoals we dat in de laatste jaren hebben gezien, is niet realistisch. Dat is punt één. Bij de lokale belasting hebben we het in totaal over € 40.000. Kom op! Moet je zien wat er overbleef: € 2 miljoen. En wat blijft er volgend jaar weer over? Eén keer de lokale belastingen niet omhoog maar op hetzelfde peil houden, dat moet toch kunnen, Voorschoten? Kom op!

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Het gaat om € 39.500. Dat is € 1,15 per inwoner. Kom op! Oké.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Het is het idee voor de mensen. Het gaat een keer gewoon om het idee, juist daarom. Het is nog geen € 40.000.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Ik vervolg. D66 is trots op behaalde resultaten. Ja, we zijn allemaal trots op het dorp, maar de heer Andringa moet net toch ook hebben gehoord dat nogal wel fracties juist zeggen dat er in 2019 zoveel dingen niet gedaan zijn. Het kan wat ons betreft dus nog wel een tandje hoger.

De SP pleit voor solidariteit. Daar zijn we niet tegen, maar het blijft zoals altijd een kwestie van keuzes maken, zoals we dat ook net al de revue hebben laten passeren.

Tot slot de PvdA: het bruist niet, meer daadkracht. Dat klopt. Dan kom je toch weer op dat tempo en dan zie je hoezeer we het met elkaar eens zijn. Zonder tempo valt die fiets van de heer Deuze-

man weer om. Dat zit enigszins in dezelfde sfeer. We zijn het eens met de opmerking over de bestuurscultuur. Dat hebben wij ook ingebracht. Dat moet anders en dat kan ook anders.

Ik ga nu kort in op de voorliggende moties en amendementen. Over het algemeen is duidelijk genoeg waarom wij sommige moties en amendementen mede-indienen en het ermee eens zijn, want dat staat in de uitleg van die moties en amendementen. Wij willen niet meegaan met amendement 103 van de SP om die € 30.000 niet van het beschut werk af te halen. Het college heeft juist aangegeven dat er ruimte is, omdat de behoefte er niet is. Dan denken we dat je in die zin inderdaad reëel moet begroten. Het geld is hard nodig aan andere kanten. Laat het dan dus niet staan.

Wat 60-plussers betreft: niet zo heel geleden heb ik zelf ten minste twee brieven per week mogen versturen; vaak waren het er veel meer. We zijn van mening dat je mensen die 60-plus zijn en minder dan zeven jaar te gaan hebben tot hun AOW, stigmatiseert als je hen eigenlijk buitensluit in de zin van: je doet er niet meer toe en laat die sollicitatiebrieven ook maar zitten. Of dat nou door ons besloten wordt of door de centrale overheid, we denken dat je daarvan moet afblijven. We kunnen het ook niet overzien.

De heer **Maassen** (SP): Je kunt het natuurlijk als stigmatiseren beschouwen, maar ik weet niet of de heer Van der Elst recent in sollicitatiecommissies heeft gezeten. Ikzelf wel. Bij elke sollicitatiecommissie wordt de helft van de brieven automatisch aan de kant geschoven, omdat je meteen ziet dat ze alleen bedoeld zijn om aan een sollicitatieplicht te voldoen en dat de betrokkene vaak helemaal geen zin en geen motivatie heeft om de functie daadwerkelijk uit te voeren. Als je mensen kunt vrijstellen van die plicht, die iedereen alleen uitvoert omdat het een plicht is en niet omdat het daadwerkelijk tot iets leidt, geef je hun veel meer rust en ruimte om nuttige dingen te doen.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Ja, meneer Maassen, ik weet alles van "in" en "uit", van twee kanten van de tafel. Als er geen hoop meer is, is er geen leven meer. Je moet mensen het perspectief niet ontnemen.

Motie 160 van de SP over het minimumloon: we geloven dat we daar niet over gaan, of het nou leidt tot een verstarring van de arbeidsmarkt of niet. De intentie zal vast goed zijn, maar we kunnen vanuit onze gemeenteraad dit soort macro-economische factoren, inclusief verstarring van de arbeidsmarkt, niet overzien.

Motie 161 over digitale participatie: we begrijpen wel dat D66 vaart wil maken in dingen, maar we moeten op het punt van participatietrajecten überhaupt nog zo uit de startblokken komen. Laten we dus niet alles tegelijk doen. Liever dus niet. Het moet er sowieso nog van komen. Het is nog een heel stuk verder.

Ik zou graag willen vervolgen met een stukje tekst dat ik niet kwijt kon in de algemene beschouwingen maar dat ik wel belangrijk vind.

De heer **Andringa** (D66): Op zich ben ik het ermee eens dat we nog heel veel moeten doen op het punt van participatie, maar ik ben benieuwd of ONS Voorschoten het wel met ons eens is dat het nuttig is om het momentum dat we, komend uit deze crisis, nu hebben, te gebruiken om daadwerkelijk dingen voor elkaar te krijgen in plaats van nu weer terug te gaan, weer eens rustig erover te gaan nadenken en dan weer verder stilstaan. Ik hoorde u net ook pleiten voor iets als snelheid.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Het omvallen van die fietser vond ik een goede, maar die kwam oorspronkelijk niet van mij. Ik moet het momentum nog zien dat gecreëerd wordt als we uit deze crisissituatie komen. Helaas is het nog niet zover. Bovendien zou je het ook kunnen doen via de wegen waarvan al is besloten om die uit te rollen. Er zijn ook mensen aangetrokken en er moet nog veel komen. Ik wil daar dus toch terughoudend in zijn.

Alles afwegende, kijkend naar deze Kadernota en ons samenzijn, willen we ook graag het volgende nog kwijt. Wat ons betreft weegt zeer zwaar wat de centrale overheid gaat doen. Komt er structureel geld bij voor gemeenten, ja of nee? In de pers zie je verschillende bedragen voor het minimum dat nodig is, globaal en in ronde getallen. In de NRC stond afgelopen zaterdag: € 2 miljard structureel. De heer De Graaf en ondergetekende lezen kennelijk dezelfde krant. We hebben intern wel eens gedacht aan € 100 per inwoner. Dan kom je op € 2,5 miljoen structureel voor Voorschoten.

Als je dat per hoofd van de bevolking doorrekent, kom je aardig in de buurt van die € 2 miljard, maar dan structureel. Wij gaan daar niet over. Je zou het wel nodig hebben om in de buurt te komen, om dat te doen en om de beleidsmatige discussie met elkaar te voeren in het kader van de Kadernota, zoals dat eigenlijk zou moeten zijn. Omdat die externe macro-economische factoren niet zijn wat ze moeten zijn, hebben we dus toch de conclusie moeten trekken dat, hoe belangrijk ons samen zijn nu en de begrotingsdebatten eind dit jaar ook zijn, zij wel wat gemarginaliseerd worden, omdat onze bewegingsruimte te klein is.

Wij steunen in deze Kadernota de voorgestelde kleine verhoging van de lokale lastendruk met ongeveer € 1,15 per inwoner. Dan gaat het om het riool en grofvuil. Op deze manier houden we een budgetair gesloten systeem in stand. Dat is een principe dat wij hoog achten. Verder is € 39.500 een druppel op een gloeiende plaat. In veel gemeenten en ook in provincies wordt verzucht: het gaat zo niet meer. De overheid laat gemeenten in de steek. Als de provincie voorstelt om als schot voor de boeg maar eens een extra vordering op het Rijk in de begroting op te nemen, lijkt dat misschien niet helemaal serieus bedoeld. Maar tegelijkertijd nemen wij stelposten jeugdhulp in de begrotingen op, middels deze Kadernota ook voor 2024. We hebben helemaal de garantie niet dat die centen ook komen. Dat is een harde realiteit. We zijn op deze manier een wedstrijd aan het spelen waarbij de spelregels niet meer kloppen. Dat is wat we vandaag, nu ook, aan het doen zijn.

Er wordt gevraagd wat we vinden van de multifunctionele accommodatie. Daar kunnen we nu in redelijkheid geen integrale afweging over maken. Hoewel we er terughoudend in zijn, weten we wel dat, als er voor een stuk van de financiële component een gang naar de bank gemaakt moet worden, we dat wel zien zitten. Maar dat betekent nog niet dat een en ander structureel dekkend in de begroting is opgenomen.

We moeten met elkaar oppassen dat niet aan de ene kant een Kadernota en aan de andere kant een Voorjaarsnota in twee verschillende werelden komen te staan. We hebben dat gezien bij de Voorjaarsnota over het eerste kwartaal van dit jaar. Er was een gat tussen wat we begroot hadden en wat we uiteindelijk gedaan hebben. We willen het colloque dus oproepen om in de uitwerking van een conceptbegroting hoe dan ook terughoudendheid te betrachten.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. In navolging van een aantal vorige sprekers denk ik dat we mogen constateren dat er in Voorschoten geen heftige richtingsstrijd aan de gang is. Het klopt dus inderdaad dat de meeste sprekers het redelijk met elkaar eens zijn. Ik denk dat het grote verschil ligt in de manier waarop we dit willen aanpakken. Ik denk dat we dat ook terugzien in de voorliggende moties en amendementen. Ik heb met veel belangstelling geluisterd naar de inbreng van de partijen. Ik heb ook wel een aantal opmerkelijke punten gehoord, bijvoorbeeld bij het CDA. Ik hoorde het CDA vragen om ruimte te geven aan initiatieven. Ik zou dat graag wat verder uitgewerkt zien worden; dat zal dan wellicht in de tweede termijn gebeuren. Want wat bedoelt u daarmee? Is dat het opzijzetten van budget en dan zeggen: komt u maar? Of is dat ook het initiatief pakken als gemeente en als raad en samen met burgers aan de slag gaan? Dat maakt in de praktijk ontzettend veel uit. Ik denk dat wij het liefst in de tweede modus zouden gaan om als raad concreet dingen op te gaan pakken. Ik heb daar in mijn algemene beschouwingen toe opgeroepen. Wij hebben als raad soms de neiging om vooral heel veel te kijken naar de financiën, te reserveren en dingen opzij te zetten en soms te vergeten dat er dingen uitgewerkt moeten worden. Ik hoorde de heer De Graaf bijvoorbeeld spreken over frustratie over het feit dat er nog geen uitvoeringsplan ligt bij het Milieubeleidsplan. Ik kan u zeggen dat ook wij daar ontzettend naar uitkijken, maar dan vind ik het opmerkelijk dat u niet vraagt om uitwerking daarvan, maar in plaats daarvan besluit om geld opzij te zetten in een reserve daarvoor.

De heer **De Graaf** (PvdA): U heeft niet goed geluisterd. Ik heb in de algemene beschouwing wel degelijk onder andere gevraagd om een uitwerking binnen enkele maanden van het Milieubeleidsplan.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Dank u. Dan ga ik ervan uit dat u onze motie daarover zult steunen.

Bij de VVD heb ik vooral aandacht gehoord voor die praktische aanpak, ook op de Economische Agenda. Daar zijn wij het mee eens. Het amendement dat wij daar samen met de Partij van de Arbeid over ingediend hebben, drukt dat volgens mij uitstekend uit. Dat zijn overigens de formuleringen van de heer De Graaf; u moet niet denken dat ik vind dat ik dat zelf zo uitstekend gefor-

muleerd heb. Ik kan gelijk ingaan op dat amendement. Het vraagt om het gebruikersdeel in de ozb niet-woningen voorlopig nog niet te verhalen. Wij zien de logica van het voorstel van het college in feite als een boete op loogstand. Wij kunnen ons in principe voorstellen dat dat een zeer nuttig instrument kan zijn, maar wij zouden dan wel graag zien dat dit wordt ingebed in een breder verhaal. Ik denk dat de heer De Graaf er terecht op wees dat wij moeten uitkijken dat wij niet juist de mensen tegen ons in het harnas jagen die wij straks aan onze zijde moeten hebben wanneer wij gaan kijken wat wij willen gaan doen met het Centrum en wanneer wij die investeringen willen doen. Ik denk dat wij recent onze vingers een beetje hebben verbrand aan het voorstel over de rioolhelling, over de verschuiving daarvan. Ook daarbij hadden we van tevoren niet helemaal goed ingeschat wat de consequenties zouden zijn. Daarom zouden wij tegen het college zeggen: goed, neem dit mee; het is goed dat u hierover nagedacht hebt en kijk alstublieft hoe u dit verder kunt inbedden. Er is ons een uitwerking toegezegd van het bedrag van € 100.000 dat nu opgesteld staat voor de Economische Agenda. Wij hopen dat dit daarin kan worden meegenomen. We zien daarop uit, want we denken dat het belangrijk is om die investeringen nu te doen.

ONS Voorschoten heeft het over een lange lijst van wensen en zegt dat we zullen moeten kiezen. De heer Van der Elst neemt mij daarmee de woorden uit de mond, zoals hij begrepen heeft. Ik moet wel zeggen dat een aantal dingen specifiek worden genoemd en dat wij moeten uitkijken dat wij niet te veel gaan zitten op de uitvoering, vooral met betrekking tot wegen. Het is voor sommige gemeenteraden een favoriet spel om aan te wijzen op welke weg er wat moet gebeuren en hoe snel dat dan moet gebeuren. Ik denk dat het belangrijk is om daarin ook de integraliteit mee te nemen in de zin van de werkplanning in het riool. Daar heeft het college de afgelopen tijd - overigens al sinds het vorige college - meer op ingezet. Ik denk dat wij vooral kaderstellend moeten zijn en niet te veel op die uitvoering moeten gaan zitten. Dat gaat natuurlijk nog meer voor op voor de bijdrage van Voorschoten Lokaal Sterk. Ik hoorde expliciet zeggen dat wij niet op de stoel van het college moeten gaan zitten en dat wij bij onze toezichthoudende taak moeten blijven, maar ik hoorde ook vragen om precies aan te geven op welke voertuigen welke investeringen gedaan worden. Ik wilde dus gewoon vragen hoe Voorschoten Lokaal Sterk dat voor zich ziet.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Dat is juist wat wij niet willen. Wij willen gewoon kijken of het college goed een soort toetsing van het nut en de urgentie kan aangeven. Eigenlijk moet het college dus aan ons uitleggen waarom het juist die wegen moet gaan doen. Daar staat altijd een paragraaf over in de Kadernota. Die is nog heel onduidelijk, want eigenlijk staat daar nu gewoon helemaal niets. Het is heel onduidelijk. Het is beter als we gewoon weten: wat gaat er deze drie maanden gebeuren? Zo kun je ook een beetje tegenhouden dat er heel veel op de lijst staat en dat we niet alles kunnen uitvoeren. Het mes snijdt dus aan twee kanten.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik vind het op zich niet zo heel vreemd dat die investeringen niet zo uitgebreid in de Kadernota staan. Ik maak me toch ook wel een beetje zorgen. Ik weet dat mevrouw Persoon heel erg bekend is met Voorschoten, in sommige opzichten waarschijnlijk veel meer dan ik, maar ik zou niet weten welke voertuigen waar liggen. Ik kan heel moeilijk beoordelen welke besluiten daar genomen zouden moeten worden. Ik denk dat dat exact de reden is waarom we dit toch bij het college en de uitvoering moeten laten.

De oproep om geen lastenverhoging voor inwoners door te voeren, vind ik sympathiek, maar het gaat hier ook wel om een investering in het riool en het afvalbeleid. Daar moeten wij ook keuzes in maken. Ik zou toch willen vragen om alstublieft met ons te kijken naar goede keuzes binnen het riool en binnen het afvalbeleid, want vooral bij dat laatste lopen de kosten op. En laten we dat niet gaan compenseren met de ozb, want zoals de heer Zoetemelk net al zei, is de begroting wel glad. We moeten nu wel gaan uitkijken dat we niet voor sinterklaas gaan spelen.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): De ozb is bijna een van de hoogste van heel Nederland en zou best een beetje naar beneden kunnen om de inwoners een keer tegemoet te komen.

De heer **Maassen** (SP): Het klinkt natuurlijk heel mooi dat de ozb heel hoog is en best een beetje naar beneden mag, maar dan wil ik mevrouw Persoon wel vragen wat we dan niet gaan doen.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Als u naar me geluisterd had, meneer Maassen, had u gehoord dat ik dat al drie keer heb verteld. We houden gewoon steeds veel over. Daar gaan we dan gewoon die € 40.000 uit pakken. Dan gaat er dus minder naar de reserve.

De heer **Maassen** (SP): Dat vind ik een beetje een rare reactie, want er is geen structureel overschot van € 40.000. Ik ben het ermee eens dat de lasten omlaag moeten, maar het idee van een gemeentebegroting is dat je kijkt wat je gaat doen met het geld dat je binnenkrijgt. Je mag besluiten om minder geld binnen te krijgen, maar dan moet je ook zeggen wat je niet gaat doen.

De **voorzitter**: De laatste keer mevrouw Persoon en dan ga ik terug naar de heer Deuzeman.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Als we gewoon echt naar nut en noodzaak gaan kijken en als we sommige projecten uitstellen die toch nog niet nodig zijn ... Vorig jaar heb ik bij de behandeling van de Kadernota voorgesteld dat mijn huis eigenlijk al drie jaar geschilderd moest worden, maar dat ik het toch nog een jaartje had uitgesteld. Dat is ook een soort bezuiniging, waarbij je denkt: het kan nog wel; het water klotst niet de ramen binnen. Dan kunnen we gewoon uitstellen en zo bespaar je ook geld.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik moet zeggen dat wij weinig ruimte zien om hier nu nog in te gaan snijden. Sterker nog, we hebben net ook geconstateerd dat er - in de woorden van de heer Van der Elst - heel veel wensen zijn en dat we daarin keuzes moeten gaan maken. U vindt dat we die keuzes nog strakker moeten gaan maken. Ik zou daar geen voorstander van zijn. Maar goed, dat laat ik aan mevrouw Persoon.

Bij de SP sprak het stuk over solidariteit mij als GroenLinkser natuurlijk bijzonder aan. Wij hebben daar ook een motie over ingediend; dat is de motie over 60-plussers. Het is misschien goed om er in dat opzicht op te wijzen dat het hierbij natuurlijk gaat om mensen die al in de bijstand zitten. Het gaat niet om mensen die in de WW raken. Dat is een andere categorie. Dit gaat om mensen die al enige tijd zonder werk zitten. Deze motie komt ook niet uit de lucht vallen. Het is een heel pragmatisch ingestoken motie. Er ligt een SCP-rapport dat zegt dat bij deze groep mensen de sollicitatieplicht bijzonder weinig effectief is. We gaan zeker geen mensen afschrijven. Er is een groep die kansrijk is en die die hele steun eigenlijk niet nodig heeft, maar er is ook een groep die, zoals de heer Maassen al zei, vooral bezig is met het invullen van formuliertjes en zorgen dat ze genoeg brieven verstuurd hebben. Dat is een groep waarvoor wij al enige tijd geleden in Voorschoten participatie als speerpunt opgezet hebben. Ik ga er eigenlijk ook van uit dat de gemeente in dat opzicht al beleid gemaakt heeft waarmee mensen niet zinloos met een kluitje in het riet worden gestuurd omdat aan hen gevraagd wordt om brieven te schrijven. Maar dat hoor ik graag in de reactie van de wethouder hierop. Maar het punt is eigenlijk breder. Als wij een groep mensen hebben waarvan wij weten dat het bijzonder weinig effectief is om een sollicitatieplicht op te leggen, zouden wij als GroenLinks graag zien dat wij als gemeente zeggen: wij zijn er niet om u bezig te houden en te straffen, burger; wij zijn er om u te helpen waar u dat nodig hebt, om meer naast mensen te gaan staan. Dat is ook een stuk communicatie: helderheid richting mensen, waarbij we zeggen: als u dat wenst, vinden wij het ook goed als u participeert in de samenleving, maar daarbij geen sollicitaties uitstuurt. Maar goed, we horen graag de reactie van de wethouder hierop.

Nog even in de richting van de Partij van de Arbeid: ik hoorde u zeggen dat het allemaal rustig voortkabbelt. Tegelijkertijd heb ik u de afgelopen jaren vooral horen zeggen dat er eigenlijk bijna niets kon omdat we geen financiën hadden. Ik moet zeggen dat ik ontzettend blij ben dat projecten die al jaren stroomf liepen, onderhand eindelijk op stoom gekomen zijn. Dat ze nog niet klaar zijn ... Uzer kan niet met handen gebroken worden.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik heb weliswaar meerdere malen gesproken over de financiële situatie van Voorschoten, maar de verbinding die u legt, namelijk dat ik daarbij ook gezegd zou hebben dat er niks kon, is wederom onjuist. Ik heb meermalen geploet voor stevige actie op bijvoorbeeld het terrein van het milieu. Vorig jaar nog hebben we twee keer een amendement ingediend om daarvoor meer gelden beschikbaar te stellen. Tot twee maal toe heeft onder andere GroenLinks dat om GroenLinks moverende redenen afgewezen, maar de relatie die u legt, is uit de lucht gegrepen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Die moverende redenen waren over het algemeen dat er geen dekking was en dat niet helemaal duidelijk was wat er met het geld moest gebeuren.

De heer **De Graaf** (PvdA): Uw historisch bewustzijn is toch echt van een beperkte omvang, want er was wel degelijk dekking voor, tot twee maal toe. Ik kan u die amendementen nog weleens toesturen, waardoor u kennis kunt nemen van de dekking.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Ik heb, ook met interrupties, het moes- te eigenlijk al gezegd. De VVD sprak over het gelijk houden van de lokale belastingen. Ik ben dus benieuwd hoe de VVD daarover denkt en hoe zij dat wil oplossen, misschien anders dan ik en mis- schien veel beter. Ik ben ook benieuwd hoe de VVD denkt over onze motie over nut en noodzaak.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. Laat ik een aantal punten langslopen en vooral even ingaan op een aantal amendementen. Ik begin bij het CDA. Meneer Zoetemelk, u had helemaal gelijk toen u zei dat door de vorige coalitie met het herstelplan natuurlijk de basis onder het herstel is gelegd. Daar wil ik u zeker credit voor geven. We hebben natuurlijk wel fundamentele veranderingen aan- gebracht, bijvoorbeeld op het punt van het wegbezuinigen van het zwembad, dat onderdeel was van het herstelplan. Maar goed, we hebben die basis inderdaad kunnen gebruiken en kunnen ver- beteren om de positie van Voorschoten nog verder te versterken. Ik had het natuurlijk ook over meer; ik had het ook over de woningbouw, over de ambtelijke organisatie, over de regionale sa- menwerking en over de brede welzijnsorganisatie.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Deze coalitie had natuurlijk ook het gelukje dat er nog ergens 8 ton stond die door de vorige wethouder ergens neergezet was. U hebt dus ook heel veel geluk gehad bij de oplossing voor het zwembad.

De heer **Andringa** (D66): Je zou ook kunnen zeggen: hoe kan het zijn dat we nu pas ineens tot de conclusie kwamen dat die 8 ton tevoorschijn kwam, omdat de vorige coalitie er duidelijk niet goed op heeft gezeten?

De heer **Zoetemelk** (CDA): Maar u was er wel heel blij mee!

De heer **Andringa** (D66): Zeker, ik was heel blij dat we een meevaller te danken hadden aan het slechte financiële beheer van de vorige coalitie. Daar heeft u helemaal gelijk in.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik vond dit echt een hele slechte interruptie.

De heer **Andringa** (D66): Prima. Ik wil doorgaan naar een punt waarvoor ik u juist wel credit wil geven, namelijk het amendement over het Integraal Huisvestingsplan, want wij delen de noodzaak die het CDA voelt om te zorgen dat we voldoende middelen vrij weten te spelen voor hoogwaardige onderwijshuisvesting. Wij hebben ook het gevoel dat we niet te veel achterover kunnen leunen en kunnen zien waar we in de toekomst zullen staan. Toch zullen we dit amendement niet steunen. Dat heeft met de systematiek te maken. Er wordt namelijk voorgesteld om een kapitaallastenre- serve op te tuigen. Dat systeem kan goed werken. Andere gemeenten werken daar al mee, maar dan moet je dat wel voor al je grote investeringen doen. Wij hebben in Voorschoten een investe- ringsplafond. Als je kapitaallasten gaat reserveren, verandert dat niks aan je investeringsplafond. Dat betekent nog steeds dat we tegen dat investeringsplafond gaan aanlopen, tenzij we het Inte- graal Huisvestingsplan, de onderwijshuisvesting, uitzonderen van het investeringsplafond, maar dan hebben we weer eerst een systeem opgetuigd om te zorgen dat we onze investeringen onder de duim houden om daar vervolgens ad hoc uitzonderingen op te creëren om het systeem alsnog weer overhoop te gooien. Daar zijn wij geen voorstander van. Wij denken met het CDA dus graag na over hoe we er ook richting de begroting voor kunnen zorgen dat we ook op de langere termijn wel degelijk voldoende investeringsruimte houden, in het bijzonder voor onderwijshuisvesting. Want dat is een belangrijk punt. Dat delen we volkomen met u, maar niet via dit amendement.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Dan sluit u uw ogen toch voor wat je nodig hebt in de toekomst? Dan zegt u toch: ik zeg dat we het nodig hebben, maar ik ga er geen instrument aan koppelen? We moesten wel ergens rekening mee houden. Dan blijven we dus tegen het schuldenplafond aanlopen.

De heer **Andringa** (D66): Ik sluit mijn ogen zeker niet. Ik heeft ook een motie over dit onderwerp ingediend. Dat is een van de oplossingen. We hebben ook gezegd dat we die motie graag mede willen ondertekenen, want dat is een heel sterk verhaal. Dat gaat over het vinden van alternatieve kostendragers. Dat is bijvoorbeeld een van de manieren waarnaar we moeten zoeken. Ik ben ook erg benieuwd naar de reactie van het college straks. Wellicht komt het college op het punt van de reserve Onderwijshuisvesting richting de begroting nog met een andere optie. Dus nee, de ogen sluiten we absoluut niet. De urgentie voelen we ook, maar deze systematiek lijkt ons niet verstan- dig, gezien onze historie met het doen van investeringen die we uiteindelijk niet konden dragen.

Ik miste bij het CDA eigenlijk vooral een amendement. Ik had eigenlijk verwacht dat dat op die mooie taart gedrukt zou zijn. Ik bedoel een amendement waarin het CDA geld zou vrijspelen voor de aankoop van de Zilverfabriek, Ter Wadding, Berbice, Beresteijn, Huize Bijdorp en kasteel Duivenvoorde. Want ik heb vorige week een gloedvol en emotioneel betoog gehoord dat al het cultureel erfgoed dat niet in gemeentelijk bezit is, per definitie de ziel uit het dorp snijdt. Ik had vandaag dus echt een amendement verwacht waarmee het CDA miljoenen zou vrijspelen om al dat cultureel erfgoed dat niet in publiek bezit is en op dit moment klaarblijkelijk dus geen enkele waarde heeft voor Voorschoten, toch weer aan te kopen. Wellicht kunt u straks tijdens de dinerschorsing nog even een amendement in elkaar draaien om al die panden aan te gaan kopen. Anders geeft u klaarblijkelijk niets om al dat cultureel erfgoed in Voorschoten.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Wederom een slecht verhaal. Er is een groot verschil. Het Ambachts- en Baljuwhuis is in bezit van de gemeente en is eigenlijk het belangrijkste gebouw van Voorschoten met betrekking tot de verbinding tussen gemeente en gemeenschap. Dat heb ik vorige week ook verteld. Het is een gebouw dat in feite verbonden is aan de gemeenschap en waarvoor de gemeente verantwoordelijkheid draagt. Dat is een heel ander uitgangspunt. Nogmaals, dit gebouw is niet genoemd voor afstoting in het herstelplan waar we het eerder over hebben gehad. Het vorige college heeft een herstelplan opgesteld waar u uw handtekening onder heeft gezet en waarin een aantal gebouwen zijn genoemd die we gingen verkopen. Daar stond het Ambachts- en Baljuwhuis niet bij. Dan vind ik dat je eerst naar de raad terug moet om te vragen of dat alsnog toegevoegd kan worden aan de lijst. Dat is een heel ander uitgangspunt. De andere gebouwen zijn niet van ons. Dit gebouw is van ons en is door de gemeenschap onder de verantwoordelijkheid van de gemeente gelegd. Dat is een heel ander uitgangspunt.

De heer **Andringa** (D66): Het klopt inderdaad dat we andere keuzes maken dan in het herstelplan van destijds; dat hadden we al eerder vastgesteld. Ik denk dat Voorschoten ook een heel sterke verbinding voelt met bijvoorbeeld kasteel Duivenvoorde. Dat is echt een onderdeel van de identiteit. Het stond ook heel mooi op die taart van u. Ook de Zilverfabriek is een mooi voorbeeld en stond ook heel mooi op die taart van u. Dat is echt een onderdeel van Voorschoten. En laten we eerlijk zijn: kasteel Duivenvoorde heeft ook een fantastische publieke functie, waar concerten zijn en waar bijeenkomsten worden georganiseerd. Dat laat juist zien dat het eigendom van zo'n belangrijk onderdeel van Voorschoten, dat bij de ziel van dit dorp hoort en een publieke functie heeft, hiervoor geen harde voorwaarde is. Dat is precies wat ik wilde illustreren. Ik had dus eigenlijk verwacht dat u misschien wel kasteel Duivenvoorde zou opkopen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): De laatste reactie. Ik heb ook heel goed geluisterd naar mensen die bij ons erfgoeddeskundigen zijn. Ik heb mijn mening daarop gebaseerd. Dat zijn mensen die er heel veel verstand van hebben. Zij zeggen dat het Ambachts- en Baljuwhuis eigenlijk nog belangrijker is dan het gemeentehuis.

De heer **Andringa** (D66): We gaan door. De PvdA heeft een amendement over de reserve duurzaamheid. Ik zeg tegen de heer De Graaf dat we de behoefte om te investeren in duurzaamheid, volkomen delen. Maar zoals ik ook in ons betoog heb aangegeven, is de tijd wel echt voorbij waarin we geld reserveren terwijl we daar nog geen concrete plannen bij hebben. Die ruimte hebben we niet. Wij draaien het dus om. Dat hebben we ook gedaan en dat heb ik ook in mijn bijdrage gezegd: laten we eerst die plannen uitwerken en niet eerst een reserve optuigen.

Ik zeg tegen de heer De Graaf dat we ons goed kunnen vinden in het amendement over de ozb niet-woningen. Hoewel wij niet onwelwillend ten opzichte van het voorstel van het college staan - we denken dat het een goed instrument kan zijn - delen we de inschatting van de indieners van dit amendement dat dit in samenhang met bredere plannen over het Centrum en leegstand beoordeeld moet worden en dat we eerst die bredere plannen moeten zien voordat we dit oordeel vullen. We kunnen ons daar dus in vinden.

Dan de fractie van ONS Voorschoten. Meneer Van der Elst, los van het feit dat we het volkomen met elkaar eens zijn dan we ondanks de mooie resultaten zeker niet achterover kunnen leunen en dat we, om in de metafoor van de heer Deuzeman te blijven, hard moeten blijven doortrappen, willen we dat doortrappen ook op het punt van participatie doen. Voor sommigen noodgedwongen is inmiddels bijna iedereen in aanraking gekomen met digitale communicatie en digitale participatie. Ik zat van de week te kijken naar hoe mijn oma van 93 met behulp van de verpleegsters in het

verpleeghuis waar ze woont, aan het skypen was met mijn dochter, haar achterkleindochter. Dat is niet omdat dat haar keuze was - ze had nog nooit achter een computer gezeten - maar noodgedwongen is onze samenleving in een heel rap tempo aan het digitaliseren. Dat bedoelde ik met "momentum". Laten we van dat momentum gebruikmaken en laten we van dat idoc zeggen: die digitalisering kunnen we toepassen op het participatiedomein. En laten we nu niet eerst weer zeggen dat we de plannen rustig in een bredere context gaan beschouwen, want als je nu niet doorpakt, gaat mijn oma - zodra dat weer kan - niet meer achter die iPad zitten om te skypen als dat straks niet meer moet. Dat momentum kan dus evenzeer weer weg gaan vallen. Dat wegvallen van het momentum zou ik willen voorkomen. Vandaar onze motie.

Tot slot in de richting van de fractie van VLS. Tegen mevrouw Persoon zeg ik dat we als gemeenteraad ook de taak hebben om eerlijk te zijn. Ik snap dat de financiële systematiek van begroting complex is, maar dan is het onze taak als gemeenteraad om daar eerlijk uitleg over te geven aan de inwoners, die - zoals ik heb begrepen - inmiddels wel mee kunnen kijken. Er is een verschil tussen een structureel sluitende begroting en incidentele meevallers. Wat u doet, is alvast speculeren dat er aan het eind wel weer een incidentele meevaller zal zijn en op basis daarvan nu structureel de belastingen verlagen. Dat is precies de wijze waarop Voorschoten ooit aan de rand van de financiële afgrond is gekomen, namelijk door alvast te speculeren op welke mogelijke meevallers er in de toekomst misschien zouden kunnen zijn en op basis daarvan nu alvast beleid te maken. Als u daadwerkelijk eerlijk bent naar de inwoners van Voorschoten, kunt u dat niet doen.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Dat is nou het allerslechtste voorbeeld dat u kunt geven over de ozb. We hebben het hier over € 40.000. Voorschoten laat ook heel veel geld loggen, ook op de door mij genoemde punten. We moeten goed kijken naar nut en noodzaak. Ik geloof dat ik een grammofoonplaat ben, want ik heb gewoon gezegd dat we die € 40.000 zo hebben als wij veel beter kijken naar het af en toe uitstellen van projecten die echt nog wel even kunnen wachten. Volgens mij houden we dan ook nog meer geld over. Weet je waarom we een paar jaar geleden ook kapot zijn gegaan? Gewoon door veel te hoge statussen. We moeten alles, alles, op een A-status houden. Dat moet gewoon anders.

De heer **Andringa** (D66): Mevrouw Persoon, de heer Maassen stelde u net de letterlijke vraag welke projecten u dan weg wilt snijden. Daarop was uw letterlijke antwoord dat we elk jaar een paar miljoen overhouden en dat we het daaruit moeten halen. Op de vraag welke van die projecten u er dan uit gaat gooien, was het antwoord dus: ach, we houden toch wel weer geld over en we kunnen dit dus doen. Dat is waar ik op aansloeg. Als u zegt dat het u er niet om gaat dat we geld overhouden aan het eind van het jaar, maar dat we keuzes moeten maken over welke projecten we niet uitvoeren, dan wil ik graag van u horen: welke projecten niet? Dat was de vraag die de heer Maassen u net stelde en die u toen niet beantwoordde.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Wij gaan hier niet op de stoel van de uitvoering zitten. Ik zal een voorbeeld geven. Een paar weken geleden is de rotonde voor het raadhuis opnieuw bestraat, terwijl we een verkeersplan hebben aangenomen waarmee die rotonde volgend jaar aangepast moet worden. Die bestrating hadden we dus een jaartje kunnen laten wachten. Kijk naar dat soort dingen. Dan doe je alles in één keer en dan kun je geld besparen. Dus niet twee keer dezelfde dingen doen. Soms ligt er ineens een straat open en denk je: wat is hier nou aan de hand? Het gaat meer om dat. Kijk daarnaar. Dat bedoel ik, zodat het college goed naar nut en noodzaak kijkt: is het echt nodig of kunnen we het nog even uitstellen? Daar kun je echt geld mee winnen. Dat weet ik zeker.

De heer **Andringa** (D66): Ik vond die eerste zin wel mooi: "We gaan niet op de stoel van de uitvoering zitten". Gelijktijdig stelt u vandaag voor dat elke auto die door de gemeente gekocht wordt, eerst door de gemeenteraad moet worden goedgekeurd. Dat is precies: op de stoel van de uitvoering gaan zitten. En u beantwoordt de vraag nog steeds niet. U zegt in algemeenheid: "We zouden dit soort projecten ...". Als u nu voorstelt om € 40.000 verlaging in de Kadernota of straks in de begroting te verwerken, moet u een project aanwijzen waar u dat geld vandaan haalt. Dus niet in algemeenheid in de zin van: we zouden niet dit soort dingen moeten doen. Wijs dan eens aan waar u dat geld vandaan haalt. Zolang u dat niet doet, verkoopt u een mooi praatje in het dorp, omdat u weet dat de systematiek te complex is voor mensen om daar gewoon in te duiken. Daar maakt u gebruik van.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten lokaal Sterk): Je luistert niet goed; sorry, meneer Adriaan. Want ik zeg dat de gemeente nog niet eens weet welke tractie en welke auto's ze wil gaan vervangen. Dat weet de gemeente nog niet eens. Daar had ik het over. Dat is iets anders dan dat ik ga zeggen welke auto vervangen moet worden. Goed luisteren naar wat ik zeg!

De heer **Andringa** (D66): Afrondend - daar laat ik het dus bij - concludeer ik alleen maar dat het leuk klinkt maar dat mevrouw Persoon uiteindelijk wel vindt dat de belasting omlaag moet, maar niet wil aanwijzen waar ze dat geld vandaan gaat halen, anders dan misschien uit een incidentele meevaller aan het eind van het jaar.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik ga niet alle bijdragen langslopen. Ik ga in op enkele voorstellen die gedaan zijn en enkele zaken die naar voren zijn gebracht. We bespreken nu een Kadernota als voorbereiding voor een begroting. Die Kadernota wordt opgesteld op een moment dat er ontzettend veel onzekerheid is. Zelfs de lokale fractie die partijgenoot is van onze minister van Binnenlandse Zaken, heeft hier duidelijk gezegd dat de gemeenten meer duidelijkheid moeten krijgen over hun financiën. Echt dank voor die woorden. Dat lijkt me een heel helder signaal. Ik weet dat heel veel gemeenten en heel veel provincies dit signaal op dit moment aan de minister van Binnenlandse Zaken geven. Ik kom haar in mijn werk weleens tegen en de typering die de heer Andringa gaf, herkende ik wel; laat ik het daarbij houden. Er is in elk geval heel veel onzekerheid. Daar is ook nog eens een coronacrisis overheen gekomen. De gemeentefinanciën waren al niet prettig. Dit is dus niet het moment om te veel nieuwe uitgaven te doen. Dit is het moment waarop wij als gemeenteraad moeten zeggen: ja, we moeten keuzes maken, maar die keuzes moeten we wel uitleggen. Daarom heeft de SP niet te veel grote voorstellen ingediend om te veel te gaan schuiven. We moeten zorgen dat het goed komt en we moeten zorgen dat er structureel oplossingen komen vanuit Den Haag.

Dan even een paar onderwerpen die naar voren kwamen in het gesprek. Volgens mij werd uit het interruptiedebat met de heer Van der Elst al duidelijk dat wij de motie over fietsen in de Voorstraat niet gaan steunen. Daar zijn twee redenen voor. Ten eerste waren wij in eerste instantie voorstander van dat fietsverbod. De heer Van der Elst schijnt al de conclusie te hebben getrokken dat uit het onderzoek gaat komen dat het weer teruggedraaid gaat worden. Wij zijn nog niet zover. Wij willen daarvoor eerst daadwerkelijk het onderzoek zien. Als je nu, na ruim een halfjaar fietsverbod, het fietsverbod gaat terugdraaien, daarna gaat evalueren en dan eventueel misschien weer opnieuw gaat invoeren, krijg je dat mensen de maatregelen die wij in het gemeentehuis nemen, niet meer snappen. Als ze de maatregelen niet snappen, zullen ze die ook niet accepteren. Dat zul je altijd moeten voorkomen, ook als gemeenteraad.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Zou de heer Maassen willen reageren op het volgende? Het college heeft ons in januari dit jaar verteld dat er een tussentijdse evaluatie komt. Het is nu het derde kwartaal. Wat vindt u daar dan van?

De heer **Maassen** (SP): Ik ben het helemaal met u eens dat dat eerder had moeten gebeuren en dat die evaluatie er had moeten liggen. Er is in de tussentijd wel een kleine coronacrisis geweest. Er is dus wel een aanleiding om te zeggen dat die evaluatie uitgesteld moest worden, maar ik ben het met u eens dat die evaluatie er had moeten liggen. Maar wat je dan niet moet doen, is alvast aannemen wat de uitkomst van die evaluatie is en de maatregel zonder evaluatie terugdraaien.

Diverse fracties hebben voorgesteld om de ledverlichting te dimmen met een bepaald percentage regime. Daar heb ik een vraag over aan de indieners. Om te beginnen vind ik het een sympathiek voorstel. Mijn fractie heeft hier ook vaker over gesproken. Het lijkt een aardige manier om energieverspilling tegen te gaan, maar er zit een keerzijde aan. Ik zou willen zeggen: een donkere zijde. Best veel mensen zijn in meerdere of mindere mate nachtblind en zouden in verkeersgevaarlijke situaties kunnen doen als de straatverlichting gedimd wordt. Dat is in ieder geval de reden waarom in mijn afdeling na een uitgebreid debat hierover tegen mijn wil in werd besloten om dit niet in ons verkiezingsprogramma op te nemen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Wij hebben begrepen dat de terugval van de lichtopbrengst wel meevalt. Misschien is het goed om hier straks van de wethouder iets over te horen, want die zal dit nu wel verder hebben uitgezocht. Ons was verteld dat het licht dat wegvalt, bijna niet zichtbaar is.

De heer **Maassen** (SP): Als dat zo is, zou dat mooi zijn. Zoals ik al zei: ik ben niet tegen het idee. Ik merk zelf wel dat ik de 25 jaar inmiddels ruimschoots gepasseerd ben en dat ik bij een klein beetje minder licht echt aanmerkelijk minder goed kan lezen. Dat is natuurlijk een andere situatie, maar het zou enigszins vergelijkbaar met elkaar kunnen zijn. Waar het in ieder geval om gaat, is dat, als we een voorstel als dit gaan uitvoeren, dat in ieder geval verkeersveilig moet zijn.

Dan het voorstel van D66 over digitale participatie. Dat vindt de SP een uitstekend voorstel en dat gaan wij van harte steunen.

De economische visie en de ozb: laat ik beginnen met complimenten aan het college. Toen wij het voorstel over de ozb voor cigharen van niet-woningen lazen, hadden wij eigenlijk maar één punt van kritiek. Dat is dat wij het heel erg jammer vonden dat wij het niet zelf bedacht hadden. Maar de visie die onder andere GroenLinks, de PvdA en later ook D66 naar voren hebben gebracht, namelijk dat het wel verstandig is om dit in het kader van de hele economische visie te bekijken, kunnen wij wel ondersteunen. Daarom zullen wij voor dat amendement stemmen.

Hetzelfde geldt voor het voorstel over het Milieubeleidsplan. Het is goed om daar in een combinatie van middelen en plan naar te kijken.

Tot slot het voorstel dat wij zelf indienen over het minimumloon. Je zou je kunnen afvragen wat wij daarover als gemeente te zeggen hebben. Ik zag mevrouw Van Meenen al knikken toen de heer Van der Elst dat naar voren bracht. Mevrouw Van Meenen, ik geloof dat de VVD er altijd een groot voorstander van is om terughoudend om te gaan met minimumbeleid om de mensen die daarvoor in aanmerking komen. Als het minimumloon van mensen die wat minder verdienen, hoger is, zijn er ook minder mensen die onder de 130%-minima vallen en dus in aanmerking komen voor het minimumbeleid. Op die manier versterk je mensen in hun inkomen en in de positie die zij hebben in koopkracht. Dan hoeven ze niet meer bij de gemeente aan te kloppen voor ondersteuning. Ik denk dat de gemeente Voorschoten dit prima zou kunnen ondersteunen, ook vanuit de VVD-visie. Er zijn in Nederland overigens heel veel gemeenten waar op dit moment deze discussie wordt gevoerd.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Meneer Maassen, het feit dat wij tegenwoordig de mode hebben om in de gemeente iets te vinden over landelijk beleid, terwijl wij feitelijk het mandaat van de kiezer hebben om zaken voor de gemeente te regelen, maakt mij bijzonder allergisch voor dit soort moties. Daarnaast denk ik dat inkomenspolitiek een heel complex spel is en dat er nog dringendere problemen zijn, namelijk de onderbetaalde zzp'er en de mensen die vanuit hun uitkering weer gaan werken en in een armoedeval terechtkomen. Kortom, het is een heel complex onderwerp. Ik zou het graag aan de professionals in de Tweede Kamer overlaten en niet onze energie eraan besteden.

De heer **Maassen** (SP): Juist die mensen die vanuit een uitkering weer gaan werken, maken geen armoedeval door als ze een hoger minimumloon hebben. En het is juist de gemeente die een afdeling Werk en Inkomen heeft, waar heel veel gemeentelijk budget naar toe gaat. Dat is minder nodig als mensen meer verdienen. Vandaar dat wij aangeven dat het juist met een gemeentelijke bril heel verstandig is om dit te gaan doen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Nog een korte opmerking: wij maken het beleid niet, meneer Maassen. Daarom denk ik dat we het er niet over moeten hebben.

De heer **Maassen** (SP): Dat klopt: we maken het beleid niet. Maar we hebben wel te maken met de gevolgen daarvan. Daarom is het helemaal niet zo raar om hier iets over te zeggen bij de overheid die wel het beleid maakt, net zoals de gemeente Voorschoten zich jarenlang ontzettend heeft bemoeid met het provinciale beleid van het aanleggen van de RijnlandRoute. Dat beleid maakten wij ook niet, maar we hadden er wel mee te maken.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Luisterend naar de algemene beschouwingen valt je natuurlijk op dat de coalitie blij is. D66 is zelfs euforisch; dat lijkt me wat overdreven. Bij de VVD beluisterde ik toch een aantal ingrediënten die dicht bij mijn inbreng liggen. Dat heeft in feite te maken met de wens van wat meer daadkracht rond een aantal belangrijke thema's, zoals de Economische Agenda, het Milieubeleidsplan, het accommodatiebeleid en woningbouw. Dat doet mij deugd.

De heer **Maassen** (SP): Zegt de PvdA nu dat ze naar rechts is opgeschoven?

De heer **De Graaf** (PvdA): Een goede grap, meneer Maassen, maar zo kon ik er ook wel een paar.

Ik vind het jammer dat in deze termijn volgens mij door niemand is gereageerd op mijn betoog en mijn vraag aan collega's - het college komt uiteraard straks nog - hoe zij aankijken tegen wat ik heb verteld over de vier issues die ik uitgebreid aan de orde heb gesteld, met daarbij de nadrukkelijke vraag hoe zij aankijken tegen de vraag of het niet wenselijk zou zijn dat er op die punten binnen een paar maanden concrete plannen zijn, zodat zij nog verwerkt kunnen worden in de begroting, waardoor 2021 nog een vruchtbaar jaar kan zijn. Voor een deel is dat al toegezegd, voor een deel zijn we in afwachting en voor een deel moet misschien een lichte versnelling plaatsvinden.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik zou de heer De Graaf willen wijzen op het feit dat wij een motie hebben ingediend met die strekking. Ik denk dus dat u iets beter moet kijken naar de stukken die nu voorliggen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Volgens mij heeft uw motie alleen betrekking op het Milieubeleidsplan. Of vergis ik mij?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ja, onder andere. Dat is een van de vier belangrijke speerpunten die u noemde.

De heer **De Graaf** (PvdA): Gaat dat uitsluitend over het Milieubeleidsplan?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Volgens mij hebben wij een heel uitgebreid accommodatiebeleid. Ik ben daar niet op ingegaan, maar ik kan mij uitgebreide sessies en ook hele deadlines herinneren waarvan ik mij soms afvraag of het college er verstandig aan heeft gedaan om zoveel ambitie te tonen. Ik kan dus niet helemaal plaatsen wat de heer De Graaf in dat geval nog meer wil.

De heer **De Graaf** (PvdA): Het antwoord is dus ja.

Ik ga verder en ik ga over naar de moties en amendementen waarbij wij als Indiëner hebben gefungeerd en waarvoor we gelukkig bij een aantal partijen wat steun hebben gevonden, ten eerste het amendement over de jaarrekening en het Milieubeleidsplan. Als we het hebben over de toekomst van onze planeet - om maar even groot te beginnen - en over de toekomst van onze kinderen - om wat kleiner te eindigen - dan staan klimaat, energie en duurzaamheid toch wel met stip bovenaan. We zien echt uit naar een concreet operationeel Milieubeleidsplan - meneer Deuzeman, dat zijn we volstrekt met u eens - met daaraan gekoppeld enige budgettaire ruimte voor gemeentelijk beleid. Die budgettaire ruimte is uitermate beperkt, ook met die 1,5 ton die er komt. Ik heb immers begrepen dat die hard nodig is om überhaupt enige ambtelijke capaciteit te creëren, die er nu niet is. Daarom hebben wij dit amendement ingediend. Ik kom er straks uitgebreider op terug bij het onderdeel over de jaarrekening. Maar ik wil de heer Andringa erop attenderen dat hij de toelichting bij punt C4, stimulering van de lokale economie, nog een keer moet lezen. Daar staat namelijk dat drie keer 1 ton beschikbaar wordt gesteld voor lokale economie - dat vind ik overigens prima - maar dat de economische uitvoeringsagenda er nog niet is. Als u consequent bent, moet u dus tegen dat voorstel stemmen. En voor mij is er ook nog eens een verschil tussen enerzijds het reserveren van geld en dat doteren of opnemen in een reserve en anderzijds het opnemen daarvan in een exploitatiebegroting voor het komende jaar. In het laatste geval zul je over veel concretere plannen moeten beschikken dan in het eerste geval. Laten we dus wel zijn: uiteindelijk is het, met alle verhalen hieromheen, een politieke keuze. Vindt u milieu, energie en duurzaamheid belangrijk en vindt u dat daarvoor geld beschikbaar moet komen? Maak dan gebruik van de financiële ruimte die er gewoon is. Als u dat niet doet, is ook duidelijk dat de politieke prioriteit van u daar niet ligt.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik vraag me toch af wat volgens de heer De Graaf precies de analyse van het probleem is. Ik heb nog eens gekeken en er staat op dit moment € 160.000 in die reserve duurzaamheid. Een van de grote frustraties van GroenLinks in de afgelopen periode was dat we wel degelijk geld beschikbaar hadden gesteld in een reserve, zoals de heer De Graaf nu voorstelt - dat klinkt heel daadkrachtig - maar dat er vervolgens nooit plannen waren waarmee het geld daadwerkelijk uitgegeven kon worden. Daarom voelde ik mij heel erg aangesproken door de woorden van D66 op dit punt: laten we een koppeling maken tussen plannen en geld en niet al van tevoren gaan schuiven met bedragen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik denk dat de wethouder heel blij is met het geringe ambitieniveau van de fractievoorzitter van GroenLinks.

De heer **Andringa** (D66): Aansluitend op wat de heer Deuzeman net eigenlijk al zei: ik heb in mijn algemene beschouwing daarom expliciet een koppeling gelegd met het economische beleid, want ik deel uw inschatting volkomen. Ik heb op die beide punten gezegd dat ik van het college verwacht dat er, als het dit soort bedragen opneemt in de begroting, dan ook concrete plannen liggen. Dat deel ik volkomen met u. Dat heb ik ook niet alleen aan duurzaamheid gekoppeld.

De heer **De Graaf** (PvdA): Maar we zijn geen rijke gemeente en er is nu de mogelijkheid om wat geld apart te zetten. Waarom zou je daar dan niet voor kiezen als je het een politieke prioriteit vindt? Ik stel voor dat we vordergaan.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat de heer Andringa nog een keer ... Nee? Hij hoeft toch goed naar u geluisterd, want hij wil nu niet meer.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik heb blijkbaar een vooruitziende blik.

Amendement 100 gaat over de hoogspanningsmasten in Voorschoten. In de Kadernota staat heel simpel: we sluiten dit hoofdstuk; we doen er gewoon niks mee. De argumentatie is dun en voor bezorgde burgers onduidelijk. Als we een luisterend oor willen hebben voor onze burgers – dat willen wij – dan kunnen wij dit hoofdstuk nu niet sluiten. Er zijn vanuit de Voorschotense samenleving op verschillende momenten contacten geweest met het ministerie van EZK. Er is de mogelijkheid om opnieuw een aanvraag in te dienen om masten die nog niet op het subsidietracé staan, daar alsnog op te plaatsen; dat is ons bevestigd vanuit het ministerie van EZK. Vanochtend hebben wij gehoord dat ambtelijk vanuit EZK zeer recent is gemeld dat er in 2018 fouten zijn gemaakt in de behandeling van de aanvraag en dat de mogelijkheid bestaat om samen met de gemeente aan tafel te gaan zitten en per mast te bekijken wat de mogelijkheden zijn, voorafgaand aan een formele aanvraag van de gemeente. Laten we die mogelijkheid met beide handen grijpen en de deur dus niet dichtslaan voor de ogen van bezorgde Voorschotenaren. Want dat is wat nu in de Kadernota staat en dat kan echt niet. Het amendement, dat mede wordt ingediend door het CDA, ONS Voorschoten, Voorschoten Lokaal Sterk en de SP, luidt:

"Amendement 100.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

gezien het raadsvoorstel nr. Z/20/040808/194265,

constaterende dat het college er in de ontwerp-Kadernota 2021 voor kiest geen initiatieven te nemen ten aanzien van het laten uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek gericht op onderkabeling van hoogspanningskabels in Voorschoten;

voorts constaterende dat:

- a. het RTVM vaststelt dat uit internationaal onderzoek 'aanwijzingen naar voren komen dat kinderen die bij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen – waar het magnetische veld sterker is dan verder van de lijn – mogelijk meer kans hebben om leukemie te krijgen';*
- b. de rijksoverheid financiële middelen beschikbaar stelt om bestaande hoogspanningskabels en –masten ondergronds aan te brengen, waarbij de eigen bijdrage van de gemeente wordt beperkt tot 15% van de kosten;*
- c. deze regeling zich ook uitstrekt over een zogenaamd haalbaarheidsonderzoek dat voorafgaat aan een besluit over onderkabeling;*
- d. uit schriftelijke informatie van het ministerie van EZK blijkt dat de gemiddelde kosten van een dergelijk haalbaarheidsonderzoek € 70.000 bedragen;*
- e. deze middelen uitsluitend beschikbaar zijn voor kabels/masten van het zogenaamd aange-wezen tracé;*
- f. de gemeente een verzoek kan doen tot opname van 'hoogspanningsverbindingen die door of op de grens van bevolkingskernen lopen, over of nabij woningen in bevolkingskernen';*

overwegende dat:

- a. een deel van de hoogspanningskabels van de gemeente zich op korte afstand van woningen bevindt;
- b. de masten 30 (zwembad Het Wedde) t/m 34 (Stevenshofdreef) nu al deel uitmaken van het aangewezen tracé;
- c. de masten 22 en 23 en 26-29 op korte dan wel zeer korte afstand staan van de dichtstbijzijnde woningen maar nog niet vallen onder het aangewezen tracé;

van oordeel dat een besluit over onderkabeling gebaseerd dient te zijn op een haalbaarheidsonderzoek dat zich primair uitstrekt over technische aspecten van mogelijke onderkabeling, aangevuld met een eerste verkenning van nieuwe gebruiksmogelijkheden van de vrijkomende ruimte;

Besluit:

het college op te dragen op korte termijn het ministerie van EZK te verzoeken om alle masten die hiervoor in aanmerking (zie hierboven onder f), toe te voegen aan de lijst van het aangewezen tracé en na afronding van dit verzoek het initiatief te nemen tot het laten uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek onderkabeling, en dienovereenkomstig de uitgangspunten voor de begrotingsopstelling hierop aan te passen."

Onze excuus: amendement 104 kon pas vanochtend worden ingediend, maar dat hangt samen met de bijeenkomst van gisteravond over schuldhulpverlening, waar mijn collega Marjolijn Eshuis bij kon zijn. In Voorschoten hebben ongeveer 120 huishoudens te maken met schulden. Het viervoudige daarvan - als ik goed kan rekenen, zijn dat er bijna 500 - heeft de afgelopen twaalf maanden moeite gehad om rond te kunnen komen. De verwachting is dat dit aantal door corona zal toenemen. Met ons amendement willen we een bedrag van € 30.000 op jaarbasis vrijmaken voor schuldhulpverlening in Voorschoten. Een betere en laagdrempelige bereikbaarheid en een sociaal steunfonds zijn daarvan een onderdeel. Het is echt een dringende noodzaak om de financiële kaders daarvoor te verruimen. We beseffen dat je zou kunnen zeggen dat dit amendement concurreert met dat van de SP, maar wij vinden het antwoord van het college op onze vraag of het bedrag voor beschut werk lager kan worden, voldoende overtuigen. In plaats van te hoog te begroten, kun je het dan beter een belangrijke bestemming geven. Het amendement luidt:

"Amendement 104.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

gezien het raadsvoorstel behorend bij Besluitvorming Kadernota 2021,

gegeven:

- *het percentage van 4% van de inwoners van Voorschoten dat in 2018 te maken heeft met schuldhulpverlening (ongeveer 120 huishoudens);*
- *het aandeel inwoners dat de afgelopen 12 maanden enige of grote moeite heeft gehad met rondkomen, in Voorschoten circa 16% bedraagt;*
- *dat niet iedereen de weg naar schuldhulpverlening weet te vinden;*
- *dat het coronavirus een negatieve invloed op de economie heeft en het daarom te verwachten is dat het aantal inwoners met financiële problemen de komende maanden/jaren toe zal nemen. Dit zal hoogstwaarschijnlijk ook gevolgen hebben op het aantal inwoners in een schuldhulpverleningstraject: daarin is een toename te verwachten;*
- *dat iedereen te maken kan krijgen met schulden;*
- *de landelijke kaders:*
 - ✓ *Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs);*
 - ✓ *Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP);*
 - ✓ *Programma Schouders Eronder, dat bedoeld is om de schuldhulpverlening in Nederland te verbeteren;*
 - ✓ *Actieplan Brode schuldenaanpak;*

overwegende:

- *de wens van de gemeente het beleid te hervormen in de strategische richtingen:*

- ✓ Preventie en vroeg-signalering;
- ✓ Inzet op life-events;
- ✓ Bevorderen van een effectievere samenwerking tussen de fasen van schuldpreventie, vroegsignalering, curatie in de vorm van schuldregelingen en nazorg in de praktijk;
- ✓ De rol van de gemeente in het schuldhulpverleningsbeleid versterken en hier heldere invulling aan geven;
- ✓ Maatwerk: de inwoner staat centraal en is leidend in de schuldenaanpak. Indien nodig zal daarvoor afgeweken worden van de gebruikelijke procedures;
- ✓ Inzet op nazorg: om schuldenproblematiek duurzaam op te lossen, wordt ingezet op het afbouwen van hulp en het toewerken naar (meer) zelfredzaamheid;
- ✓ Meer oog voor specifieke groepen, zoals jongeren, gezinnen met opgroeiende kinderen en zzp'ers;
- ✓ laagdrempelige ondersteuning in de buurt waar inwoners met financiële problematiek terecht kunnen met vragen en voor hulp;
- ✓ Aandacht voor stress-sensitieve dienstverlening aangezien wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat schuldhulpverlening meer effectief is, als het stressniveau van de inwoner wordt verlaagd;
- het beleid t.a.v. schuldhulpverlening, samen met betrokken partners, toekomstgericht wil gaan maken om cliënten beter en sneller te kunnen helpen, én om beter te kunnen voorkomen dat inwoners in de schulden raken;
- dat het nodig is hier nu in te investeren om in de nabije toekomst kosten te besparen.

stelt voor:

- dat het gemeente, samen met betrokken partners, het beleid t.a.v. schuldhulpverlening toekomstgericht maakt, door bijvoorbeeld:
 - a) vergroten van de bekendheid, zodat mensen met schulden de organisaties die bijdragen aan het voorkomen én oplossen van de schuldenproblematiek, beter weten te vinden;
 - b) betere en laagdrempelige bereikbaarheid, zodat mensen met schulden zich makkelijker melden, door het instellen van een spreekuur van W&I en de Plangroep in Voorschoten (i.p.v. van Leidschendam);
 - c) het instellen van een sociaal steunfonds waaruit zaken betaald kunnen worden om een cliënt te helpen de zaken weer op de rails te krijgen (bijv. kosten voor een tolk, overbrugging van een betalingsachterstand, een cursus);
- een bedrag van € 30.000 op jaarbasis – om te beginnen voor de komende 3 jaar – voor deze doeleinden te bestemmen uit de bezuiniging op beschut werk;

De raad der gemeente Voorschoten besluit:

Beslispunt 2d aan te vullen met de volgende tekst:

- 'dit bedrag te bestemmen voor het verder ontwikkelen van een toekomstgerichte aanpak van de schuldhulpverlening in Voorschoten'."

De heer **Maassen** (SP): Ach, na vier jaar Jella Klijnsma zijn we er wel aan gewend dat de PvdA het sociaal werk wil afbreken.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik kan overgaan naar amendement 101; op sommige dingen moet je gewoon niet reageren. Dat amendement gaat over de ozb niet-woningen. Ik weet niet of ik het nog moet toelichten. In feite is het door een aantal collega's van mij al op een goede manier verwoord. Ik denk dus dat ik het daar voor dit moment maar bij laat, althans wat dit amendement betreft. Het amendement, dat mede wordt ingediend door GroenLinks, luidt:

"Amendement 101.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

gezien het raadsvoorstel nr. Z/20/040808/194265,

constaterende dat:

- a. het college voorstelt het ozb-gebruik niet-woningen te schrappen en deze opbrengsten te verhalen via ozb-eigendom niet-woningen;
- b. de reden van dit voorstel gelegen is in de wens om zo veel mogelijk leegstand te voorkomen;

overwegende dat:

- a. niet bekend is of een dergelijke maatregel bij andere gemeenten ook daadwerkelijk heeft geleid tot vermindering van leegstand;
- b. niet kan worden uitgesloten dat eigenaren de verhoging van de ozb via de huur verhalen op de (toekomstige) gebruikers;
- c. een anti-leegstandbeleid gericht op winkel- en/of bedrijfsruimtes onder meer een actief vestigingsbeleid van de gemeente vereist, waarbij de gemeente bijvoorbeeld een bemiddelende rol vervult tussen eigenaren van panden en ondernemers bij de totstandkoming van huurprijzen die voor beiden aanvaardbaar zijn;

van mening dat:

- a. deze bemiddelende rol negatief wordt beïnvloed door een besluit op dit moment tot verhoging van de ozb niet-woningen eigenaren;
- b. het de voorkeur verdient een eventueel voorstel tot aanpassing van de ozb niet-woningen te bespreken in nadrukkelijke relatie tot concrete voorstellen tot een structurele versterking van de lokale economie;

Besluit:

1. het voornemen het ozb-gebruik niet-woningen en de gedeerde opbrengsten te verhalen via ozb-eigendom niet-woningen te schrappen en dienovereenkomstig de uitgangspunten voor de begrotingsopstelling hierop aan te passen;
2. het college te verzoeken een eventueel voorstel tot aanpassing van de ozb niet-woningen aan de raad voor te leggen in nadrukkelijke relatie tot concrete voorstellen tot structurele versterking van de lokale economie en ons centrum."

Motie 156 over het accommodatiebeleid is een vrij onschuldige en naar het oordeel van sommige fracties - ik kijk even snel naar rechts - overbodige motie. Maar als we deze motie aannemen, zouden we wel zeggen dat we het accommodatiebeleid zien als een van de speerpunten van ons gemeentelijk beleid en dat we vinden dat dat tot uitdrukking moet komen in onze begroting. Anders gezegd: we vinden dat het accommodatiebeleid niet achteraan de lijst met prioriteiten moet komen te staan. Dat is de bedoeling van deze motie, niet meer en niet minder. Dat heeft te maken met het simpele pm-postje in de Kadernota. Wij hebben begrip voor de keuze om daarvan een pm-post te maken vanwege het proces dat op dit moment plaatsvindt.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Wat wordt er volgens u precies bereikt met het aannemen van deze motie? Dat is mij niet helemaal duidelijk. Als er een plan ligt, dan zullen we daar natuurlijk financiële middelen voor moeten reserveren, want anders hebben we geen plan. En als er geen plan is, wat wilt u dan precies reserveren, anders dan een pm-post?

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik wil helemaal niks reserveren op dit moment. Ik constateer dat dit een onderwerp is dat we belangrijk vinden. Bij andere belangrijke onderwerpen staat al een geldbedrag, maar bij dit onderwerp staat geen geldbedrag. Wat dan kan gebeuren, is dat de indruk gaat ontstaan dat de onderdelen waar een geldbedrag bij staat, door deze raad belangrijker worden gevonden dan onderwerpen waar een pm-bedrag bij staat. Dat is volgens mij niet het geval. Met deze motie willen wij dus eigenlijk niet meer en niet minder dan dat we gewoon met elkaar uitspreken: let op, dit is een belangrijk onderwerp en dat moeten wij straks ook serieus meenemen in de begroting. Dus geen bedrag, geen pm, gewoon een motie en een uitspraak. De motie, die mede wordt ondertekend door het CDA, Voorschoten Lokaal Sterk en ONS Voorschoten, luidt:

"Motie 156.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 9 juli 2020,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat:

- a. de raad op 14 mei 2020, met inachtneming van de toezeggingen van de wethouder, heeft ingestemd met het raadsvoorstel Ontwikkelstrategie accommodaties;*
- b. onderdeel van dit raadsbesluit is dat de raad bij Kadernota en begroting de ruimte voor exploitatie en investeringen nader zal bepalen;*
- c. het onderzoek naar de mogelijkheden van een nieuwe multifunctionele accommodatie het eerste onderdeel vormt van het bredere traject onder de noemer accommodatiebeleid;*
- d. het college in afwijking van het raadsbesluit van 14 mei 2020 in deze Kadernota volstaat met een pm-post;*

overwegende dat er redenen kunnen zijn om in dit stadium te volstaan met een pm-post om het gesprek respectievelijk de onderhandeling met dordten niet te beïnvloeden;

van oordeel dat het volstaan met een pm-post in de Kadernota ten onrechte zo zou kunnen worden geïnterpreteerd dat de raad geringe prioriteit hecht aan het accommodatiebeleid en de ontwikkeling van een nieuwe multifunctionele accommodatie;

roept het college op voldoende financiële middelen in de meerjarenbegroting 2021-2025 op te nemen voor de ontwikkeling en uitvoering van het accommodatiebeleid,

en gaat over tot de orde van de dag."

Ik heb twee vragen aan D66 over de moties 161 en 162, eerst over motie 161 over digitale participatie. Ik heb daar in de algemene beschouwing uitvoerig bij stilgestaan. Hoe betrek je burgers meer en beter bij de beleidsvorming? Ik heb gerefereerd aan het concept van de deliberatieve democratie. Ik zou D66 willen vragen of deze motie kan worden aangehouden, want wij delen onze zorgen over betrokkenheid en onze ambities om daar iets aan te doen. De invalshoeken zijn nog niet dezelfde, maar kunnen elkaar verrijken. Zou het niet beter zijn om op korte termijn, bijvoorbeeld met het oog op de raadsvergadering van volgende week, na te gaan of we tot een gezamenlijk voorstel kunnen komen waarbij onze inzet is om de tekst van de motie wat te verbreden, maar wel vanuit een gelijk achtergrondsidee over waar we naartoe zouden kunnen? Dat is een vraag aan D66 waarop ik straks – misschien in de tweede termijn – misschien een reactie zou kunnen krijgen.

Motie 162: wat bedoelt u precies met het tweede bullet van het dictum en waarom spitst u dat toe op het onderste marktsegment? Daarbij wil ik het laten.

De **voorzitter**: We zijn gekomen aan het eind van dit agendaonderdeel.

4.1.1. Korte schorsing intern beraad fracties en college

De **voorzitter**: Er staat nu een korte schorsing op de agenda. Dat wil ik wel doen. Ik wil eigenlijk voorstellen dat we het jaarverslag ook nog behandelen als wij straks tijd overhouden voor 18.00 uur, wanneer er een volgende schorsing is en wanneer dan gelijk een hap kan worden gegeten; ik heb begrepen dat dat niet naar voren kan worden gehaald, omdat het eten moet komen. Dat zou dan dus niet voor deze schorsing zijn maar voor de volgende schorsing. Dan hebben we na die schorsing wellicht wat minder tijd nodig en zijn we vanavond eerder klaar. De besluitvorming doen we wel aan het eind van de avond, achtereenvolgens over de jaarrekening en de Kadernota. Als u daarmee akkoord gaat, nemen we de jaarrekening gelijk mee als we voor 18.00 uur nog tijd over hebben. Ik constateer dat de raad daarmee instemt. Heeft u voor de schorsing van nu voldoende aan ruim tien minuten? Dat is het geval.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

4.2. Inhoudelijke beraadslaging Kadernota 2021 – eerste termijn college

De **voorzitter**: Als eerste komt de wethouder van Financiën en nog een aantal andere zaken, want zo doen we dat.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Ik wil een paar algemene opmerkingen maken die ik niet kan maken in het kader van de verschillende moties en amendementen. Daarna wil ik een aantal opmerkingen maken over de moties en de amendementen. Ik wil beginnen met de vraag waarom ik hier twee appels heb neergelegd. Ik denk dat dat een beetje symbolisch is voor de situatie waarin wij als gemeente zitten. Verschillende fracties hebben gewezen op het feit dat we deze Kadernota maken in een situatie van grote onzekerheden over de inkomsten en over de uitgaven. Het beleid van het college is om in die onzekerheden twee ankers te kiezen. Het ene anker heeft te maken met de appeltjes voor de dorst, het creëren van buffers, het behoedzaam ramen en zorgen dat we dus lucht creëren om tegenslagen op te vangen. Het andere anker gaat over onze ambities, want het is zonneklaar dat we allemaal wel ongeveer hetzelfde willen. Ik hoorde bijvoorbeeld heel veel opmerkingen over de multifunctionele accommodatie die er zou moeten komen. We weten niet elkaar op dit moment dat de ruimte, zowel op de exploitatie als op de investering, om al die ambities waar te maken, er niet is. We zullen dus keuzes moeten maken. Dit appeltje moeten we dus vooral niet opeten en dit appeltje moeten we gedeeltelijk opeten om de boel passend te maken. Het gaat wat dat betreft om twee appels in het managen van onzekerheden.

Een derde lijn in het collegebeleid, de lobby bij het Rijk over de vraag hoe het zit met de vergoedingen die we krijgen, is uiteraard ook heel erg belangrijk. We krijgen echt te weinig. De kook is bijna op. Wat dat betreft vinden wij het als college in deze situatie ook niet erg om binnen de ruimte die de toezichthouder ons geeft, een meerjarig tekort even te laten zitten en niet alles nu op te vullen, want daar gaat ook een signaal van uit. Dat signaal is dat de kook bij gemeenten echt op is. Ik zeg dat als wethouder Financiën ook nog een keer heel sterk, want dat is wat ik dagelijks zie als ik met dit werk bezig ben. We hebben bijna alle lucht uit de begroting. Bijna alle trucs zijn toegepast. Het is in dat opzicht gewoon zwaar weer en we moeten erg goed blijven opletten met elkaar.

Dan is het verleidelijk om ook nog iets leuks voor de mensen te doen. Ik kom nog even terug op de suggesties van mevrouw Persoon. Die klinken buitengewoon sympathiek, maar we moeten het niet doen. Daar gaat echt een verkeerd signaal van uit richting de toezichthouder, want we hebben met elkaar een herstelplan gemaakt. Ook ik geef de credits daarvoor aan het vorige college en ook aan de vorige wethouder, die daar zijn nek voor heeft uitgestoken en een heel goed fundament heeft gelegd waarop wij kunnen voortborduren. Maar dan is het ook belangrijk dat we een paar principes uit dat herstelplan gewoon vasthouden. Eentje daarvan is: niet zomaar aan lastenverlaging gaan doen. We hebben ook meerjarig een stijging van de ozb in dat herstelplan zitten en dat voeren we ook gewoon uit. Daar hebben we als college voor getekend en dat moeten we ook doen. Dat is betrouwbaar en solide. Het andere punt is technisch: ozb en riool en afval zijn echt twee verschillende discussies. Als je vindt dat de rioolheffing te hoog is, vind ik dat we in het kader van de afval- en riooldiscussie eens met elkaar moeten gaan praten over hoe we dat in de touwen houden. Dat is echt een aparte discussie, in het college onder leiding van collega Erika Spil. Ik vind dat we dat echt niet door elkaar moeten halen, hoe sympathiek ik het ook vind, want ik zou ook niets liever doen dan lasten verlagen, maar dat kan gewoon even niet.

Het derde punt. Er zijn verschillende ambities langsgelopen. Ik pik er één uit die in mijn eigen portefeuille zit, behalve de MFA. Dat betreft onze inspanningen op het punt van bouwen en wonen. De PvdA is nog steeds aan het zoeken waar die sociale woningen nou toch komen in ons dorp. Daarop heb ik een heel simpel antwoord: voor een deel weten we dat en voor een deel gewoon nog niet. Hoe komt dat? Omdat we met een drietrap werken. We hebben een visie; we hebben met elkaar een Woonvisie vastgesteld, de ambitie. We hebben een uitvoeringsagenda met een grove planning per locatie. Vervolgens gaan we de zaken per locatie uitwerken in exploitatieovereenkomsten en concrete plannen. Bijvoorbeeld bij Intratuin kun je langs die lijn zien dat er ongeveer 30 sociale woningen zullen komen. Daar is het proces al zover dat we dat weten. Bij Starrenburg zijn we nog druk aan het onderhandelen. Ik hoop dat de uitkomsten op een later moment zichtbaar worden. In de loop van het proces wordt het dus glashelder. U moet dus niet vragen naar iets wat we nu nog niet weten. Uit dit proces komt vanzelf die helderheid. Ik vind het belangrijk dat we onderscheid maken tussen ambities, die u ons als college meegeeft - dat is glashelder en dat heeft u gedaan - en aan de andere kant straks de controle op de uitvoering van die plannen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Maar waarom laat u ons dan op die ene avond over de Woningbouwmonitor een getal van 250 sociale huurwoningen zien waarvan u al zeker bent dat die er komen? Dan wil je toch weten waar die terechtkomen? Maar nu zegt u: we weten nog helemaal niet of ze er komen. Het is dus blijkbaar alleen maar een ambitie. Ik wacht de antwoorden op onze schriftelijke vragen met zeer grote belangstelling af.

Wethouder **Cramwinckel**: Ik heb de drietrap uitgelegd. Per locatie wordt het straks heel zichtbaar. De monitor is per definitie op geaggregeerde cijfers en niet op locaties.

De heer **De Graaf** (PvdA): U begrijpt blijkbaar niet dat u in de beeldvorming koketteert met 250 sociale huurwoningen die er komen, terwijl u ons in december liet weten dat er 100 sociale huurwoningen zouden komen. Dat leidt dus tot de vraag waar die andere 150 sociale huurwoningen in hemelsnaam zijn. Nu zegt u: dat weet ik niet. Het zijn misschien te realiseren dingen, het zijn ambities, maar het zijn heel andere cijfers, die volstrekt onzeker zijn. Maar nogmaals, ik krijg van u nog antwoord op een aantal vragen.

Wethouder **Cramwinckel**: Ik zou zeggen: lees dat antwoord en dan praten we gewoon rustig verder met elkaar. Dank u wel.

Ook om de spreektijd te beperken, denk ik dat het zinvol is dat ik nu overstap naar de bespreking van de verschillende moties en amendementen. Ik sla het amendement over de jaarrekening even over; dat komt straks nog aan de orde. Ik begin niet met het amendement over de kabels, want daarop zal mijn collega Erika Spil reageren. We gaan naar de ozb niet-woningen. Daar zijn een aantal opmerkingen over gemaakt.

De heer **Andringa** (D66): Even gewoon voor de orde: wethouder, zou u alstublieft het nummer van elk amendement kunnen noemen wanneer u erop ingaat? Dan weten we over welk amendement het gaat.

Wethouder **Cramwinckel**: Ja. Het gaat nu om amendement 101 over ozb niet-woningen. Waarom hebben wij dit voorstel gedaan en hoe willen we daarmee verdergaan? Ik zeg nog even kort waarom we dit een goed voorstel vinden. Er zijn in het dorp twee problemen die we hiermee willen oplossen. In de eerste plaats zien we dat gebruikers van zakelijke panden – dat zijn vaak winkeliers die momenteel met hoge lasten zitten, ook door corona – door dit stuk lastenverlichting meer lucht in hun bedrijfsvoering krijgen. Dat is één argument. Het tweede is dat we in een aantal situaties ook zien dat we de ozb niet binnenhalen, gewoon omdat er leegstand is. We denken dat de leegstand in het Centrum de komende tijd zal toenemen. We hebben dus prikkels nodig om die leegstand te bestrijden. Daar kan dit een buitengewoon nuttig instrument bij zijn. Ik zeg "kan", want u hoeft gelijk als u vraagt of dit al een bewezen instrument is. Het is maar hoe je het ziet. We hebben nog even contact gehad met de gemeente Rijswijk, die dit al een aantal jaren doet. Die gemeente is vrij tevreden over dit instrument, maar heeft net als wij in het begin te maken gehad met een discussie met eigenaren die zeggen: ja, hallo, moet dat allemaal wel? Dat begrijp ik ook wel. Niettemin heeft u ons in de motie gevraagd om een link te leggen met een wat breder beleid, economisch beleid et cetera alvorens u deze beslissing wil nemen. Ik heb u niet in meerderheid horen zeggen dat u hiertegen bent, maar u mist eigenlijk een inkadering. Ik denk dus dat het verstandig is dat wij als college zeggen: dat hebben we goed gehoord; we komen terug met dit voorstel, maar dan in een breder kader. Dat pakken we dan in de begroting mee.

Dan kom ik bij amendement 102 over de onderwijshuisvesting en het instellen van reserves. De heer Andringa heeft daar al een vrij uitvoerig betoog over gehouden. Ik zou hier drie punten over willen zeggen, eigenlijk over het punt dat onder dit amendement ligt. Het eerste is: vinden wij de kwaliteit van onderwijshuisvesting belangrijk? Het antwoord is natuurlijk ja. Het is een wettelijke taak en ook het college vindt het belangrijk dat we kwalitatief goede huisvesting neer gaan zetten. Het tweede is: willen we daar ook de portemonnee voor trekken? Daarop is het antwoord wederom ja. Dat is natuurlijk een consequentie van dat eerste standpunt, maar ook – zoals de indiener terecht zegt – van het feit dat we hier een constante stroom geld voor hebben vanuit het Gemeentefonds. Ik weet niet precies of die € 1 miljoen klopt, maar er is een constante geldstroom die hiervoor bedoeld is. De derde vraag is dan: als je dit wil, meerjarig, en als je een investeringsplanning hebt, hoe ga je dat technisch dan doen? Als het om een wettelijke taak gaat, vinden wij het logisch dat je dat in de eerste plaats via je exploitatie regelt. Dat is boekhoudtechnisch de logische aanpak. Het is niet verboden om hiervoor reserves in te stellen. Dat geef ik ook meteen toe in de richting van de indiener, maar wij vinden het veel logischer om het via de exploitatie te doen, ook omdat je het, als je het via de exploitatie doet, in de loop van de jaren ook weer terugverdient. Aan het eind van de rit heb je weer veel lucht over en hoef je dus geen beroep op reserves te doen. Dat hebben we ook in de schriftelijke stukken aangegeven. Mijn vraag aan de indiener is dus ook wel een beetje: waar bent u nou bang voor? Ik voeg daar nog één punt bij. We hebben in onze meerja-

renbegroting jaarlijks ook geld opgenomen, namelijk € 41.000, uitgaande van een initiële investering van € 1,5 miljoen over een paar jaar. Dat is niet bedoeld als het eindbod, maar als een richtpunt voor investeringen die nodig zijn. Collega Erika Spil zal wat verder ingaan op hoe ze die strategie ziet, ook in relatie tot de motie, maar ook vanuit die strategie is het dus logisch om te zeggen dat het een wettelijke taak is en dat we daarvoor gewoon geld gaan vrijmaken op de exploitatie. Het is dus niet nodig om hier reserves voor in te stellen. Dat is het standpunt dat ik uitdraag.

Ik kom bij motie 152 over het aansturingsproces bij onze investeringen in bruggen, wegen, auto's et cetera. Wat ik heel goed van ONS Voorschoten begrijp, is dat het de hand goed op de portemonnee wil houden en het proces goed wil beheersen.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Ik geloof dat de wethouder nu twee partijen door elkaar haalt. Mevrouw Persoon was ooit lid van ONS Voorschoten, maar is dat al een tijdje niet meer.

Wethouder **Cramwinckel**: Neem me niet kwalijk. Ik vergiste me. Dat neemt niet weg dat ONS Voorschoten mede heeft ondertekend, maar u heeft helemaal gelijk. Er zijn twee dingen. Je hebt een systematiekvraag en je hebt de vraag hoe je hiermee omgaat. Door de verschillende amendementen uit het verleden hebben we nu de systematiek dat we in de Kadernota een overzicht geven van nut en noodzaak van de verschillende investeringen. U kent die lijst. Daar staan concrete investeringen op, maar daar staan ook groepen op, wegen, bruggen et cetera. Die lijst maakt ook deel uit van de begroting. In het kader van de begroting geeft u dan toestemming om die investeringen echt te gaan doen. De verordening die wij hebben, maakt het mogelijk om, als u toch een apart besluit wil over een bepaalde investering, die investering als het ware uit die lijst te halen en daar een apart voorstel voor te maken. Als u dit soort lijsten ziet, is het ook mogelijk dat we eerst een briefing, een technisch overleg of een commissievergadering organiseren waarin we uitleggen en waarin u kunt vragen wat voor auto's dat zijn, welke bruggen dat precies zijn et cetera. Want hierbij speelt ook mee dat wij een onderhandelingspositie hebben ten opzichte van aannemers en uitvoerders van opdrachten die wij wegzetten. Het is niet altijd handig om dan meteen publiek duidelijk te maken welk prijskaartje wij daaraan hangen, want er zit ook nog een element van onderhandeling in. Dat zijn allemaal redenen om het zo te doen. Nogmaals, ik snap de behoefte aan sturing en de zorgen of het geld goed wordt besteed. Tegelijkertijd moesten we de rolverdeling tussen college en raad goed in de gaten houden. U doet geen bedrijfsvoering; dat doet het college. U heeft ook gezegd dat het niet uw bedoeling is om op de stoel van de bedrijfsvoering te gaan zitten, maar als u het zo formuleert zoals het hier staat, moet ik echt zeggen dat we het zo niet moeten doen. Dit is een schot hagel.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Dank u wel, wethouder, voor deze uitleg. Als je heel goed kijkt naar die paragraaf over nut, urgentie en noodzaak, zie je heel veel onduidelijkheden. Daar hebben we vragen over gesteld. Ze weten op dit moment nog niet welke wegen ze in 2020 gaan doen. Als een auto bijvoorbeeld helemaal door de wielen zakt, moet je die natuurlijk vervangen, maar op dit moment weten ze ook nog niet om welke auto het gaat. Ik vraag aan het college nu alleen of het, als het weer iets aan ziet komen, niet even extra kan kijken, want het college moet nut en noodzaak bewaken. Want u moet het met mij eens zijn: als je soms iets uitstelt, hou je meer geld over. Als je nou twee jaar later een auto koopt, die je dan misschien alleen nieuwe bougies moet geven ... Ik noem maar wat. Dat is het enige wat ik wil zeggen. Ik wil eigenlijk dat het college nog meer hierop gaat sturen, dus misschien naar de andere kant, naar de ambtenaren. Dat bedoel ik en dat wil ik met deze motie zeggen.

Wethouder **Cramwinckel**: Collega Spil zal hier ook nog iets over zeggen, hoor ik net. We zijn wat dat betreft dus nog niet klaar, maar ik wil zelf nog twee dingen meegeven. Zoals het er nu staat, maakt u het echt heel zwaar, want voor al die losse voorstellen moeten allemaal losse raadsvoorstellen komen. Dat leidt tot een stroperige besluitvorming van hier tot Tokyo. Dat moeten we echt niet willen, maar ik snap heel goed dat u controle wil houden op wat daar precies gebeurt. Collega Erika Spil zal daar nog iets naders over zeggen. Ik zou u willen adviseren om vragen te stellen, om misschien wat richtlijnen mee te geven, zoals afschrijvingstermijnen, lease of eigendom - dat type richtlijnen - en om het er verder bij te laten. Bedrijfsvoering is voor ons, kaders zijn voor u.

Participatie sla ik even over, evenals motie 154. De burgemeester komt terug op het functioneren van het gemeentebestuur. Motie 156 gaat over het accommodatiebeleid. Meneer De Graaf, "pro memorie" betekent: niet vergeten! Ik heb bij ons ook van die briefjes in de keuken hangen. Dat zijn allemaal dingetjes waarvan je zegt: dat is belangrijk; dat moet ik niet vergeten. "Pro memorie"

wil dus totaal niet zeggen dat we er geen belang aan hechten. Het betekent dat je er nog geen bedrag bij weet, maar dat je het wel belangrijk vindt, want anders hoef je het er niet in te zetten.

De **voorzitter**: De heer De Graaf.

Wethouder **Cramwinckel**: Mag ik misschien even mijn argumenten afmaken voordat de heer De Graaf reageert?

De **voorzitter**: De heer De Graaf wil nu even interrumperen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik wil alleen zeggen dat ik dat mooi gevonden vind, maar weinig overtuigend acht.

Wethouder **Cramwinckel**: Nou, mijn vrouw is heel blij met die briefjes! Maar goed.

Het college heeft het volgende standpunt. In het algemeen is het verstandig om eerst een plan te hebben en dan beslissingen te nemen. Dat is precies wat we nu met het accommodatiebeleid gaan doen, met de beslispunten A en B uit het haalbaarheidsonderzoek van de Accommodatienota, om vervolgens op basis van het geld een afweging te maken en te kijken hoeveel geld u daarvoor als raad wil vrijmaken. Wat hier ook meespeelt - maar dat weet u - is onze onderhandelingspositie. We hebben ook te maken met een private eigenaar. Elk signaal dat ik afgeef over hoeveelheden geld die de gemeente erin wil pompen, kan er bij hem weer af. Dat is natuurlijk ook een spel dat we met elkaar hebben. Ik zou u nu toch adviseren om het college daar veel vrijheid in te geven en daar niet een motie over aan te nemen.

De heer **De Graaf** (PvdA): De motie gaat toch helemaal niet over datgene waarover u het nu hebt?

Wethouder **Cramwinckel**: Nee, maar u zegt dat het erom gaat dat ik het belangrijk vind. Dan zeg ik: "pro memorie" is ook heel belangrijk.

De heer **De Graaf** (PvdA): Dus ik begrijp dat u de motie eigenlijk overneemt.

Wethouder **Cramwinckel**: Nee, dus niet. Ik ontraad de motie.

De heer **De Graaf** (PvdA): Dan vindt u het dus niet belangrijk.

Wethouder **Cramwinckel**: Ik heb een andere redenering. Die heb ik u net gegeven.

De **voorzitter**: U bent het bijna eens. Gaat u verder.

Wethouder **Cramwinckel**: Collega Spil komt terug op motie 157. Dat geldt ook voor motie 158. Dan komen we bij motie 159. Ik vind toch wel een beetje dat er tussen onderwijshuisvesting en de alternatieve nieuwbouw voor de gemeentewerf een soort koppeling wordt gelegd die totaal niet bestaat. Wij zien het zo dat je zowel voor het onderwijs als voor de huisvesting van de gemeentewerf eigen criteria hebt. Daar moet je een aparte beslissing over nemen: op welk kwaliteitsniveau ga je nou koersen? Vervolgens hoort daar natuurlijk geld bij. Op basis van de criteria zoals we die nu hebben, hebben we daar nu een raming voor gemaakt, ook voor de gemeentewerf. De koppeling die hier wordt gelegd - als je in het ene dossier het ene doet, moet meteen ook maar het andere in het andere dossier worden gedaan - zien wij als college dus überhaupt niet. En dat we met twee maten meten, is helemaal niet aan de orde. Tenminste, dat voel ik er een beetje in, maar dat is echt niet aan de orde. Dus wij ontraden deze motie.

Op de motie over het minimumloon komt collega De Bruijn terug. De burgemeester komt terug op de motie over burgerparticipatie. Dan hebben we nog motie 162 over particulier opdrachtgeverschap voor de woningbouw. Ik zit met twee dingen. Laat ik beginnen met wat ons aanspreekt in deze motie, namelijk de gedachte dat je particuliere woningbouw gaat krijgen, mensen die zelf hun projecten invullen en afbouwen. Leiden heeft daar een heel mooi voorbeeld van, met een hele parrel van dit soort projecten door de stad heen. Waar ik naar zoek en wat ik zou willen, is dat wij hier als gemeente een beetje op de tweede hand gaan zitten. Ik kan me voorstellen dat initiatiefrijke burgers met elkaar dit soort projecten ontwikkelen en dan bij ons een project indienen om het verder te laten afhandelen. Dan valt het in de gewone werkstroom van de gemeente. De reden om het

zo te zien, is dat ik vind dat wij ook prioriteiten moeten stellen in de inzet van onze ambtelijke capaciteit voor woningbouw. Dat is echt heel belangrijk. Ik word opgeroepen om tempo te maken met Starrenburg en dat soort projecten. Dat betekent dat we keuzes moeten maken. Ik zou de fractie van D66 dus willen vragen of we niet kunnen doordenken over een combinatie in die zin dat wij als gemeente wel de initiatieven afhandelen als ze worden ingediend, maar dat we kijken of we via ruimere burgerparticipatie aan de voorkant wat meer aan ideeënontwikkeling kunnen doen. Dit is een idee dat zich misschien nog even moet uitkristalliseren en dat misschien nog tot een wat gewijzigde tekst leidt, maar als we het zo formuleren, kunnen we hier goed mee leven. Dit was de reactie van mij op deze motie.

De heer **Maassen** (SP): Wat de wethouder nu aangeeft, is precies de kritiek die mijn fractie op dit voorstel heeft. We zijn niet tegen particulier initiatief, maar het gaat ten koste van de ambtelijke capaciteit voor de nieuwbouwprojecten die zo hard nodig zijn. Kan de wethouder aangeven of de manier waarop hij het formuleert, niet ten koste gaat van de ambtelijke capaciteit?

Wethouder **Cramwinckel**: Ik kijk nog even naar het Leidse voorbeeld. Daar is gewoon een commissie ingesteld met een jury en een prijsvraag. De gemeente heeft daar aan de voorkant allerlei locaties aangewezen waar dat zou kunnen, in ieder geval volgens de site daarover. De gemeente heeft daar dus ook heel veel effort in gestoken. Daar zit precies mijn aarzeling, maar niet in het concept en de bereidheid om mee te werken aan dit soort initiatieven als ze eenmaal op tafel gelegd worden. Dat wil ik dus uit elkaar houden.

De **voorzitter**: We gaan over naar wethouder De Bruijn.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Ook ik zou eerst kort willen terugkomen op een paar punten. De economie, het Centrum en de Economische Agenda zijn natuurlijk meerdere malen genoemd door diverse fracties. In eerste instantie kan ik zeggen dat wij zeker beamen dat de MFA natuurlijk een heel goede bijdrage zou leveren aan het bruisend maken en houden van het Centrum.

Graag wil ik nog even terugkomen op de vraag om te concretiseren wat er eigenlijk in die ton zit en in de Economische Agenda. Voor dit jaar hebben we nog een aantal punten in de planning staan. Dat zijn een aantal zaken die we nog moeten doen op basis van het Centrumplan dat we eerder hebben vastgesteld. Daarnaast kijken we natuurlijk naar een matchmaker, een gebiedsmanager - geef het een naam - en natuurlijk hebben we ook andere uitvoering vanuit de vorige Economische Agenda. Maar om concrete plannen te maken voor de toekomst, dus voor die tonnen, hebben we die nieuwe Economische Agenda gewoon nodig. Ik ben het helemaal met u eens dat we daar stappen in moeten maken en dat we dat eigenlijk voor de volgende begrotingsbehandeling helder moeten hebben. Ik kan u ook melden dat ikzelf ontzettend teleurgesteld was toen eerst op 15 april de themasessie niet doorging en toen daarna op 1 juli de themasessie niet doorging, omdat we respectievelijk nog niet fysiek bij elkaar mochten of wilden komen. Om het tempo er toch een beetje in te houden, wil ik niet tot na het reces wachten met een bijeenkomst. Ik heb een aantal mensen al tussen neus en lippen verteld of aangekondigd - maar nog niet officieel - dat ik graag ook alvast tijdens het reces met verschillende fracties of afgevaardigden met betrekking tot het Centrum over de Economische Agenda zou willen spreken, maar inderdaad ook met de creatievolingen waarover we destijds hebben gesproken, de betreffende belangengroepen, bijvoorbeeld COV, de taskforce et cetera, zodat we die input in elk geval toch al in kaart krijgen. Dan kunnen we straks na het reces in ieder geval met volle vaart door. Dat wil ik in ieder geval aan u meegeven.

Ik wil kort terugkomen op het Arsenaal/Segaar-project, want dat is ook genoemd. U weet dat het twee maanden geleden redelijk vastzat en dat we het idee hadden: waar moeten we eigenlijk naartoe met dat project? Ik heb daar met u allen ook gesprekken over gevoerd. Ik heb daar wel wat positiefs over te melden. Het is inderdaad even wat uitgesteld, maar we hebben voor onszelf wel meer helderheid kunnen krijgen. Dat betekent dat we op dit moment bezig zijn met het aanpassen van nieuwe raadsvoorstellen. Die komen heel snel na het reces uw kant op. Dit ga ik waarschijnlijk ook nog even bij u voorbespreken voordat het in de commissie komt. Het wordt natuurlijk ook nog richting de bewoners gecommuniceerd. Dan kunnen we dat uiteindelijk aftikken in de raad.

Op het fietsverbod komt collega Spil straks terug. ONS Voorschoten sprak duidelijke dankwoorden uit richting de RDOG en de GGD. Die wil ik vanuit mijn rol in dat gremium graag overbrengen. Dus dank daarvoor.

Ik ga nu meteen door naar de behandeling van de amendementen en de moties, te beginnen bij amendement 103 over beschut werk, ingediend door de SP. Daar hebben een aantal fracties al op gereageerd. Waarom halen we dit budget eigenlijk omlaag? Feitelijk omdat we dit al jarenlang te hoog hebben begroot. Het is eigenlijk gebaseerd op historische cijfers. We houden een gedeelte over. Wij denken dat we de instroom die mogelijkerwijs komt voor beschut werk, prima kunnen opvangen met het budget dat nog steeds bestaat. Ik zet de feitelijkheden nog even op een rij. De afgelopen twee jaar kwam niemand hiervoor in aanmerking. Daarnaast proberen we heel veel mensen al eerder in een normale baan te krijgen. Daar zijn we ook zeer succesvol in. Met andere woorden: ik snap het gevoel of de angst bij de SP heel goed, maar dat is niet nodig. Daarom ont-raden we dit amendement.

De heer **Maassen** (SP): Ik ben een beetje in verwarring, maar misschien heb ik niet goed begre-pen wat wethouder De Bruijn precies aangaf. Gaf de wethouder nou aan dat er niemand vanuit Voorschoten in beschut werk zit? Of is er de afgelopen twee jaar geen instroom van mensen in beschut werk?

Wethouder **De Bruijn**: De afgelopen twee jaar hebben we geen instroom gehad. Dank voor de vraag als er onduidelijkheid was.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Verwacht de wethouder niet dat er een grotere instroom komt vanuit de coronacrisis, waarbij deze mensen juist bij dit soort instellingen buiten de boot gaan vallen?

Wethouder **De Bruijn**: Nee, dat verwachten wij niet. De mensen die nu, bijvoorbeeld als gevolg van de coronacrisis, ontslagen worden of iets dergelijks, hebben al een baan. Dat is een heel ande-re doelgroep. Die kunnen we op een andere manier en vaak sneller al aan het werk helpen. We zien bij deze doelgroep dat dit niet zóóer gerelateerd is aan bijvoorbeeld de coronacrisis. Als er nu een coronacrisis is, betekent dat dus niet dat ineens meer mensen in aanmerking komen voor dit soort werk.

De heer **Maassen** (SP): Ik zie eigenlijk een ander gevaar dreigen, specifiek in Voorschoten. We hebben in Voorschoten namelijk een ondernemer die deze doelgroep de afgelopen jaren heel goed aan het werk heeft geholpen. Dat was de HEMA. Juist de HEMA wordt op dit moment bedreigd door een faillissement. Is dat nog iets waarvan de wethouder zegt dat we daar rekening mee moeten houden, omdat het zomaar zou kunnen dat tien mensen uit deze doelgroep, specifiek in Voorschoten, binnenkort op straat staan?

Wethouder **De Bruijn**: We houden dat soort dingen natuurlijk altijd in de gaten. Mijn berichten of signalen hier in Voorschoten geven aan dat de HEMA het prima gaat redden. Nogmaals, we hebben gewoon een potje over om eventueel dit soort zaken op te vangen. Daarnaast hebben we natuurlijk ook meerdere werkgevers die deze mensen kunnen bedienen, mocht dat nodig zijn.

Met uw goedvinden wil ik graag doorgaan naar amendement 104 over schuldhelpverlening, ook reagerend op de sessie die wij gisteravond hebben gehouden. Ik wil dit amendement afraden of eigenlijk meer bestempelen als op dit moment overbodig. De voorstellen die erin staan, zijn eigen-lijk helemaal conform de visie van de gemeente en wat ook gisteren naar voren is gekomen. Ik wil er heel snel doorheen gaan. U stelt voor om de bekendheid te vergroten, zodat mensen met schul-den de organisaties die bijdragen aan het voorkomen en oplossen van schuldenproblematiek, beter weten te vinden. Dat is wat we momenteel al doen en wat we binnen de huidige budgetten ook verder en beter gaan uitvoeren. Onderdeel b is een betere en laagdrempelige bereikbaarheid, zo-dat mensen met schulden zich makkelijker melden door het instellen van een spreekuur van Werk en Inkomen en de Plangroep in Voorschoten. We hebben niet specifiek een Plangroep direct in Voorschoten zitten, maar we hebben wel degelijk loketten en laagdrempeligheid. Waarom? We hebben in onze bibliotheek al de Stichting Leergeld. We hebben in de bibliotheek al SchuldHulp-Maaltje, waar mensen terecht kunnen. Daarnaast kunnen mensen ook al terecht bij Voorschoten Voor Fikaar. Daar hebben we nu ook de armoederegisseur, die daar kortgeleden is aangenomen. Alles in ons beleid is er dus al op gericht om dit laagdrempeliger en toegankelijker te maken, lokaal in de gemeente. Het derde punt is het instellen van een sociaal steunfonds. We hebben op dit mo-ment al een sociaal hulpfonds. Als ik deze punten zo opsom, is het amendement overbodig, omdat we hier al veel in doen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Het antwoord is: we hebben het allemaal al en het is niet nodig. Maar het gekke is dat mensen die als vrijwilliger direct in deze sector werkzaam zijn op het terrein van schuldhulp, zeggen dat ze over volstrekt onvoldoende middelen beschikken, ook financieel gezien, om aan steunverlening te doen en dat het bestaande sluimerende potje volstrekt onvoldoende is. U kunt dus wel zeggen dat we het allemaal hebben en dat er geld beschikbaar is, maar mensen uit de praktijk ontkennen dat.

Wethouder **De Bruijn**: Wij hebben natuurlijk ook gesproken met mensen uit de praktijk. Daarover is ook een presentatie geweest. Die evaluatie is ook gisteren besproken, samen met uw fractiege-note, en er komen nog meer evaluaties aan. Tot dusver zien we niet dat daar de knelpunten liggen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Bent u bereid tot een nader gesprek hierover tussen nu en de begrotingsopstelling, ook met mensen van de schuldhulp? En bent u dan bereid dit alsnog in overweging te nemen bij de begrotingsvoorbereiding als blijkt dat er inderdaad onvoldoende middelen zijn?

Wethouder **De Bruijn**: Ik stel voor dat we het proces dat we na het vaststellen van de Startnotitie Schuldhulpverlening zijn ingegaan, verder vervolgen. Gisteren hebben we een heel goede sessie gehad, met heel veel goede input, ook vanuit de raad. Daarnaast hebben we al goede input gehad en krijgen we nog goede input van de professionals uit het veld. Ik zou dus zeggen: laten we eventjes wachten op de volgende nota, die daaruit komt, want daar zal dit ook uit voortkomen. Dan zullen we verder kijken hoe we daarmee om moeten gaan, want het is een uitvoeringsagenda.

De heer **De Graaf** (PvdA): Maar is dat voor de begrotingsopstelling afgerond?

Wethouder **De Bruijn**: Ja.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Misschien heeft de wethouder een goede tip voor waar hij het geld wel kan gebruiken binnen het sociaal domein.

Wethouder **De Bruijn**: We kunnen het overal gebruiken; laat ik het zo zeggen. U weet hoe het sociaal domein erbij ligt. U hebt zelf ook gesproken over Wmo en over jeugd. Ik denk dat het belangrijker is om nu bijvoorbeeld met het Actieplan Jeugd te gaan kijken hoe we hierop met name kunnen besparen en hoe we het in de hand kunnen houden. Daar zou ik liever op willen sturen dan nu alweer een potje erbij leggen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Maar zegt u hiermee dat het binnen het sociaal domein blijft?

Wethouder **De Bruijn**: Daar hebben we het nog niet over gehad. Daar kan ik dus nog geen antwoord op geven.

De heer **Maassen** (SP): Zo is ook mijn amendement heel erg ingestoken. We zien in ieder geval graag dat het geld niet in de algemene middelen verdwijnt, maar gelabeld blijft voor het sociaal domein. Het zou dus heel fijn zijn als daar wat meer duidelijkheid over is. Dat zou misschien een aantal voorstellen kunnen schelen.

Wethouder **De Bruijn**: We hebben daar op dit moment geen specifiek oormerk voor. Mocht u suggesties hebben, dan horen we dat.

De **voorzitter**: Ik constateer trouwens dat de SP door de spreektijd heen is.

De heer **Maassen** (SP): Dan zou ik nog even legen de wethouder willen zeggen dat wij inderdaad een suggestie hebben. Dat is namelijk ons amendement.

Wethouder **De Bruijn**: Die snap ik.

Ik kom bij de moties, in eerste instantie bij motie 151 van GroenLinks en de SP. Ik vond het heel goed dat er net al discussie in de raad was, want in eerste instantie werd er gereageerd over de algemene doelgroep 60-plussers, terwijl GroenLinks het daarna nuanceerde: het gaat over 60-plussers die al in de Participatiewet zitten en daar ook al maanden verblijven. Ik zal dus eerst de nuancering aangeven ten aanzien van de gehele doelgroep. Ik krijg het signaal dat ik moet doorgaan; dat ga ik doen, voorzitter. Op dit moment is het gewoon al maatwerk. Als 60-plussers bij ons

binnenkomen, is het dus afhankelijk van hoe kansrijk iemand is en hoeveel afstand iemand tot de arbeidsmarkt heeft. In principe zorgen we altijd dat we iemand zo snel mogelijk weer aan het werk kunnen krijgen. Als mensen op dit moment, in het huidige beleid, al langer in de Participatiewet zitten, hebben we op een gegeven moment al het beleid dat we mensen eerder in de richting van bijvoorbeeld vrijwilligerswerk sturen, want het is wel belangrijk dat iemand iets doet, contact houdt met de maatschappij en daar niet buiten de boot valt. In die zin kan ik aangeven dat we al redelijk in deze lijn werken en dat we waarschijnlijk ook in die richting blijven denken; er komt voor het aankomende jaar een nieuw werkplan voor Werk en Inkomen. In die zin is de motie dus misschien overbodig. Of ik kan u zeggen dat ik de motie meeneem met de uitleg die ik zojuist heb gegeven.

De heer **Zoetemelk** (CDA): De vraag is of het ambtelijke capaciteit scheelt als we dit invoeren.

Wethouder **De Bruijn**: Zoals ik zei: niet heel veel, want in grote mate doen wij dit al.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik ben blij om te horen dat Voorschoten al grotendeels deze richting gekozen heeft. Ik ben blij met die aanpak. Er blijft natuurlijk wel een punt in de communicatie. We zien dat andere gemeenten er in dit kader voor gekozen hebben om ook richting de burgers te communiceren dat dit de lijn is die gevolgd wordt en dat er, als daar behoefte aan is, ook andere mogelijkheden zijn. Dat is ook, zoals ik in mijn eerdere bijdrage zei, het naast de burgers gaan staan. Ziet de wethouder daar ruimte in, wellicht inderdaad in het komende proces dat binnenkort opgestart wordt?

Wethouder **De Bruijn**: Ik zou er toch wel voorzichtig mee willen zijn om die communicatie nadrukkelijker te doen en ik zou toch willen aangeven dat het echt maatwerk is. We zien vaak dat mensen wel graag willen. We willen niet al bij voorbaat de boodschap meegeven van: u zit al langer in de Participatiewet; we geven u als het ware op. Zo kan het ook overkomen. Dat bericht willen we zeker niet meegeven. We willen het dus graag maatwerk laten blijven.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Ik kan mij voorstellen dat de communicatie dan wellicht wordt dat het bij 60-plus om maatwerk gaat. Er wordt hier immers ook expliciet gezegd dat het gaat om mensen die op eigen verzoek ontslagen willen worden van die plicht en niet om mensen die afgeschreven worden; dat is natuurlijk niet de bedoeling.

Wethouder **De Bruijn**: Ik denk dat ik in het kader van de tijd doorga naar de volgende motie.

Motie 160 van de SP gaat over het minimumloon. Die motie wil ik afraden of ontraden, natuurlijk ook omdat het rijksbeleid is. Ik wil de SP eigenlijk adviseren om dit via de eigen partijlijnen landelijk naar voren te brengen. Daar wil ik het vooralsnog bij laten.

De **voorzitter**: Dan is het woord aan wethouder Spil.

Wethouder **Spil**: Voorzitter. Dit is een spannende dag: de eerste Kadernota voor mij in Voorschoten. Ik ben aangenaam verrast door alle heldere betogen, maar ook door de goede discussies en vooral de goede steer die u onderling heeft. In ieder geval mijn dank daarvoor. Dat maakt het heel prettig om dit soort discussies met elkaar te voeren.

Ik ga eerst heel kort in op de projecten en de wegen waar net wat discussie over was. Ik spreek regelmatig met de ambtenaren en zij weten ontzettend goed welke wegen wel en welke wegen niet moeten. Daar is een standaardlijst voor. In plaats van te kijken naar "na 60 jaar gaan we weg X doen" en zo'n lijstje af te werken, gaan ze nu iedere keer bij iedere weg kijken of het nu nodig is of dat het later moet. Dat wordt dus heel bewust gedaan. Ze zijn ook heel bewust bezig met gebiedsgericht werken, zoals in Adegeest, als ik de wijknaam goed zeg. Dat maakt ook dat het misschien iets langzamer gaat, maar wel heel gedegen en gezamenlijk. Een uitzondering is bijvoorbeeld de rotonde. Daar bleken allemaal verzakkingen in de stoep te zijn, waardoor er hele grote plassen waren. Dan handelt men juist heel snel. Daarom kon het niet gecombineerd worden. Ik kan dus alleen zeggen dat op basis van wat ik hoor en zie van de ambtenaren, zij volop medewerking geven om heel bewust met uitgaven om te gaan, omdat ze weten dat de gemeente krap zit. Dat geldt ook voor de auto's. Ze weten ontzettend goed welke auto's wel of niet vervangen moeten worden. Ze denken daar iedere keer over na: moet het of moet het niet? Ze kennen de auto's zo goed - want ze onderhouden ze zelf - dat ze zelfs alle moertjes en boutjes kennen. Het is dus echt in de

geest van: waar kunnen we bezuinigen en waar kunnen we minder uitgeven? Vanaf mijn kant een compliment voor de ambtenaren voor het zo actief meedenken over deze problemen.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Ik dank de wethouder voor de reactie. We hebben het over motie 152. Dit verhaal is bij ons getriggerd: er is een aanleiding. Ons is eind 2018 met kracht voorgehouden dat de investering voor de nieuwe Valkewegbruggen onweerlegbaar hard nodig was. Het was onaanvaardbaar om dat niet te doen. Kaderstellend zijn we daar toen dus in meegegaan. Intussen is het bedrag verhoogd. We zitten nu op 6 ton en nu hebben we u in de commissie Burger en Bestuur horen zeggen dat dit heroverwogen wordt. We zijn op die manier de grip kwijt op heel grote investeringen. Dat is de aanleiding om te zeggen dat we - dan maar tijdelijk - concreter dichtler op de bal willen spelen. We weten niet meer waar we aan toe zijn. Er worden nu voor € 2 miljoen investeringen in wegen genoemd, maar we hebben geen idee waarover het gaat.

Wethouder **Spil**: Wat ik uitgelegd heb over de bruggen, is dat de situatie daar aan het veranderen is, omdat Bijdorp allerlei plannen heeft waardoor de toegankelijkheid van de wijk waarschijnlijk gaat veranderen. De kosten die de bruggen met zich meebrengen, zijn nog hoger dan de 6 ton die er staat. Daardoor zijn diezelfde ambtenaren ook weer heel bewust gaan denken: willen we 6 ton uitgeven of meer - weer terug naar de raad voor extra geld - of kunnen we iets anders verzinnen? Ze hebben mij technisch uitgelegd hoe ze dat kunnen doen. Ook dat is dus een ongelofelijk bewuste keuze, waar ze gewoon heel even de tijd voor nemen. Dan maken die paar weken niet uit, denk ik. Ik ben blij dat zo dit soort keuzes zo maken.

Ik wil ook heel even terugkomen op de ondernemer. Er is zeker contact met de ondernemer geweest, maar het is voor een gemeente moeilijk om een-op-een met een ondernemer afspraken te maken. Dan moet je alle ondernemers in staat stellen om dat te doen en om mee te doen als er een aanbod is van de gemeente. Dat is ook uitgelegd aan de ondernemer. Als dat niet goed is gebeurd en als dat fout is gegaan, dan hierbij de oprechte excuses van het college. Maar voor zover ik heb begrepen, heeft dat gesprek wel degelijk plaatsgevonden.

Ik wil nu reageren op de amendementen en ik begin bij amendement 100 over de hoogspanning. In 2018 lag er een lijst vanuit het Rijk, gemaakt door TenneT, met alle hoogspanningsmasten waaraan zij prioriteit gaven om die ondergronds te doen. Daar komt ook nummer 3034 vandaan. Daar hebben wij bezwaar tegen gemaakt. We hebben een verzoek gedaan, dat wordt getoetst aan bepaalde criteria. Het antwoord was duidelijk: het verzoek voor de rest van het tracé voldoet niet aan de criteria en wordt dus afgewezen. De criteria zijn niet veranderd. Volgens het college is het dus niet heel zinvol om dezelfde vraag nogmaals te stellen. Dat neemt niet weg dat als de criteria veranderen, als de financiële situatie van de gemeente verandert of als er iets anders gebeurt, dit natuurlijk nog steeds een belangrijk aandachtspunt blijft van het college.

De heer **De Graaf** (PvdA): Wij hebben vanochtend vernomen dat door EZK is gezegd dat in die procedure fouten zijn gemaakt. Vanuit het vertrouwen dat je in elkaar kunt hebben als raad en college, zou dat voor mij toch aanleiding zijn om nog een keer te gaan kijken en met die mensen te gaan praten over wat er precies is gebeurd, om de zaak nu niet op slot te zetten.

Wethouder **Spil**: Als we het over vertrouwen hebben, vind ik het heel bijzonder dat EZK blijkbaar wel tegen een inwoner die vragen stelt, vertelt dat er fouten zijn gemaakt en dat EZK dat vervolgens niet deelt met de gemeente of met de betreffende ambtenaar. Wij weten dus van niets. De vraagstelling is mij ook niet helder: wie heeft met wie gesproken, wat was de vraagstelling en wat waren de antwoorden? Als u hier concrete aanwijzingen voor heeft, gaan we hier natuurlijk naar kijken, maar anders laat ik het voor wat het is.

De heer **De Graaf** (PvdA): In de Kadernota staat gewoon heel simpel: we doen de deur op slot. Zo staat het er. Als we daar vandaag toe besluiten, is die deur dicht. Dat staat er ook. Door de betrokken ambtenaar die hiermee belast is, wiens naam ik hier uiteraard niet zal nemen, is tegen mensen die zich hiermee bezighouden binnen de Voorschotense gemeenschap, gezegd wat ik net heb gezegd.

De **voorzitter**: Monieur De Graaf, nu ga ik even ingrijpen. Het is niet te doen dat een raadslid nu de mededeling doet dat een ambtenaar tegen iemand heeft gezegd - namen worden terecht niet genoemd - dat het misschien anders is. Ik bedoel: geef uw informatie door aan de wethouder of wat dan ook. Als er op enig moment andere informatie is of als iets niet blijkt te kloppen, gaan we

daarmee aan het werk. Maar dat kan niet nu, tijdens dit debat, even zo opkomen en dan verder het debat in. We gaan dus uit van de informatie tot nu toe, maar nadere informatie is altijd welkom. Hier moeten we nu verder niet over discussiëren, want dat werkt gewoon niet. Daar kan de rest ook niet over meepraten.

De heer **De Graaf** (PvdA): Dat begrijp ik, maar mag ik dan constateren dat datgene wat in de Kadernota staat, er wel staat, maar tussen haakjes kan worden geplaatst op grond van nieuwe informatie?

De **voorzitter**: Nee, nee. Ik doe even puur procedureel; dit is de portefeuille van wethouder Spil. We gaan niet op basis van iemand die iets heeft gehoord van iemand, hier ter plaatse zeggen dat dit tussen haakjes gaat. We gaan uit van de informatie die er tot nu toe is, die het college heeft en die namens het college door de wethouder is verwoord. Als er morgen of volgend jaar nieuwe informatie is waardoor het in een ander daglicht komt te staan en het volstrekt anders is, moet je altijd bereid zijn om iets opnieuw te bespreken. Dat geldt niet alleen hiervoor; dat geldt voor elk onderwerp. Maar we gaan nu niet de conclusie trekken die u trekt. Dat kan gewoon niet. Dat werkt niet en de anderen kunnen het ook niet beoordelen, ik ook niet.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik begrijp dat u de deur wel op een kier zet en dit komt ook in het verslag te staan. Mocht er andere informatie zijn, dan zegt u nu dus dat u bereid bent om naar die informatie te kijken en eventueel andere stappen te nemen. Dat zegt u nu bijna letterlijk.

De **voorzitter**: Ik zeg het niet specifiek over dit dossier, maar in elk dossier kan het zo zijn dat je als er nieuwe informatie komt, het proces waarin je bent of besluiten moet overwegen. Maar dat kan niet op basis van iemand die onpassant een mededeling doet. Dan moeten we duidelijke, scherpe informatie en zekerheid hebben. Dat zeg ik dus niet alleen over dit dossier. Dit geldt voor elk dossier: je moet altijd bereid zijn om op basis van nieuwe, andere informatie te kijken of je wellicht iets moet aanpassen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ja, maar dan bedoelen we hetzelfde, want dit betekent gewoon dat we de deur inderdaad nog op een kier hebben staan als er nieuwe informatie is die wel belangrijk is.

De **voorzitter**: Niet op een kier. Je moet altijd bereid zijn informatie tot je te nemen en te kijken of dat tot veranderingen, aanpassingen of heroverwegingen leidt of niet, op elk dossier, altijd.

Wethouder **Spil**: Dat heb ik net letterlijk gezegd: als de criteria veranderen, als we misschien meer geld hebben of om welke andere reden dan ook willen we natuurlijk altijd opnieuw kijken, want het is geen onbelangrijk onderwerp.

Ik ga verder met motie 149 over het fietsverbod in de Schoolstraat. Daar wil ik een paar opmerkingen over maken. Het is niet zo eenvoudig dat je maar een bordje ophangt. Het bordje kost niet zoveel. Dat kan kloppen, maar je hebt ook een verkeersbesluit nodig. Een verkeersbesluit moet je onderbouwen met feiten en data. Dat willen wij graag doen. Daarbij komt op dit moment nog een hele belangrijke overweging waarom de evaluatie nog niet heeft plaatsgevonden en waarom we nu ook niet willen fietsen in de Schoolstraat. In deze coronatijd zijn allerlei terrasjes uitgebreid, bijvoorbeeld bij de HEMA, ertegenover bij de bakker en overal. Daarnaast is er een prachtige lijn, waardoor de mensen links of rechts moeten lopen. Dat willen we voorlopig dus zo laten en dat niet verwarren met ook nog eens fietsen erdoorheen. We willen deze motie dus echt ontraden. Na het reces gaat er een gedegen onderzoek in het hele gebied plaatsvinden. Dan hebben we de feiten en de data. Dan zullen we met een gerichte keuze over het gebied uw kant opkomen. Dan zal wethouder De Bruijn, die verantwoordelijk is voor het Centrum, u uitleggen waarom wij die keuzes maken. Dan kunnen we daar op basis van feiten over praten.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Betekent dit dat het college de toezegging van een tussentijdse evaluatie tussen neus en lippen door intrekt, zonder dat eigenlijk uit te spreken, alsof die toezegging nooit gedaan is? We spreken over een tussentijdse evaluatie die in januari is toegezegd, maar we horen niks.

Wethouder **Spil**: U krijgt heel veel informatie en ik begrijp dat u niet alles leest, maar we hebben echt al eerder aan u gemeld dat we dit om deze reden niet doen, omdat er in coronatijd geen fiet-

sers zijn. Er was dus geen onderzoek. Ik weet niet welk stuk het is geweest, maar die informatie is zeker uw kant opgekomen. Ik zie veel mensen knikken.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Nee, ik persisteer. De laatste keer dat ik u daar tot twee keer toe in deze zaal naar vroeg, zei u dat u het niet wist. En dat is niet zo lang geleden. Dan wil ik inderdaad wel weten waar dat staat.

Wethouder **Spil**: Waar het staat, kan misschien ambtelijk opgezocht worden. Of misschien kunt u in het systeem kijken.

Gezien de tijd wil ik graag verder gaan met motie 150 over de uitwerking van de maatregelen van het Milieubeleidsplan. We zijn ermee bezig. In die zin geven wij dus een positief advies. Zoals ik al zei, ben ik blij met de brede steun voor maatregelen op het gebied van duurzaamheid. Samen met de ambtenaren en de hele afdeling zijn we echt gericht aan het kijken wat nou echt effectief en efficiënt is. Onder andere over participatie hebben we recent nog wat besluiten genomen. Na het reces, in het najaar, komen we daar allemaal op terug.

Dan is er motie 157 over onderwijshuisvesting. Hier heb ik in de commissie B&B al het een en ander over gezegd. Het staat buiten kijf dat wij gewoon goed onderwijs willen. We willen dat alle kinderen op een goede manier van school gaan en daardoor een goede toekomst hebben. Het staat dus niet ter discussie dat we goed onderwijs en daarbij passende gebouwen willen. Maar er staat wel ter discussie wat dan een passend gebouw is. Er zijn heel veel smaken. Ik ben in gesprek met de Fortgensschool. Ik heb volgende week een gesprek met de Fortgensschool en de Nutsschool samen. Na het reces zullen we nog veel meer gesprekken voeren. Uiteindelijk denk ik dat we gewoon gezamenlijk met de scholen vanuit de gemeentelijke belangen en vanuit de belangen van de scholen de komende jaren tot goede oplossingen moeten komen om tegen financiën die de gemeente kan dragen, onderwijshuisvesting naar te zetten waar de kinderen goed onderwijs krijgen en waar iedereen tevreden en blij mee is. Dat loopt dus. Dus een positief advies.

Motie 158 gaat over de besparing van energielasten van verlichting van de openbare ruimte. Het CDA noemde het al en ik heb het een en ander heel snel laten uitzoeken. We hebben 5.500 lantaarnpalen. Die zijn we allemaal aan het vervangen door ledverlichting. Dat is niet simpel een ledlampje erin draaien, maar het veranderen van de complete armatuur. Vanuit de financiële situatie van de gemeente doen we dat op het moment dat een lantaarnpaal daaraan toe is. Voor zover ik heb begrepen, is dat u bekend. Maar dit betekent wel dat we 35% van de 5.500 lantaarnpalen hebben gehad. De ledverlichting is dus al in 35% daarvan aanwezig. Deze motie gaat uit van een besparing op energie. Als we veel kosten moeten maken voor 100% ledverlichting enzovoort, vraag ik me af waar dan de besparing is. Ik wil dus voorstellen om een quickscan te doen op dit gebied, gewoon een eerste indruk samen met de ambtenaren van wat er is, wat er gebeurt en wat zaken opleveren en om daarmee bij u terug te komen, eventueel met voorstellen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik neem toch aan dat de vervanging van de ledlampen is meegenomen in de begroting en dat er dus al rekening met die kosten is gehouden.

Wethouder **Spil**: Het is meegenomen in de begroting op basis van de momenten waarop het licht aan vervanging toe is. Dan wordt het meegenomen. Er zit dus niet een budget in de begroting om alle lantaarnpalen te vervangen, want er zijn ook heel veel lantaarnpalen waar het licht nog gewoon goed is.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Wat is uw advies bij deze motie?

Wethouder **Spil**: Een quickscan, dus gewoon eens wat dieper erin duiken, want het is nu heel snel gegaan. Ik schrok wel van de 35%. We gaan gewoon even kijken hoe het nu precies zit, komen met de quickscan bij u terug en dan kijken we waar winst te halen valt op het gebied van veiligheid, op het gebied van energie en op het gebied van duurzaamheid, want er zijn natuurlijk meer elementen waar je winst kunt boeken.

De heer **Zoetemelk** (CDA): In feite neemt u de motie volgens mij dus over, want daarin wordt om een onderzoek gevraagd.

Wethouder **Spil**: De motie vraagt om een onderzoek. Wat ik zeg, is dat het een heel klein quickscanonderzoek is, want als we echt serieuus onderzoek gaan doen, had ik er ook graag de dekking bij gezien, want dat kost natuurlijk ook weer veel geld.

De **voorzitter**: Ik kom als laatste aan bod. Ik wil in dit geval, met corona en dergelijke, qua voorzitter niet wisselen, maar ik vraag de heer Bremmer wel om even in de gaten te houden of ik goed oplet als er geïnterrumped zou moeten worden. In het algemeen zijn er opmerkingen gemaakt over reorganisatie en participatie. Wat de reorganisatie betreft ben ik ook namens het college erg blij met de brede steun. Het CDA gaf er complimenten voor. De VVD zei: kijk wel bij de organisatie wat daar allemaal aan plannen ligt, want zo'n reorganisatie kost ook wat tijd en is best een lastige periode; bewaak dus goed wat je met de huidige plannen allemaal doet. ONS Voorschoten zei: geef het college daar ook de ruimte voor. Dank u wel, want dat is echt iets wat het college moet doen. Daar moeten we de komende tijd echt bovenop zitten. GroenLinks sprak de hoop uit dat ambtenaren straks beter in stelling kunnen worden gebracht als ze inderdaad in en voor Voorschoten heel goed werken. Ook bij Voorschoten Lokaal Sterk is er enthousiasme over de ontvlechting en de eigen organisatie. De SP is er blij mee en ook D66 is positief. De Partij van de Arbeid heb ik er volgens mij niet over gehoord, maar die heeft al eerder laten weten hier positief over te zijn.

U heeft ook gesproken over participatie. Ik kom straks terug op de moties, waarvan er een paar over participatie gaan. Er komt een nieuwe participatienota. Die is bijna klaar. Ik hoop die de komende weken nog te kunnen afronden, maar daar gaat u over praten met de burgemeester waar u - terecht - zo naar terug verlangt, met Pauline Bouvy. Maar het algemene uitgangspunt zal in ieder geval zijn dat er verschillende manieren van participatie zijn en dat het altijd maatwerk zal zijn. Het moet passen bij het probleem, de mogelijke oplossing en de betrokkenheid; gaat het alle Voorschotenaren aan of speelt het alleen in een buurtje? Dat moet je dus heel goed bewaken. In dit kader wil ik straks ook de moties beoordelen. Het CDA pleit voor het reserveren van ruimte voor initiatieven van burgers. Als dat tot een project of zo leidt, moet er sowieso ruimte komen, maar ik wil daar wel bij zeggen dat participatie nog meer een kwestie van houding, attitude en mindset is dan een kwestie van geld. Vaak kun je met betrekkelijk weinig geld een heel goed overleg organiseren, digitaal met elkaar in gesprek gaan of, zoals deze week over de Hofvliet, even met de bewoners aan weerskanten van die ene straat overleggen.

De heer Andringa had het over dorpsdialogen, die hij kunnen dragen. Dat is absoluut een feit. De heer De Graaf had het over burgerfora en burgerberaden. Ik denk dat we ons ook niet te veel op één ding moeten richten, maar echt elke keer moeten kijken wat de optimale vorm is. Het kan ook zijn dat inwoners zelf ons in een bepaalde richting wijzen: we zouden op die manier graag dat met jullie besproken. Dan moeten we ook heel goed kijken of we aan die wensen van inwoners tegemoet kunnen komen, zij het dat het wel altijd belangrijk is - dat geluid laat u ook doorschermen - dat de paar inwoners die zich toevallig het meest laten horen, niet bepalen wat er gebeurt. Het moet wel steeds zo zijn - maar daarover beslist uiteindelijk altijd het gemeentebestuur - dat de belangen van alle inwoners die ermee te maken hebben of ermee te maken zouden kunnen krijgen, worden afgewogen.

Motie 153: ik zei net dat er wordt gewerkt aan een participatienota. Dit - beginnen met een open gesprek over zorgen en ambities - zullen we soms doen, maar soms gaan we iets heel anders doen. Ik vind de motie wat dat betreft dus deels overbodig, maar deels ook te eenzijdig in de zin dat het altijd zo zou moeten. Daarom moet ik de motie ontraden.

Motie 154 is echt overbodig. Wij moeten ons houden aan wettelijke termijnen. Het is absoluut onze inzet om niet altijd alles op het einde van de termijn te doen maar zo snel mogelijk. Als het binnen een of twee weken kan, doen we dat dus. Dat doen we bijvoorbeeld ook met raadsvragen. Soms hebben we 30 dagen nodig, maar als het binnen twee weken kan, doen we dat ook.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Ik wil nog even weten of er een protocol is voor hoe snel brieven en vragen worden beantwoord. Volgens mij is dat er nog niet, maar dat weet ik niet. Waarom hoor ik zo vaak dat brieven niet op tijd worden beantwoord? U schetst het wel mooi er dan zoals het in werkelijkheid is.

De **voorzitter**: Dat laatste kan ik niet beoordelen, maar het opstellen van een protocol waarin we zeggen dat we aan ons aan wettelijke termijnen houden en een zo goed mogelijke dienstverlening willen hebben, voegt naar mijn idee niets toe. Wij horen ons aan wettelijke termijnen te houden.

Soms kun je een termijn een keer opschorten, maar dan moet je argumenten hebben en dan moet je dat de betrokkene laten weten. En we moeten het zo snel mogelijk doen. Ik zie het voordeel hiervan dus niet in.

Motie 155 gaat over de herinrichting van de ambtelijke organisatie. Wij hopen inderdaad dat het tot een beter samenspel zal komen tussen organisatie, college en raad. Het is wel een van de zeer vele aspecten die bij de nieuwe organisatie spelen. Ik vind de motie eerlijk gezegd dus eigenlijk overbodig en moet haar dus ontraden.

Motie 161 gaat over het mogelijk maken van digitale participatie. Ook dat is een onderdeel van het beleid. We hebben het al geprobeerd en we gaan het vaker proberen. Ik zou ook willen zeggen dat ik de motie op dit moment overbodig vind, omdat dat al de bedoeling is. Ik zou haast zeggen: kijk nou naar de participatienota waarmee we komen en laten we dan uitgebreider en exacter over het onderwerp praten.

Dat waren de adviezen namens het college over de moties.

Volgens mij kunnen we dit agendapunt afsluiten. Ik stel voor dat we nog even overgaan naar agendapunt 5, de jaarrekening, want we hebben nog even tijd voordat de schorsing zou beginnen en voordat de maaltijd er is voor u.

5. Jaarrekening 2019 (raadsregistratienummer Z/19/038280/171628)

De **voorzitter**: U hebt het amendement allemaal in bezit. Dat speelt gelijk een rol. Ik zie overigens dat de Partij van de Arbeid en de SP geen spreektijd meer hebben. Ik ga even na wie wat heeft te zeggen. Als die twee fracties iets hebben, sta ik twee zinnen toe of zo, maar niet meer. Ik zou niet willen dat u er niets over kunt zeggen, maar het moet echt heel beknopt. Maar gezien de eerdere behandeling denk ik ook dat het haast zonder teksten kan. Maar ik ga het even na.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Heel kort. Het is een amendement waar je over kunt praten in termen van: kan het wel? Zijn er al doeleinden geformuleerd? Daar hebben we het net over gehad en dat zal ik niet herhalen. Het is een politieke keuze. Die politieke keuze is vandaag aan de raad: ben je voor dit amendement of niet? Dan weten we waar we aan toe zijn. Het amendement, dat mede-ingediend wordt door het CDA, ONS Voorschoten en Voorschoten Lokaal Sterk, luidt:

"Amendement 095.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 11 juni 2020,

gezien het raadsvoorstel behorend bij agendapunt Jaarrekening 2019,

overwegende dat:

- de raad besloten heeft tot de vorming van een egalisereserve omgevingsvergunningen teneinde jaarlijkse schommelingen in de baten van leges fysieke leefomgeving (omgevingsvergunning) op te kunnen vangen;*
- het college in het verlengde hiervan voorstelt over te gaan tot de vorming van deze egalisereserve en daartoe een bestemmingsvoorstel doet om uit het positieve resultaat over 2019 € 945.600 aan deze reserve te doteren;*

voorts overwegende dat:

- in antwoord op vragen van de PvdA het college aangeeft dat verwacht mag worden dat er dit jaar een tekort wordt geraamd op dit onderdeel van de begroting ten bedrage van € 145.000;*
- in antwoord op vragen van de PvdA het college aangeeft dat verwacht mag worden dat de komende jaren (incidentele) extra legesinkomsten ontstaan uit incidentele projecten t.w. Starrenburg III, Foreschate Topaz/Woonzorg Nederland, Intratuin en Segaarterrein, hetgeen extra legesbaten oplevert en naar verwachting in sommige jaren tot een positief resultaat op dit begrotingsonderdeel leidt;*

constaterend dat:

- gelet op de omvang van het jaarlijks tekort bij het ontbreken van grote projecten en de (realistische) verwachting van extra inkomsten uit grote bouwprojecten in de komende jaren de omvang van de voorgestelde dotatie van € 945.600 aan de zeer ruime kant is;
- de WODV daarenboven werkt aan een sterke en wendbare organisatie en het creëren van mogelijkheden om medewerkers meer flexibel en breder in te zetten binnen de organisatie (zie bladzijde 11 Ontwerpbegroting WODV 2021-2024). Hierdoor ontstaan meer mogelijkheden om een afname van baten vergezeld te laten gaan van een vermindering van de personele inzet voor dit onderdeel, waardoor eventuele financiële tekorten kunnen worden teruggedrongen;

voorts constaterend dat:

- Voorschoten voor belangrijke uitdagingen staat op het terrein van energietransitie, duurzaamheid en milieu, terwijl het hiervoor beschikbare budget niet in verhouding staat met de opgaves waarvoor wij ons gesteld zien;
- uit de jaarrekening 2019 blijkt dat er op basis van realisatiecijfers over de opbrengst van de leges uit de omgevingsvergunningen financiële ruimte is om een deel van de meeropbrengsten te bestemmen om de uitdagingen op het terrein van energietransitie, duurzaamheid en milieu een impuls te kunnen geven;

De raad der gemeente Voorschoten besluit:

- de eerste bullet onder beslispunt 4 van het raadsvoorstel als volgt te wijzigen: 'Instellen egalisereserve omgevingsvergunningen € 600.000'.
- bij beslispunt 4 een nieuwe bullet toe te voegen die als volgt luidt: 'Ten behoeve van een doortastende uitvoering van het Milieubeleidsplan € 345.600 toe te voegen aan de reserve duurzaamheid'.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Onze enige opmerking is dat we tegen het amendement zullen stemmen.

De heer **Lippinkhof** (D66): Voorzitter. De heer Andringa heeft in zijn enthousiasme bij de bespreking van de Kadernota al een reactie gegeven en heeft daarbij aangegeven dat wij het amendement niet zullen steunen.

De **voorzitter**: Hij krijgt nog iets te horen in de fractie, als ik dat zo hoor. Nee, hoor!

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. We hebben het amendement mede-ingediend, maar ik heb een andere vraag. Is de goedkeurende verklaring een voorgenomen goedkeurende verklaring of is zij intussen binnen? Want we nemen vanavond een besluit.

De **voorzitter**: Wethouder Cramwinckel zal straks antwoorden.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Over de jaarrekening zelf hebben we geen verdere opmerkingen. Ik ben het met de heer De Graaf eens: het is een politieke keuze of je voor of tegen een amendement stemt. Wij kiezen voor daadwerkelijk beleid voeren en voor het niet alleen maar grote gebaren maken zonder dat je daar eigenlijk iets mee opschiet. Wij zullen dus tegen het amendement stemmen.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Ik heb alleen toe te voegen dat we meegaan met het amendement. Onze naam staat er al bij.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. De goedkeurende verklaring is definitief, met mijn grote waardering voor de ambtenaren die een heel moeilijk traject hebben gelopen om hieruit te komen, overeenstemming te krijgen en dat ook nog op tijd te verwerken. Ik ben daar zeer positief over.

Het tweede punt is waarschijnlijk dat mijn oordeel over het amendement wordt gevraagd. Dat ont-raden we. Daar zijn een paar redenen voor. In de eerste plaats hebben wij op andere momenten in deze gemeenteraad de stabiliteit in de gemeentefinanciën en het belang van reserves en voorzie-

ningen om die stabiliteit te kunnen creëren, enorm belangrijk gevonden. In de tweede plaats is er een grote onzekerheid, zoals allerlei fracties al hebben aangegeven. In dit geval is het een gecombineerde onzekerheid, achter het element van de egaliseringsreserve, over de inkomsten die we uit de bouwleges krijgen. Natuurlijk hebben we straks plannen die meer inkomsten gaan opleveren, maar ik zeg altijd: eerst zien, dan geloven; niet meteen het geld uitgeven, maar stabiliteit creëren en dus niet op dit moment deze beweging maken. De keuze en de tegenstelling die hier worden gecreëerd – als je voor milieubelofte bent, doe je dit en als je daartegen bent, doe je het niet – is volgens mij helemaal niet het vraagstuk waar het om gaat. Het gaat erom of we keuzes willen maken vanuit een stabiel bestuur van de gemeentefinanciën. Daar gaat het om en dat is wat wij hier bepleiten. Dat is dus een derde argument om het niet te doen. Ik wijs ook nog even op een punt waarover we later dit jaar en in ieder geval volgend jaar met elkaar zullen spreken, namelijk hoe we de Omgevingswet precies gaan invoeren. We weten vrij zeker dat daar minder legesinkomsten uit gaan voortvloeien. Ook daar zullen wij echt op moeten gaan anticiperen. Dat is dus ook nog eens een reden om deze pot nu niet aan te tasten.

De **voorzitter**: De heer De Graaf is de eerste indiener van het amendement. Ik geef hem dus héél kort de gelegenheid om te reageren.

De heer **De Graaf** (PvdA): Veel woorden, meneer de voorzitter, die ik beschouw als framing van de kant van de wethouder.

De **voorzitter**: Dit past allemaal bij politieke besluitvorming, zeg ik dan enthousiast. Ik neem aan dat er geen tweede termijn nodig is. Ik constateer dat dat het geval is. Dan hebben we de behandeling van de Jaarrekening 2019, die we eerder al uitvoerig in de raad hebben gedaan, afgerond.

4.2.1 Schorsing - maaltijd voor raad en college

De **voorzitter**: We gaan nu schorsen tot 19.00 uur.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

4.3 Inhoudelijke beraadslaging Kadernota 2021 - tweede termijn raad

De **voorzitter**: We hebben weer een andere sprekersvolgorde en ik merk op dat de SP en de Partij van de Arbeid geen spreektijd meer hebben. Maar zoals we net hebben gezegd, kan een stemverklaring straks altijd.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. De wethouder heeft ervoor gekozen om twee appels voor zich neer te leggen met een verhaal erbij, maar als je een appel lang laat liggen, blijft er weinig van over. En van twee appels bak je ook geen appeltaart. Veel te vieren hebben we dus niet. Het spreekwoord "een appeltje voor de dorst" ging vandaag ook niet op, want de reacties op alle voorstellen van de diverse partijen vond ik – dan zeg ik het mild – eigenlijk heel negatief. Ik had verwacht dat er bij sommige voorstellen en initiatieven toch een wat rustigere reactie van het college zou zijn en dat er daarbij ook voorstellen zouden worden gedaan om moties en amendementen misschien wel aanvaardbaar te krijgen. Ik was verrast door de positieve woorden van mevrouw Spil over de goede sfeer in deze raad en over de manier waarop we met elkaar omgaan, maar ik moet eerlijk zeggen dat ik vanavond eigenlijk het gevoel overhoud dat er, wat we ook voorstellen, gelijk met harde hand wordt gecorrigeerd in de nee-sfeer. Dat moet ik toch kwijt. Ik weet niet of u, mevrouw Spil, gewend bent om in een hele grote gemeente te werken in een misschien wat minder positieve sfeer, maar het leek alsof u nog steeds ingesteld bent op de oude situatie. Zo'n gevoel kreeg ik er een beetje bij.

Nog even over de motie over het dimmen van de verlichting. Er is letterlijk gesproken over een ambtelijk onderzoek, dus een klein onderzoek. Die formulering is heel bewust gekozen. Ik denk dat het voorstel daarmee aanvaardbaar is, want u zegt zelf dat u een klein onderzoek aanvaardbaar vindt en daar is de motie ook op geschreven.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Ik heb nog twee punten. Voorschoten Lokaal Sterk heeft ons gevraagd om daarop terug te komen. Allereerst de vraag over de lokale lasten. In het raadsvoorstel staat dat wij op verzoek van het college de begroting sluitend kunnen krijgen door middel van het verhogen van lokale lasten. Dat is iets anders dan de heffingen in de gesloten systemen.

van riool en afval, waarvan het college specifiek voorstelt om die op te trekken. Daar zijn wij het mee eens. We zijn niet voor verdere verhoging van lokale lasten.

Dan de nut- en noodzaakmotie. We begrijpen dat Voorschoten Lokaal Sterk graag meedenkt over het omlaag krijgen van de kosten voor de gemeente. We voelen er echter niets voor om twee keer besluiten te nemen over dezelfde kwestie. De wethouder heeft ook al aangegeven dat Voorschoten bij de uitvoering breder kijkt en dat er ook een integrale aanpak is. We hebben natuurlijk de breed inzetbare medewerkers die naar het totale plaatje kijken. Wij voelen ons dus niet geroepen om die motie te steunen.

Tot slot wil de heer Van den Dool nog iets zeggen over zijn voorstel dat u heeft gebruikt in motie 155, want volgens mij heeft hij daar een eigen interpretatie van. Mag dat, voorzitter?

De **voorzitter**: Ja, u heeft nog spreektijd. Het woord is aan de heer Van den Dool.

De heer **Van den Dool** (VVD): De motie over nut, urgentie en uitvoeringsniveau was ooit van mij. We rekenen na afloop dus wel even het copyright af, maar de bedoeling daarvan is altijd dat dat aan de uitvoeringskant zit. Het is een set tools om projecten, klein en groot, aan af te meten, maar het is niet bedoeld voor de raad om projecten de hele tijd terug te halen en om het zelf te doen. Het is op zich natuurlijk wel handig als we, misschien in de projectenbrochure, iets duidelijker kunnen zien hoe die afweging heeft plaatsgevonden. Dat is natuurlijk altijd prettig, maar het is niet bedoeld zoals het nu in deze motie eigenlijk wordt weergegeven.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Als ik de appels zo zie liggen bij de wethouder van Financiën, denk ik meteen aan het roemruchte verhaal van die Zwitserse meneer Willem Tell. Die zette een appel op het hoofd van een tegenstander of een medestander. Afhankelijk van de gezindheid werd er een pijl in die appel geschoten of in iets anders. Zou dat misschien illustratief zijn voor wat de heer Zoetermelk net inbracht? Er is vandaag niet heel veel toegankelijkheid richting oppositie tentoon gespreid. Dat viel ook ons wel wat tegen.

Aanvullend op wat we gezegd hebben, willen we volstaan met de opmerking dat we nadrukkelijk niet akkoord gegaan zijn met iets wat met cijfers te maken heeft - het is immers slechts de Kadernota - en dat we graag aanhaken bij het perspectief dat de voorzitter ons bood: op basis van voortschrijdend inzicht is eigenlijk alles nog open. Gegeven het feit dat we nu geen septembercirculaire hebben en dat we nog niets weten over hoe het jaar, laat staan corona, verder loopt, is er heel veel mogelijk. We zien echt uit naar een boeiend debat over de begroting. Het gaat niet fout. De speelruimte die we hebben, is verschrikkelijk klein, maar er is verder ook niet heel veel meer over te zeggen. En nieuw beleid is er ook nauwelijks. Wat moet ik er verder dus van zeggen?

De **voorzitter**: U legt mijn woorden wel heel breed uit. Ik houd het maar bij de discussie die we voor de pauze hebben gehad. Toen heb ik duidelijk uitgelegd hoe mijn woorden bedoeld zijn en hoe ze geïnterpreteerd dienen te worden.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Gezien mijn spreektijd zal ik kort reageren op een aantal moties. We hebben net even overlegd over motie 151. Van de wethouder begrepen we dat het grotendeels staand beleid is. Daar zijn we natuurlijk blij mee. Dat haalt een deel van de onmiddellijke urgentie weg. De wethouder heeft gezegd dat dit zou kunnen terugkomen bij het Jaarplan Werk en Inkomen. Wij willen dus voorstellen om de motie aan te houden richting dat moment.

De **voorzitter**: Motie 151 wordt aangehouden.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): We hebben de interpretatie van de wethouder van motie 158 gehoord. Dat lijkt ons exact de bedoeling van deze motie. We vinden dat een acceptabele uitleg.

Ik wil ook nog even reageren op motie 160 van de SP over het minimumloon. Wij begrijpen het betoog van mevrouw Van Meenen heel goed. Dit is wel erg landelijk beleid. Het is natuurlijk altijd een beetje een kwestie van zoeken, want gemeenten hebben ook belangen die zij lokaal richting landelijk door willen geven. We hebben hier natuurlijk zeker een belang, maar we hebben vooral het belang dat alle gemeenten in Nederland hebben. Maar deze motie vat een heel complex thema wel heel krachtig samen. Dat is natuurlijk goed als je wilt communiceren. Zoals u weet, is de fractie van GroenLinks in de Tweede Kamer hier ook een groot voorstander van, samen met de SP,

maar wordt er ook gewerkt aan een breed scala aan maatregelen die hiermee samenhangen. Wij denken dat het verstandig is om die discussie in de Tweede Kamer te laten, ook omdat die discussie daar nu al actief wordt gevoerd.

De **voorzitter**: Meneer Maassen, u heeft geen spreektijd meer. Een heel korte interruptie.

De heer **Maassen** (SP): Ik wil de heer Deuzeman erop wijzen dat de motie meer is dan alleen het zinnetje dat in het samenvattende lijstje staat. Er hoort ook nog een hele lijst van overwegingen bij.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Dat klopt, maar de discussie over het minimumloon is erg ingewikkeld, omdat deze dingen met van alles samenhangen. Mevrouw Van Meenen merkte al op dat het ook te maken heeft met zzp'ers. We weten dat er constructies bestaan waar arbeid heen vloeit. Het gaat ook om immigranten die hier werken voor uitzendbureaus uit het buitenland. Die dingen moet je allemaal in samenhang oppakken. Dat is ook exact waarom de discussie in Den Haag op heel technische gronden gevoerd wordt. We zijn geïnteresseerd in die discussie. We vinden het een belangrijk onderwerp, maar we weten niet of de bijdrage van Voorschoten daarin nou de zwaarwegende factor gaat zijn waarvan we misschien hopen dat zij dat is.

De **voorzitter**: U bent inmiddels ook door uw spreektijd heen, maar ik denk dat dat nu niet meer zoveel kwaad kan.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Ik moet zeggen dat ik het helemaal eens ben met meneer Zoetemelk. Ik vind het een beetje jammer. Je zit hier omdat je alles goed wil voor Voorschoten. Je wilt helpen, misschien met de financiën, zodat je het even wat beter kunt regelen. We vinden het jammer dat de coalitie ons gewoon weinig te hulp schiet. Maar goed, het is niet anders. Daar wil ik het bij laten.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. Met betrekking tot motie 161, de digitale participatie, kijken we met veel enthousiasme uit naar de participatienota die de burgemeester net heeft toegezegd. We denken dat dat, zoals de heer De Graaf van de PvdA ook zei, een heel goede setting is om wat langer en uitgebreider te praten over de deliberatieve – deliberate, want ik kom niet uit het Nederlandse woord – democratie. Dat lijkt me heel goed. Toch willen we onze motie wel in stemming laten brengen. De reden daarvoor is de volgende. We zitten nu nog in de periode waarin alles digitaal wordt gedaan. Voordat we als raad een participatienota hebben gekregen, in de commissie hebben besproken en hebben vastgesteld in de raadsvergadering, zitten we toch wel weer een paar maanden verder, zeker met het reces ertussen. In die paar maanden zou het wellicht kunnen gebeuren dat we allemaal weer teruggaan naar het oude normaal en dat ook het digitale er weer een beetje bij inschiet. Vanuit dat perspectief willen we dit signaal graag laten staan. Laten we die digitale participatie nou gewoon hoog in het vaandel houden en verder uitwerken. We hebben er het volste vertrouwen in dat dat straks in de participatienota waar het college mee komt, een goede plek gaat krijgen en dat de motie vanaf dat moment ook in de praktijk in de nota verval zit.

Wat motie 162 over particulier opdrachtgeverschap betreft: we hebben de toelichting van het college goed gehoord. Onze insteek is bepaald niet om te zeggen: maak, zoals dat in Leiden gebeurd is, ambtelijke capaciteit vrij om actief allerlei projecten uit de grond te gaan stampen. Wij delen namelijk volkomen de inschatting dat de prioriteit moet liggen bij projecten zoals Starrenburg III, Sogaar/Arsenaal et cetera. Wij willen hiermee wel zeggen dat het, als er contact is met projectontwikkelaars, enerzijds makkelijk is om ook hierop te wijzen – daar hoef je geen ambtelijke capaciteit voor vrij te spelen, want dat contact is er al. Anderzijds geven we hiermee ook het signaal af aan inwoners van Voorschoten die al dan niet in coöperatief verband zeggen: dit willen we gaan oppakken, want dit is interessant. Dat is precies het signaal waar de wethouder ook om vroeg.

De **voorzitter**: Wilt u nu afronden? Uw tijd is voorbij.

De heer **Andringa** (D66): Dat ga ik zeker doen, want ik kwam daarbij het einde. De motie is precies het signaal waar de wethouder ook om vroeg. Daarom willen we de motie wel in stemming laten brengen.

De **voorzitter**: De SP had geen spreektijd meer en de PvdA ook niet, maar een stemverklaring kan altijd nog. O, u wilt een amendement intrekken. Dat mag altijd.

De heer **Maassen** (SP): Dat vermoeden had ik al, voorzitter. Ik wil amendement 103 intrekken.

De **voorzitter**: Amendement 103 is ingetrokken.

De heer **Maassen** (SP): Daarnaast vind ik het wel aardig dat juist het Christen-Democratisch Appèl nu over appels begint.

4.4 Inhoudelijke beraadslaging Kadernota 2021 - korte reactie van het college

De **voorzitter**: Ik kijk naar de collegeleden. Is er nog ergens een vraag niet beantwoord? Wethouder Cramwinckel?

Wethouder **Cramwinckel**: Ik moet erg op mijn spreektijd letten en ik geloof niet dat ik een vraag heb gekregen.

De **voorzitter**: Wethouder De Bruijn ook niet.

Wethouder **Spil**: Voorzitter, ik wil heel kort nog wel graag iets zeggen. Richting het CDA wil ik zeggen dat we het volgens mij gewoon eens zijn over het onderzoek. Dat lijkt mij prettig. Ik gebruik misschien iets andere woorden. Ik wil mijn verontschuldiging nog even uitspreken richting ONS Voorschoten, want het was inderdaad niet schriftelijk maar mondeling in het Presidium toegelicht.

De **voorzitter**: Er wordt welwillend geknikt. Dat is nu dus ook goed afgehandeld.

Dat was het einde van agendapunt 4, de Kadernota. Agendapunt 5, de jaarrekening, hebben we net al besproken.

6. Besluitvorming Jaarrekening 2019 en Kadernota 2021

De **voorzitter**: Ik hoop dat u allemaal de stukken en alles bij de hand hebt. We gaan eerst de jaarrekening doen, allereerst het amendement.

In stemming komt amendement 095 over de egaliseringsreserve.

Het amendement wordt bij handopstoken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de PvdA, de SP, het CDA, ONS Voorschoten en Voorschoten lokaal Sterk ervoor hebben gestemd.

In stemming komt het raadsvoorstel inzake de jaarrekening.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Ik wil in een stemverklaring melden dat ik geacht wens te worden niet te hebben ingestemd met beslispunt 4. Voor het overige zal ik instemmen.

De **voorzitter**: Dat is genoteerd.

Het raadsvoorstel wordt met inachtneming van de opmerking van de PvdA-fractie met algemene stemmen aangenomen.

De **voorzitter**: Nu gaan we naar de Kadernota.

In stemming komt amendement 100 over onderkabeling.

Het amendement wordt bij handopstoken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de PvdA, de SP, ONS Voorschoten, Voorschoten lokaal Sterk en het CDA ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 101 over de ozb niet-woningen.

Het amendement wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt amendement 102 over reservering vervangingsinvesteringen.

Het amendement wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van het CDA, ONS Voorschoten, de PvdA en Voorschoten Lokaal Sterk ervoor hebben gestemd.

De **voorzitter**: Amendement 103 is ingetrokken.

In stemming komt amendement 104 over schuldhelpverlening.

Het amendement wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de PvdA, de SP, ONS Voorschoten, het CDA en Voorschoten Lokaal Sterk ervoor hebben gestemd.

In stemming komt het goedgekeurde raadsvoorstel inzake de Kadernota.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Ik heb overwogen om tegen deze Kadernota te stemmen. Dat heeft alles te maken met de afstand die vanavond en vanmiddag is gecreëerd tussen het college en de oppositie. Wat mij betreft was de reactie op het punt van de onderkabeling het dieptepunt. We hebben bezorgde burgers en een bezorgde oppositie, maar geen enkel signaal van empathisch vermogen. Dat is verdrietig, omdat het zo veelzeggend is. Toch zal ik niet tegen de Kadernota stemmen, omdat alles volgens de burgemeester nog bespreekbaar is, ook gegeven datgene wat de heer Van der Elst eerder heeft opgemerkt.

De **voorzitter**: U zegt in ieder geval allemaal dat u goed naar me luistert. Of we het over de interpretatie helemaal eens zijn, dat is toch wel het beginnetje.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Voor zover het niet duidelijk was in onze algemene bijdrage, wil ik nog aangeven dat we geen voorstander zijn van punt 2b van het voorstel, namelijk het verhogen van de lokale belastingen met uitzondering van de ozb.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Ik ben het eens met wat mevrouw Van Meenen heeft gezegd. Dat vind ik ook heel erg belangrijk. Voor de rest hebben wij dus hetzelfde gevoel als Ad.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Het is nu al door twee personen gezegd. Ik ga dat dus niet nog een keer zeggen. Het is een Kadernota. We kunnen er straks bij de begroting nog alles aan doen. Die ruimte hebben we straks nog. We zullen dus instemmen met de Kadernota, maar met alle restricties die we daar vanavond bij hebben gegeven.

De **voorzitter**: Nog even naar mevrouw Persoon: ik liet het gaan, maar we noemen elkaar hier niet bij de voornaam, maar netjes bij de achternaam. Maar dat was een slip of the tongue, denk ik.

Met inachtneming van de gemaakte opmerkingen wordt het goedgekeurde raadsvoorstel met algemene stemmen aangenomen.

De **voorzitter**: We gaan nu over naar de moties.

In stemming komt motie 149 over het fietsverbod in de Schoolstraat.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van ONS Voorschoten, Voorschoten Lokaal Sterk, het CDA en de PvdA ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 150 over het Milieubeleidsplan.

De motie wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van GroenLinks, ONS Voorschoten, het CDA, D66, de VVD, de PvdA en de SP ervoor hebben gestemd.

De **voorzitter**: Motie 151 is aangehouden.

In stemming komt motie 152 over een investeringsstop.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van Voorschoten Lokaal Sterk, het CDA, ONS Voorschoten en de PvdA ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 153 over participatie.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van Voorschoten Lokaal Sterk, het CDA, ONS Voorschoten en de PvdA ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 154 over beantwoorden binnen wettelijke termijnen.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van Voorschoten Lokaal Sterk, het CDA, ONS Voorschoten, de SP en de PvdA ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 155 over herinrichting ambtelijke organisatie in samenspel.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van het CDA, Voorschoten Lokaal Sterk, ONS Voorschoten, de SP en de PvdA ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 156 over accommodatiebeleid.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de PvdA, het CDA, Voorschoten Lokaal Sterk en ONS Voorschoten ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 157 over kostendragers onderwijshuisvesting.

De motie wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie 158 over verlichting openbare ruimte.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter, De VVD is op zich enthousiast over het zoeken naar manieren om energie te besparen. We hebben alleen niet helemaal van de wethouder begrepen of ze de motie zou willen overnemen conform deze tekst of dat ze juist een voorstel doet voor iets anders. Wij maken ons er zorgen over dat deze motie oproept tot het besteden van ambtelijke capaciteit die aan iets anders besteed zou moeten worden.

De motie wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de PvdA, D66, het CDA, Voorschoten Lokaal Sterk, GroenLinks en ONS Voorschoten ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 159 over onder andere het investeringsvolume gemeentewerk.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter, We zijn het helemaal met de indieners eens dat we moeten investeren in kwalitatief hoogwaardige onderwijshuisvesting. We zijn het ook helemaal met de indieners eens dat we zorgvuldig moeten zijn voor we gaan investeren in de gemeentewerk, maar we zijn het niet eens met het zo aan elkaar verknopen van die twee dingen dat het ene afhankelijk wordt van het ander. Daarom zullen we de motie niet steunen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter, Mijn fractie vindt het altijd erg belangrijk dat bij de besluitvorming over woningbouwprojecten voornamelijk wordt gekeken naar de volkshuisvestelijke waarde

van die woningbouwprojecten en niet naar hoe de gemeente er het meest aan kan verdienen om andere projecten te doen. Daarom zullen wij tegen deze motie stemmen.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van het CDA, Voorschoten Lokaal Sterk en ONS Voorschoten ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 160 over het minimumloon.

De motie wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van de SP en de PvdA ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 161 over digitale participatie.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Met de toelichting van de heer Andringa in het achterhoofd kan ik voor deze motie stemmen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Ik heb het college deze motie horen ontraden. Daarom zullen wij tegen deze motie stemmen.

De motie wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de **voorzitter** constateert dat de fracties van D66, de PvdA, de SP, GroenLinks en het CDA ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 162 over particulier opdrachtgeverschap woningbouw.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Ik heb eigenlijk een vraag: welke uitleg hoort nu bij deze motie? Want de heer Andringa heeft vele dingen genoemd en de wethouder heeft iets anders gezegd. Zou de heer Andringa dat nog kunnen toelichten?

De heer **Andringa** (D66): Voorzitter. Ik wil dat graag toelichten. Zoals ik net al zei, gaat het ons precies om wat de wethouder vroeg. Misschien kan hij dat bevestigen: het gaat niet om het vrij spelen van ambtelijke capaciteit om hier actief de boer mee op te gaan, maar gewoon om enerzijds het signaal aan het dorp te geven dat we dit willen en om anderzijds in de gesprekken met projectontwikkelaars te zeggen: pak dit mee. Dat was onze uitleg. Ik hoop dat het college de motie met die uitleg kan omarmen.

De **voorzitter**: Eigenlijk had dit tijdens de tweede termijn gemoeten. Maar ja, we gaan vanavond zo vlot. De wethouder wil nog iets zeggen. Die kans geef ik hem.

Wethouder **Cramwinckel**: Met die uitleg kan het college goed leven.

De motie wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de **voorzitter** constateert dat alle fracties ervoor hebben gestemd, met uitzondering van de fractie van Voorschoten Lokaal Sterk.

De **voorzitter**: Hiermee hebben we de Kadernota behandeld.

7. Moties en amendementen Kadernota 2021

Onder dit agendapunt zijn op de website alle amendementen en moties geplaatst.

8. Bekrachtiging geheimhouding

Het voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

9. Sluiting

De **voorzitter**: Ik wil de gemeenteraad van Wassenaar - want dit is hun raadzaal - en ook het college en de ambtenaren van de gemeente Wassenaar, de mensen die hier in dit gebouw dienst

hebben, bedanken voor het feit dat ze dit weer mogelijk hebben gemaakt. Ik wil ook onze eigen medewerkers bedanken en ook onze griffie, want dit is altijd een hele klus. Op een andere locatie is het altijd lastiger.

(Applaus en geroffel op de bankjes.)

De **voorzitter**: Wilt u even notuleren? Dit was instemming met algemene stemmen, raadsbreed.

Ik wil u vragen om niet te blijven hangen, maar in verband met corona gewoon op gepaste afstand van elkaar rustig dit gebouw te verlaten. Voor zover u niet een fourwheeldrive, vierwielaandrijver, heeft of een fiets met aparte brede klosbanden eronder, wens ik u sterkte bij het weer veilig wegkomen van deze locatie. Ik sluit de vergadering.

De **voorzitter** sluit om 19.36 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 1 oktober 2020.

De griffier, *plv.*

b.a. M. Urban
Drs. B.J. Urban

De voorzitter,

Gh. B. Aptroot
Gh. B. Aptroot

